

**T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**ESTETİK KULLANIMDAN SAĞLIK AMAÇLI KULLANIMA KORSENİN
EVRİMİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Melike OKŞAK

**Görsel Sanatlar Ana Sanat Dalı
Görsel Sanatlar Yüksek Lisans Programı**

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Sinem BUDUN GÜLAS

Eylül, 2018

**T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ**

**ESTETİK KULLANIMDAN SAĞLIK AMAÇLI KULLANIMA KORSENİN
EVRİMİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Melike OKŞAK
(Y1612.240009)**

**Görsel Sanatlar Ana Sanat Dalı
Görsel Sanatlar Yüksek Lisans Programı**

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Sinem BUDUN GÜLAS

Eylül, 2018

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans Tez Onay Belgesi

Enstitümüz Görsel Sanatlar Anasanat Dalı Görsel Sanatlar Tezli Yüksek Lisans Programı **Y1612.240009** numaralı öğrencisi **Melike OKŞAK**'ın "**ESTETİK KULLANIMDAN SAĞLIK AMAÇLI KULLANIMA KORSENİN EVRİMİ**" adlı tez çalışması Enstitümüz Yönetim Kurulunun 25.07.2018 tarih ve 2018/22 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından *ayrıştırılarak* ile Tezli Yüksek Lisans tezi olarak *kabul* edilmiştir.

Öğretim Üyesi Adı Soyadı

İmzası

Tez Savunma Tarihi :05/09/2018

1)Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi SİNEM BUDUN GÜLAS

2) Jüri Üyesi : Doç.Sefa ÇELİKSAP

3) Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem KOÇAK

Not: Öğrencinin Tez savunmasında **Başarılı** olması halinde bu form **imzalanacaktır**. Aksi halde geçersizdir.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans olarak sunduğum “Estetik Kullanımdan Sağlık Amaçlı Kullanıma Korsesinin Evrimi” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Bibliyografya’da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim (05/09/2018).

Melike OKŞAK

ÖNSÖZ

Estetik Kullanımdan Sağlık Amaçlı Kullanıma Korsenin Evrimi İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Görsel Sanatlar Ana Sanat Dalı programında yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır.

Korsenin tarihine bakıldığında; geçmişte kadınların korse kullanımının sadece estetik ve görsel kaygılarla gerçekleştiği, hatta bu uğurda iç organlarına oldukça zarar verdikleri görülmüştür. Günümüzde ise; estetik amaçlı kullanımlarının yanı sıra, çok geniş bir biçimde; sağlık alanında tedavi amaçlı kullanılmaktadırlar. Estetik amaçlı kullanılan korselerde de geçmişteki kullanım amacının aksine daha çok fonksiyonel kullanım rahatlığı öne çıkarken; buna bağlı olarak da abartılmayan bir estetik aranmaktadır.

Çalışmada; korse kullanımındaki tarihsel değişiklikler neden-sonuç ilişkisi içerisinde incelenerek, günümüzde tedavi amaçlı kullanılan korselerin estetik özelliklerini geliştirmeye yönelik tasarım çalışmaları yapılmıştır. Daha önce bu alanda yapılmış bir çalışma bulunmaması nedeni ile ileride bu alanda çalışmak isteyenlere bir kaynak oluşturması hedeflenmiştir.

Tez aşamamda ilgisini, desteğini ve değerli bilgilerini benden esirgemeyen danışmanım Sayın Dr. Öğretim Üyesi Sinem BUDUN GÜLAS'a, Tasarımının uygulaması sürecinde, üretim aşamasına izin veren ve yol gösteren İstanbul Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Eğitim Araştırma Hastanesi Ortez ve Protez Atölyesine, eğitimim boyunca emeği geçen tüm değerli hocalarıma, manevi desteklerinden dolayı aileme, arkadaşlarıma şükran ve minnetlerimi sunarım.

Temmuz, 2018

Melike OKŞAK

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖNSÖZ.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
KISALTMALAR	xi
ŞEKİL LİSTESİ.....	xiii
ÖZET.....	xvii
ABSTRACT	xix
1. GİRİŞ	1
2. GİYİM VE MODA KÜLTÜRÜ.....	3
2.1 İç Giyim ve İç Çamaşırı Tanımı ve Kültürü	5
2.2 İç Giyim Tarihi.....	6
2.2.1 Kadınlarda 20. yüzyıl iç giyim modası	13
2.2.1.1 1900’lü yıllar iç giyimi	13
2.2.1.2 1910’lu yıllar iç giyimi	15
2.2.1.3 1920’li yıllar iç giyimi	18
2.2.1.4 1930’lu yıllar iç giyimi	21
2.2.1.5 1940’lı yıllar iç giyimi	25
2.2.1.6 1950’li yıllar iç giyimi	26
2.2.1.7 1960’lı yıllar iç giyimi	31
2.2.1.8 1970’li yıllar iç giyimi	33
2.2.1.9 1980’li yıllar iç giyimi	36
2.2.1.10 1990’lı yıllar iç giyimi	38
2.2.2 Kadınlarda 21. yüzyıl iç giyim modası	38
2.2.2.1 2000’li yıllar iç giyimi	38
2.2.2 İç giyimde kullanılan kumaşlar ve özellikleri	40
2.2.3 İç giyim üretiminde kullanılan başlıca hammaddeler	41
2.2.3.1 Pamuk	41
2.2.3.2 Yün	41
2.2.3.3 İpek	41
2.2.3.4 Poliamid	41
2.2.3.5 Poliester	41
2.2.3.6 Danteller	42
2.3 İç Giyim Ürünlerinin Sınıflandırılması	42
2.3.1 Cinsiyete göre iç giyim ürünleri	43
2.3.2 Kullanım yerlerine göre iç giyim ürünleri.....	44
2.3.1.1 Kadın iç giyim ürünleri.....	45
2.3.1.2 Erkek iç giyim ürünleri	55
3. İÇ GİYİM ÜRÜNÜ OLARAK KORSE	59
3.1 Korse ve Sütyen Tarihi.....	59
3.1.1 16. yüzyıl korse	60
3.1.2 17. yüzyıl korse	61
3.1.3 18. yüzyıl korse	62

3.1.4 19. yüzyıl korse	63
3.1.5 20. yüzyıl korse	66
3.2 Korse ve Sütyen Tasarımcıları ve Tasarımları	69
4. KORSE VE SAĞLIK.....	79
4.1 Fiziksel Sağlık ve Korse.....	80
4.2 Psikolojik Sağlık ve Korse	81
4.3 Korselerin Sınıflandırılması	81
4.3.1 Estetik amaçlı kullanılan korseler.....	82
4.3.2 Cinsiyete ve yaşa göre korse çeşitleri.....	82
4.3.2.1 Kadın korse çeşitleri	83
4.3.2.2 Erkek korse çeşitleri.....	88
4.3.3 Estetik amaçlı kullanılan korselerin insan sağlığı üzerinde etkileri.....	89
4.3.3.1 İnsan sağlığına zararlı etkileri	89
4.3.3.2 İnsan sağlığına yararlı etkileri.....	89
4.3.4 Sağlık/tedavi amaçlı kullanılan korseler.....	90
4.3.4.1 Rijit (Termoplastik) korseler.....	91
4.3.4.2 Rijit spinal ortezler.....	93
4.3.4.3 Elastik (Ortopedik/ Medikal) korse çeşitleri.....	105
5. RİJİT (TERMOPLASTİK) KORSE ÜZERİNE TASARIM UYGULAMALARI.....	113
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	121
6.1 Tasarım Önerileri	123
KAYNAKLAR.....	133
ÖZGEÇMİŞ.....	137

KISALTMALAR

M.Ö.	: Milattan Önce
Yy.	: Yüzyıl
Vb.	: Ve benzeri
Vs.	: Vesaire
TLSO	: Trokallumbosacralortez
LSO	: Lumbosacralortez

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1: Örnek Fresk Mısır (Peştamal giymiş erkek figürleri)	8
Şekil 2.2: Yunanlıların buluşu mastodeton örneği	8
Şekil 2.3: Knossos Sarayı Freskosu M.Ö. 2800 - 800	9
Şekil 2.4: Mozaik Bikinili Kızlar.....	10
Şekil 2.5: Rokoko Ve Barok Dönemi Korse Ve Korsaj Örneği	11
Şekil 2.6: İlk İcat Edilen Jartiyer Örneği	12
Şekil 2.7: 1900-1904 Kadın İç Giyim Örnekleri	13
Şekil 2.8: 1900'ler Göğüs Korsajı Örneği	14
Şekil 2.9: 1905-1909 Kadın İç Giyim Örnekleri	15
Şekil 2.10: 1910-1914 Kadın İç Giyim Örnekleri	15
Şekil 2.11: 1915-1919 Kadın İç Giyim Örnekleri	17
Şekil 2.12: Mary Phelps Jacob Sütyen Patent Başvurusu Ve İllüstrasyonu	17
Şekil 2.13: 1920-1919 Kadın İç Giyim Örnekleri	18
Şekil 2.14: Suni İpekten Yapılmış İç Çamaşırları	19
Şekil 2.15: Göğüs bölgesi düzleştirici bantlı sütyenler	19
Şekil 2.16: 1925-1929 Kadın İç Giyim Örnekleri	20
Şekil 2.17: 1930-1935 Kadın İç Giyim Örnekleri	21
Şekil 2.18: (soldan sağa) Singletler ve şortlar, 1935-1936; Erkek birleşik takım, 1936-1937; Erkek pijaması, 1929-1930	21
Şekil 2.19: Kestos Reklamı	22
Şekil 2.20: Kestos Sütyen.....	23
Şekil 2.21: İpek Sütyen Ve Şort Takımı (Dantel Detaylı).....	23
Şekil 2.22: 1935-1939 Kadın İç Giyim Örnekleri	24
Şekil 2.23: 1940-1944 Kadın İç Giyim Örnekleri	25
Şekil 2.24: 1945-1948 Kadın İç Giyim Örnekleri	26
Şekil 2.25: 1950-1954 Kadın İç Giyim Örnekleri	26
Şekil 2.26: 1950'ler Büstiyerli Jupon Örneği	27
Şekil 2.27: 1950'ler Mayo Ve Bikini Örnekleri	28
Şekil 2.28: Spencer Korse.....	28
Şekil 2.29: (soldan sağa) Konik Sütyen - Sütyen, Korse Takımı - Jartiyerli Beden Korsesi	29
Şekil 2.30: Fırfırlı Jupon Modeli	29
Şekil 2.31: 1955-1959 Kadın İç Giyim Örnekleri	30
Şekil 2.32: 1950'ler Korseli Sütyen İllüstrasyonları /Aldens Spring Summer Catalog 1955	30
Şekil 2.33: 1960-1964 Kadın İç Giyim Örnekleri	31
Şekil 2.34: (soldan sağa)1961 Beden Korse /1963 Jartiyerli Beden Korse/1964 Jartiyerli Külot Korse/1967 Uzun Külot Korse	32
Şekil 2.35: 1965-1969 Kadın İç Giyim Örnekleri	33
Şekil 2.36: 1970-1974 Kadın İç Giyim Örnekleri	33
Şekil 2.37: 1970 Sütyenli Beden Korsesi	34

Şekil 2.38: 1975-1979 Kadın İç Giyim Örnekleri	35
Şekil 2.39: 1980-1984 Kadın İç Giyim Örnekleri	36
Şekil 2.40: 1980'li Yıllar İpek Ve Saten Desenli Cami Külot Örneği	37
Şekil 2.41: 1985-1990 Kadın İç Giyim Örnekleri	37
Şekil 2.42: Alexander Mc Quenn / Paris Fashion Week Bahar Koleksiyonu 2013.....	39
Şekil 2.43: Bordelle Calypso Koleksiyonu Kuşak Elbise Korse Tasarımı.....	40
Şekil 2.44: Örne Kumaştan Üretilen, Askılı, Omuz Birleştirmeli Kadın Atleti	45
Şekil 2.45: Örgü Kumaşlardan Üretilen Kısa Kollu, Yuvarlak Yakalı, Kadın Fanilasası.....	45
Şekil 2.46: Dantelle Süslü, Askılı, Dekolteli Komisol a-Komisol askısı b- Dantel süsleme	46
Şekil 2.47: Çeşitli Modellerde Yapılmış Dantel ve Fırfır Süslemeli Külotlar l- Lastik d- Dantel f-Fırfır	46
Şekil 2.48: Kadın Külot Tipleri Bel Üstü Bayan Külotu B- Bel Altı Bayan Külotu C-Mini Bayan Külotu D-Tanga Bayan Külotu	47
Şekil 2.49: Göğüsleri Desteklemek Ve Estetik Bir Görünüm Kazandırmak Amacıyla Kullanılan Sütyen Modelleri	48
Şekil 2.50: Dantelle Süslü, Askılı, Göğüsleri Desteklemek Amacıyla Kullanılan Sütyen Modelleri A) Askı D) Dantel	48
Şekil 2.51: Omuzları Açıkta Bırakan Giysilerde Kullanılan, Arkadan Bağlanan Dantel Süslemeli Askısız Sütyen Modelleri	49
Şekil 2.52: Üzerinde Dikişler Bulunmayan ve Sentetik Elyaftan Oluşturulan Dikişsiz Sütyen Modelleri.....	49
Şekil 2.53: Jartiyerli Büstiyer Modeli.....	50
Şekil 2.54: Çorapları Sabit Bir Şekilde Tutmaya Yarayan Jartiyer Kemerli Modeli	50
Şekil 2.55: Kemerli Jartiyer Örneği	51
Şekil 2.56: Elbise Veya Etek İçine Giyilen Beli Lastikli Etek Uçları Dantel Süslemeli Jupon Modelleri	52
Şekil 2.57: Elbise Altına Giyilen Askılı Olarak Dikilmiş Kombinezon Modeli	52
Şekil 2.58: Yandan Yırtmaçlı Ve Süslü Olarak Yapılmış Gecelik Modelleri	53
Şekil 2.59: İki Parçadan Oluşan Askılı, Dantel Süslemeli Baby-Doll Modeli	53
Şekil 2.60: İki parçadan oluşan pijama modelleri.....	54
Şekil 2.61: Gecelik üzerine giyilen örme lizöz modeli.....	54
Şekil 2.62: Derin Yakalı Kolsuz Erkek Atleti Modeli.....	55
Şekil 2.63: Kısa Kollu, Yuvarlak Yakalı, Yaka Ve Kol Kenarları Bantlı Erkek Fanila Modeli	55
Şekil 2.64: Tek Parçalı, Elastik Kumaştan Yapılmış Mini Slip.....	56
Şekil 2.65: Çok Parçalı, Dikişli Normal Slip.....	56
Şekil 2.66: Erkek Boxer.....	57
Şekil 2.67: Klasik Önden Düğmeli Erkek Pijaması.....	57
Şekil 2.68: Klasik Önden Düğmeli Erkek Pijaması.....	58
Şekil 3.1: Busky Korse Örneği 16-17. Yüzyıl	61
Şekil 3.2: 16-17. Yüzyıl "Stays" Korse Örnekleri.....	62
Şekil 3.3: 18. Yüzyıl Pamuk Ve İpek Karışımı Kumaştan Üretilmiş Büyük Britanya Kökenli Korse Tasarımı	63

Şekil 3.4: 19. Yüzyıl (1880) Mavi İpek Saten Kumaştan Balina Kemiğinden Yapılmış Korse Tasarımı	64
Şekil 3.5: Edouart Manet Nana, 1877 Hamburger Kunsthalle, Hamburg	64
Şekil 3.6: Straplez Korse Örneği	65
Şekil 3.7: Kabarık Kollu Kelebek Şekilli Korse Örneği.....	66
Şekil 3.8: Paul Poiret Tasarımı Ampir Elbiseler, 1908	67
Şekil 3.9: Uzun Korse Örneği.....	68
Şekil 3.10: 1966 Tarzı Büstiyer, Rigby And Peller Tasarımı Siyah Dantelle Süslü.....	69
Şekil 3.11: Mary Phelps Jacob ve ilk korse	69
Şekil 3.12: Mary Phelps Jacob tarafından tasarlanan ilk sütyen Tasarımı (1913).....	70
Şekil 3.13: Jean Paul Gaultier'in Madonna'nın "Blond Ambition" turnesi İçin Tasarladığı Konik Korse Tasarımı 1990	71
Şekil 3.14: Gaultier'in 1982 Yılında Babannesinin Gardırobunda Bulduğu Korseden Esinlenerek Tasarladığı Soluk Turuncu Büzgülü Kadife Korse Elbise	72
Şekil 3.15: Weswood'un 1982 Yılında Oluşturduğu "Buffalo Girls" Koleksiyonundaki Kahverengi Korse Sütyen.....	73
Şekil 3.16: Lacroix'in Güz/Kış 1987 Yılındaki Romantik Tütülü, İşli Korse Tasarımı	74
Şekil 3.17: (soldan sağa) Hüseyin Çağlayan, Güz / Kış 1995, Metropolitan Museum Of Art, New York /1998 Hüseyin Çağlayan Cerrahi Korse Tasarımı Deri Ve Metal Aksesuarlı	75
Şekil 3.18: (soldan sağa) Alexander Mcqueen'in 1999 İlkbahar/ Yaz Koleksiyonunda Sunduğu Gerilla Korsesi / Alexander Mcquenn/Gümüş Sarmal Korse/2000.....	76
Şekil 3.19: (soldan sağa) Christian Dior 2009/ Velda Lauder Collection 2005/ "Gothika" Collection 2010	77
Şekil 3.20: Jean Paul Gaultier'in Pop Star Kylie Minogue İçin Tasarladığı Sahne Korsesi 2009	77
Şekil 4.1: Kaburgaların Kırılıp Yer Değiştirdiği Durumda Korsenin Organlara Olumsuz Etkisi.....	79
Şekil 4.2: Karın Bölgesini Desteklemek Amacıyla Kullanılan Külot Korseler.....	83
Şekil 4.3: Gövdenin Alt Kısımına Destek Veren Paçalı Korse Modeli.....	84
Şekil 4.4: Aksesuarlarla Birleştirilmiş Külotlu Beden Korsesi Modeli.....	84
Şekil 4.5: Kadın Bel Korsesi	85
Şekil 4.6: Kadın Bel Korsesi	85
Şekil 4.7: Külotlu Bel Korse Çeşitleri	86
Şekil 4.8: Etek Korse Örneği	86
Şekil 4.9: Tayt Korse Çeşitleri	87
Şekil 4.10: Askılı Mayo Ve Atlet Korse Örnekleri	87
Şekil 4.11: Erkek Atlet Korse	88
Şekil 4.12: Erkek Yüksek Bel Boxer Korse	88
Şekil 4.13: Erkek Bel Ve Göbek Korsesi	89
Şekil 4.14: Vücut Postürleri a-Standart postür b-Gevşek postür c-Kifolordotik Postür d-Düz sırt postürü	94
Şekil 4.15: Skolyozlu hastada omurga yamuklukları ve çıkıntılar	95
Şekil 4.16: Hastaya Özel Milwaukee Korse Ve Boyun Bileziği	97

Şekil 4.17: Boston, Miami, Hacettepe Ortez Korseleri	98
Şekil 4.18: Cheneau Ortez korseleri ve uygulamaları	98
Şekil 4.19: Stagnara (Lyon) Ortez Korsesi	99
Şekil 4.20: Wilmington Ortez Korsesi (Polietilen Ceket)	99
Şekil 4.21: Charleston Bending Ortez Korsesi	100
Şekil 4.22: Kalibus Ortez Korsesi.....	100
Şekil 4.23: Trio-C Ortez Korsesi	101
Şekil 4.24: Spine Cor Ortez Korsesi	101
Şekil 4.25: Hiperekstansiyon ortezleri: a-kompresyon kırığı ve üç nokta prensibinin uygulanması b-Metal Jewett ortezi, c-Plastik Jewett ortezi, d-Plastik metal kombinasyonlu anti kifoz ortezi	102
Şekil 4.26: Taylor Korse	102
Şekil 4.27: CASH Ortez Korsesi	103
Şekil 4.28: Steindler Korse Ortezi	103
Şekil 4.29: Farklı Tipte Knight Korse Çeşitleri	104
Şekil 4.30: Wilcox Ve Williams Korse Çeşitleri	105
Şekil 4.31: Lumbostad Korse.....	106
Şekil 4.32: Lumbosakral Korse Çeşitleri	106
Şekil 4.33: Çelik Ve Plastik Balenli Dorsolomber Korse Çeşitleri (Ön-Arka Duruş)	107
Şekil 4.34: Posturex Korse Arka Duruş	107
Şekil 4.35: Extra Destekli Göğüs Korsesi (Ön Ve Arka Duruş)	108
Şekil 4.36: Extra Destekli Göğüs Korsesi (Ön Ve Arka Duruş)	108
Şekil 4.37: Abdolminal Bel Korsesi	109
Şekil 4.38: Göbek Fıtığı Korsesi.....	110
Şekil 4.39: Yün Bel Korsesi	110
Şekil 4.40: Develi Bel korsesi.....	111
Şekil 4.41: Hamile Korse Tasarımları (ön-arka)	111
Şekil 4.42: Çalışma Korsesi (Ön-Arka).....	112
Şekil 5.1: Plak Halinde Termoplastik Madde	113
Şekil 5.2: Ön Açıklığı Sağlamak İçin Kesim İşlemi.....	114
Şekil 5.3: Freze Makinesi İle Törpüleme İşlemi.....	114
Şekil 5.4: Hasta Bedenine Uygun Oluşturulan Termoplastik Korse	115
Şekil 5.5: Kılıf Dikilmiş Termoplastik Korse (Ön)	116
Şekil 5.6: Kılıf Dikilmiş Termoplastik Korse (Sol Yan)	116
Şekil 5.8: Kılıf Dikilmiş Termoplastik Korse (Sol Yan)	117
Şekil 5.7: Kılıf Dikilmiş Termoplastik Korse (Arka)	117
Şekil 5.9: Yarım Büstiyer (Ön-Arka Çalışması).....	118
Şekil 5.10: Büstiyer ile Kullanılan Kılıf Geçirilmiş Rijit Korse Tasarımı	119
Şekil 6.1: Renk Çeşitliliği Örnekleri Termoplastik Korse Ön-Arka.....	124
Şekil 6.2: Renk Çeşitliliği Örnekleri Termoplastik Korse Ön-Arka	125
Şekil 6.3: Renk Çeşitliliği Örnekleri Termoplastik Korse Ön-Arka	126
Şekil 6.4: Desen Çeşitliliği Örnekleri Termoplastik Korse Ön-Arka.....	128
Şekil 6.5: Desen Çeşitliliği Örnekleri Termoplastik Korse Ön-Arka.....	129
Şekil 6.6: Desen Çeşitliliği Örnekleri Termoplastik Korse Ön-Arka.....	130
Şekil 6.7: Desen Çeşitliliği Örnekleri Termoplastik Korse Ön-Arka.....	131

ESTETİK KULLANIMDAN SAĞLIK AMAÇLI KULLANIMA KORSENİN EVİRİMİ

ÖZET

Yapılan araştırma; geçmişten günümüze kadar gelen korse kullanımlarını inceleyerek, gelecekteki estetik, görsel ve sağlık konularının geliştirmesi ve yenilik kazandırılması üzerinedir.

Çalışmada korse, fonksiyonel bir iç giysi olarak yaygınlaştırılmıştır. Desen, kumaş ve tasarım açısından gelişimi sağlanarak sağlık yönünde de daha etkili kullanımı sağlanmıştır.

Tez araştırmasında korsenin geçmişten günümüze kadar gelen tüm korse ürünlerini kapsamaktadır. Var olan korse tasarımlarından yola çıkarak yapılacak ürün geliştirme çalışmalarında; hem sağlık hem de estetik açıdan yararlı olması planlanan en uygun tasarım oluşturulmuş ve ürün haline getirilmiştir.

Korse denildiğinde aklımıza birkaç beden küçültme ve tarihte kadınlar üzerindeki güzellik rekabeti gelmektedir. Kadınların güzellik için sınıksız organlarını kıracak seviyede korse kullanımları olmuştur. Günümüzde korsenin yararlı mı yoksa zararlı mı olduğuna dair sorular devam etmektedir. Ancak korsenin doğru kullanım sonucu önemli sağlık sorunlarını giderici taraflarının da olduğu bilinmektedir.

Yapılan araştırma sonucunda günümüzde sağlık amacıyla kullanılan korselerde tasarım eksiklikleri görülmüştür. Bu bağlamda korselerin estetik ve kumaş özellikleri geliştirilmiş yeni tasarım oluşturularak korse numune üretimi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: *Korse, Korse Tasarımı, İç Giyim, Kadın Giyim*

EVALUATION OF CORSET FROM THE USE OF ESTHETIC INTO THE HEALTHCARE PURPOSE

ABSTRACT

The research conducted is about to improve and bring innovation to the aesthetic, visual and health issues for the corsets in the future, by examining the daily use of corsets from the past to present.

Within the research, corset was spread as a functional underwear. It's usage has been made more efficient about health by providing improvement in terms of design, fabric and design.

The study includes all corset products from the past to the present. Within the product development studies emerged existing corset designs; the most suitable design that is planned to be useful in terms of both health and aesthetics, has been created and produced as a product.

When corset is mentioned, it's perceived as reducing the body size and beauty competition over women in history. Women used corsets at a tight-fitting level which harmed their organs. Today, there are still questions about corsets if they are beneficial or harmful. However, it is known that corset can heal important health issues in case of correct usage.

As a result of the research, it's found out that there are design deficiencies in the corsets being used today. In this context, a sample corset produced by creating a new design with improved aesthetic and fabric properties.

Keywords: *Corset, Corset Design, Under Wear, Women's Wear*

1. GİRİŞ

Genel olarak iç çamaşırları tarihine bakıldığında insanların öncelikle korunma amaçlı, sonraları vücudu istenilen şekle sokma ya da sosyal statü belirleme ve güzellik yönünden insanları tatmin etmek için kullandıkları görülmüştür. İç giysileri önceleri korunmak ve ısınmak gibi temel bir takım ihtiyaçları karşılama amacını barındırırken daha sonraları yaşam tarzı haline gelmiştir.

Daha ince görünmenin daha güzel sayıldığı bir ortamda özellikle 19. yüzyılda kadınlar, “güzel” görünmek için gitgide daha dar korseler giymeye başlamışlardır. Bu son derece dar olan korseler kadınların vücutlarında sağlık açısından sorunlar oluşmasına neden olmuştur.

Güzellik ve rekabet için iç organlarına oldukça zarar veren kadınlar birçok sağlık sorunlarıyla yüzleşmek durumunda kalmışlar hatta bazıları ölümle sonuçlanmıştır. Yapılan araştırmalar, belli kural/standartlara göre üretilen korselerin sağlık üzerinde yararlı etkileri olduğunu göstermiştir. Sağlığa yararlı medikal korseler üretilmeye başlanmıştır.

Medikal korselerin insan sağlığı açısından birçok yararı olduğu bilinmektedir. Ancak tasarım yönünden oldukça zayıf kaldıkları görülmüştür. Gelişen tasarım ve teknoloji ile birlikte görsellik ve estetik önem kazanmış bu yüzden günümüzde ve gelecekte hem tasarım hem de sağlıklı fonksiyonel korselerin üretilmesi gereği doğmuştur.

Bu çalışmada, korse kullanımının tarihi ve tarihsel değişiminin incelenerek yazılı bir kaynak haline getirilmesi, sağlık alanında kullanılan tedavi ve destek amaçlı korselerin estetik özelliklerinin iyileştirilmesi ve bu yolla hastaların kullanım yönündeki isteklerinin arttırılarak kullanım oranlarının arttırılmasına katkı sağlanması amaçlanmıştır.

Çalışma; ileride bu alanda çalışmak isteyenlere bir kaynak oluşturacak olması açısından önem taşımaktadır. Ayrıca, sağlık alanında kullanılan tedavi ve destek amaçlı korselerin; desen, kumaş ve tasarım açısından iyileştirilmesinin hastaların tercih etme oranları, kullanım oranları, görsel özellikleri ve sağlıkları üzerinde etkili olacağı düşünülmüştür.

2. GİYİM VE MODA KÜLTÜRÜ

Giyim kültürü insanlığın gelişim sürecinde temelde korunma amacıyla olmasına rağmen, zamanla üzerine çok fazla kültürel işlevler yüklenmiş bir olgudur. Çevre koşulların toplumsal ve bireysel değer yargılarının, örf ve adetlerin, kültürel ve ekonomik koşulların şekillendirdiği kültürel biçim ve aynı zamanda da kültürün taşıyıcısı durumuna bürünmüştür.

İlk çağlarda insanlar, sadece kar, yağmur, soğuk, sıcak gibi doğanın değişik etkilerinden korunmak için giyinmekteydi. Giyinmenin amacı bu anlamda ihtiyaçların giderilmesiydi. Zamanla aile topluluklarının kurulması giyinme kültürünün başlamaşına ve giyimin giderek gelenekselleşmesine neden olmuştur.

Örtünmek, doğa şartlarına karşı korunmak olarak tanımlanacağı gibi, toplumsal yargılar nedeniyle sosyal statü içinde çıplak gezilemeyeceği için örtünmek şeklinde de anlaşılabilir. Toplumların zenginleşme sürecinde ise örtünmek için giyim, keyifli yaşamak veya toplumdaki sosyal statüyü belirlemek için giyinme sürecine dönüşmüştür. Bu süreçte önemli olan örtünmek için veya ihtiyaç için giyinme anlayışı yerini, doğrudan doğruya kendini dışarıya karşı ifade etmek için giyinme anlayışına bırakmıştır (Gürsoy, 2010:46).

Giyim kültürü, toplumsal yapılar içinde insanların konumlarının farklı çağlarda nasıl algılandığını ve statü sınırlarının nasıl belirlendiğini gösteren bir yapıya sahiptir. Giyim, kendi özgün dilbilgisi, sözdizimi ve söz dağarcığı olan görsel bir dil olarak çevreyle sessiz bir iletişim ağı kurmaktadır (Bursalıgil, 2009:17).

Giyim kültüründe sosyal statünün insanlar üzerinde bir sembol haline gelmesiyle tabakalaşmalar yaygınlaşmıştır. Tabakalaşmanın yaygınlaşmasıyla birlikte moda daha çok kişinin talep ettiği giyim şekli halini almıştır.

“Moda” ve “giyim” terimleri eşanlamlı olarak kullanılma eğilimi göstermektedir. Ancak moda birçok farklı sosyal anlam barındırırken, giyim bir kişinin ne giydiğine dair genel hammeddelere işaret eder (Kawamura, 2005:19).

İlkel ihtiyaçlarla başlayan sonrasında doğadaki güzellikleri kendine taşıma isteğiyle süslenmeye dönüşen, insanların vücutlarını kapatma ve daha güzel gösterme çabası modanın temellerinin atılmasını sağlamıştır.

Moda; belirli bir toplumda uygun görülen ortak zevkler, geçici yaşama ve hissetme biçimlerinin göstergesidir. Moda içinde var olduğu topluma ayna tutar. Hem kültürel bir fenomen olarak ayakta durur hem de toplumsal olarak bireylerin tutumlarını yansıtır. Moda ve giyim kültürü kişilerin sınıfını, yaşını, ırkını ve cinsiyetini tanımlamasına yardım ederek toplumsal kimliğini oluşturmanın ve ifade etmenin ayrılmaz bir parçası durumundadır. Dolayısı ile bireyin kültürel tercihlerinin de bir göstergesidir (Mackenzie, 2017:6). Geçici yenilikler ve zevkler bütünü olan moda, kültürler ve toplumlar tarafından birden bire yaygınlık kazanabilmektedir.

Bu doğrultuda, kıyafet çeşitlerinin binlerce yıl süregelmesinin nedenleri, dini inanışlar, doğaya ve insan sağlığına uygunluk, günlük yaşama uygunluk, güzel, alımlı ve görkemli görünme arzusu gibi birbirine bağlı ve birbirinden beslenen parametrelerdir. Giydiklerimizin bizi yansıtacağı ya da yansıtmak istediğimiz gibi giyinebileceğimiz gerçeği doğrultusunda farkında olmadan bile seçilen giysilerin seçilmelerinin temelinde bir amaç, insanlara iletilecek bir mesaj ve karşı tarafın çıkarabileceği bir anlam bulunmasıdır. Seçilen her giysi hatta aksesuar ile kişinin kendini ifade etme çabası bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde gerçekleşmektedir. Bireyler, giysileriyle kendilerini ifade ederken, diğerleriyle etkileşim biçimlerini de oluşturmaktadırlar (Bursalıgil, 2009:13).

Giyim sosyal bir olaydır. Onu diğer sosyal olaylardan ayıran en önemli özellik ise bazen akıl dışı ve eziyet verici unsurlar barındırdığı halde etkisini artırarak korumasıdır. Modanın insana eziyet vermesine rağmen rağbet görmesini Bernand Rudofsky “İnsanın gövdesini değiştirmeye çalışmasıyla” alakalı olarak yorumlamaktadır. Yeryüzünde insandan başka gövdesinin biçimini değiştirmeye çalışan, onunla bir türlü uzlaşamayan başka bir canlı türü daha yoktur. Belki de hepsinin ötesinde insanı yaşama bağlı tutan, onun tüm nesnel ve öznel niteliklerinin omurgası olan bedenidir. İnsan bedeninin maruz kaldığı sayısız değişimin örnekleri pek çok kültürde görünmektedir. Bernand Rudofsky Afrika’dan, Japonya’dan, Avrupa’dan derlediği örneklerle, değişik dönemlerde, birbirleriyle hemen hiç ilişkisi olmamış topluluklarda insanların bugün inanılması bile güç gelen bir güdüyle gövdelerini cendereye aldıklarını göz önüne sermektedir (Batur, 1990:35).

Güzel olmak için kadınlar her dönem moda uğruna acı çekmeye katlanmışlardır. Avrupalı kadınların 19.yüzyılda kullandıkları korseler ve krinolin denilen demir kafesli etekler gibi giysiler bedenlerinde deformasyonlar yaratmıştır. Nefes almakta zorluk çekme pahasına kadınlar güzellik ve estetik görünüm için bu dönüşüme tabi tutulmuştur (Himam Er, 2009:18).

2.1 İç Giyim ve İç Çamaşırı Tanımı ve Kültürü

İç giyim terimi genel olarak dış giysinin altına ya da üstüne gece veya gündüz giyilen küçük ve büyük parçalı giysilere verilen isimdir. Daha çok dış etkilerden korunmak, sağlık, görsel etki aracı olarak ya da cinsel uyarı amaçlı olarak kullanılır (Saltabaş, 2015:1).

İç giyim terimi genel bir kavramdır. Sadece tene doğrudan temas eden iç giyim ürünlerini (sütyen, külot, vs.) kapsamamaktadır. Tene doğrudan giyilenlerin yanı sıra, yatakta veya ev içinde giydiğimiz tüm ürünleri (pijama, sabahlık vs.) kapsayan giysiler iç giyim ürünlerini oluşturmaktadır.

İç çamaşırı terimi ise; sadece dış giysinin altına giyilen tene doğrudan doğruya temas eden genellikle küçük parçalı giysilere verilen isimdir.

İç giyimin aksine giyilen tüm giysilere verilen iç çamaşırı adlandırması oldukça yeni bir kavramdır. Fransızca bir kelime olan *lingerie* ve *corseterie*, *less sous-vetement* yani iç çamaşırı, 1907 yılına kadar sözlüklerde yer almamıştır (Chenoune, 2005:21).

İç giyim ürünleri vücut ısını korumak, ruhsal kaygı ve endişeleri gidermek, vücutta istenilen görünümü sağlayarak form kazandırmak, dış giyimin güzel görünmesini sağlamak amacıyla kullanılmaktadır.

İç giyimler de bütün giyim ürünleri gibi modanın etkisiyle şekillenmektedir. İç giyim seçiminde sağlık unsuru kadar estetik kaygılarda etkilidir. Sağlık yönünden dikkate alınacak en önemli unsurlar; kullanılan tekstil yüzeyi ve diğer malzemelerin cilde zarar vermemesi vücudun fonksiyonlarını yerine getirmesine engel olmaması, rahat hareket etmeyi sağlaması olarak ifade edilebilir. Estetik kaygıların giderilmesi için iç giyimler; vücudun şekillenmesini sağlayacak özellikte olmalı ve dış giyimi tamamlamalıdır (Tekel, 1990:10).

İç giyim, giyen kişinin seksî açıdan çekiciliğini ve ulaşılabilirliğini vurgulamak için zamanla büyük bir gelişim göstermekte ve her kültürün seçimine göre değişik tasarımlarla kullanılmaktadır. Kadınların geleneksel pasif cinsel nesne rolleri kadın giyiminin daha da erotikleşmesine yol açmaktadır. İç giyim kültürü insan vücudunun çeşitli kısımlarına odaklanarak cinsel ilgiyi sürekli uyarır konuma büründürmektedir. Kullanılan iç giyim ürünleri erkek ya da kadın cinsel organlarını sembolize ederek aşırı derecede cinselleştirilmiş giyim eşyalarına olan rağbeti arttırmaktadır (Jones, 2013:25-26).

İç giyim her ne kadar kadının kendini iyi hissetmesi, bedenini güzel hissetmesinin yanı sıra cinsellikle de yakından bağlantılı konumdur. Cem Hakko'nun modayı cinsellik üzerinden tanımlaması da bu durumu kanıtlar niteliktedir. Cinsellik açısından moda; “görünüşün yenilenmesi ile erotik açıdan çekicilik kazanılmasıdır” şeklinde tanımlanmaktadır (Hakko, 1983:20).

Moda değiştikçe, iç çamaşırı, kadın bedeninin şekillendirilmeye devam etmiş ve kadınların dış giysilerini nasıl desteklediği de değişmiştir. Görünüşe göre, kadın iç çamaşırı, dış kıyafeti çeşitli şekilde desteklemek için, toplumsal statü ve diğer etkenlerin yanı sıra da cinsiyetin bir göstergesi olarak kullanılmıştır. İç giyim basitçe sadece zevk meselesi değil temel olarak kadını niteliklerle ilgili her şeye sahiptir. Kadının toplumdaki rolü değiştikçe, iç ve dış giyim modalarının da değişikliğine uğramıştır (Ertikin, 2017:13).

Moda, insanlar üzerinde bireysel, cinsellik, hiyerarşik ve toplumsal açılardan çeşitlilik gösterir. Bireysel olarak incelendiğinde insanların birbirine benzeyerek farklılaştıkları bir oyundur. Cinsellik açısından görünüşün yenilenmesi ile erotik açıdan çekicilik kazanmasıdır. Hiyerarşik tarafı ile insanın kendi toplumsal konumunu saptaması olarak kabul edilir. Toplumsal açıdan ise, toplumun evrimini yansıtarak toplum değişime uğradığında modanın da değişim içinde olduğu görünümü ortaya çıkmaktadır (Olgaç, 2017:32).

2.2 İç Giyim Tarihi

Modanın ne zaman başladığına dair iki farklı görüş vardır. Birincisi modayı kıyafet çeşitliliği olarak tanımlayanların görüşüdür ki, bunlara göre moda ile kıyafet

çeşitliliği birbirinin yerine kullanılarak, kazılardan çıkan renkli kumaş parçaları ve kadınların süslenme aletleri modanın varlığını gösteren deliller olarak kabul edilmektedir. İkinci görüşe göre bugünkü modanın başlangıç tarihi olarak Sanayi devrimi ve Fransız İhtilalini kabul etmek gerekmektedir (Barbarosoğlu, 2013:28-29).

Kırım'da bulunan Paleolitik döneme ait bir mağaranın yakınlarında bulunan parçaların, at gibi hayvanların yeleleri veya kuyruğundan çekilen ipler bağ olarak kullanılıp, kemik, fildişi, geyik boynuzundan yapılan iğneler kullanılarak örülüp, dikildiğini anlaşılmaktadır (Ertikin, 2017:19)

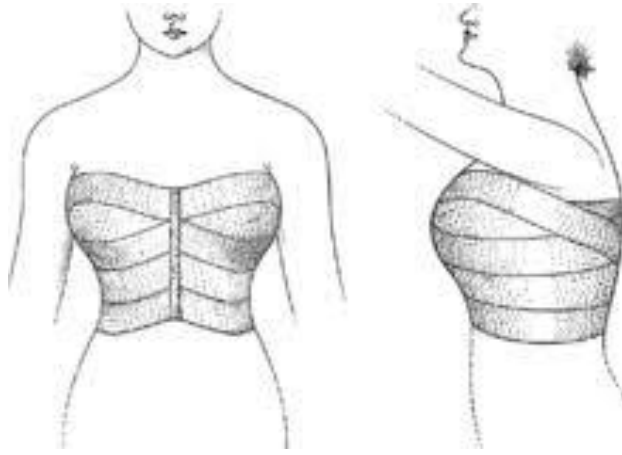
Çoğu tarih öncesi uygarlık incelendiğinde, peştamal kullanılan tek giyim ve ilk iç giyimdir. Dikdörtgen şeklinde dokuma bir bez olan peştamal en ilkel giysilerdendir. Örneğin Mısır Medeniyetlerinden günümüze kalan rölyeflerde giyim biçimi, kalçaların etrafına sarılan dört köşe peştemallerdir (<https://www.turkcebilgi.com/>). En basit olanı, bacakların arasından geçen uzun bağcıklarla bel kısmından bağlanan peştamal örnekleridir. Erken Dönem mağara Şekilleri ve figürleri peştamal giymiş erkek figürleri olduğu görülmüştür. 1961 yılında; Arkeolog James Mellaart önderliğinde bir ekip Türkiye'de bir höyükte kazı yaparken M.Ö. 6200 - 5200 yılına ait tapınakta büyük bir duvar resmi keşfetmiştir. Duvar resminde beyaz peştamal giymiş bir erkek resmedilmiştir. M.Ö. 3500 yılları öncesinde, Antik Mısır, Antik Yunan ve Sümerlere ait kalıntılarda peştamal giymiş erkeklerin resmedildiğini görülmektedir (Ertikin, 2017:19).

Antik Yunan kültürü genelde drapeli, kat kat kumaşlarla sarılı bir şekilde iki kat şeklinde gezmekteydiler. Bunların altında herhangi bir iç giyim ürününün giyilip giyilmediğine dair belirtiye rastlanmamıştır. Ancak aynı tarihlerden kalma yazıtlarda bele ya da göğüslere biçim vermek için sarılan keten dolaklardan söz edilmekteydi. "Mastodeton" olarak bilinen göğüsleri düzleştirmek amacıyla kullanılan sargılar olduğu görülmüştür. Yunanlıların bu buluşu "ilk sütyen" olarak nitelendirilmiştir (Ayrar, 1993:15).

Şekil 2.1: Örnek Fresk Mısır (Peştamal giymiş erkek figürleri)

Kaynak: Aydın Sanat Yıl.1 Sayı.1 (2015:57-64)

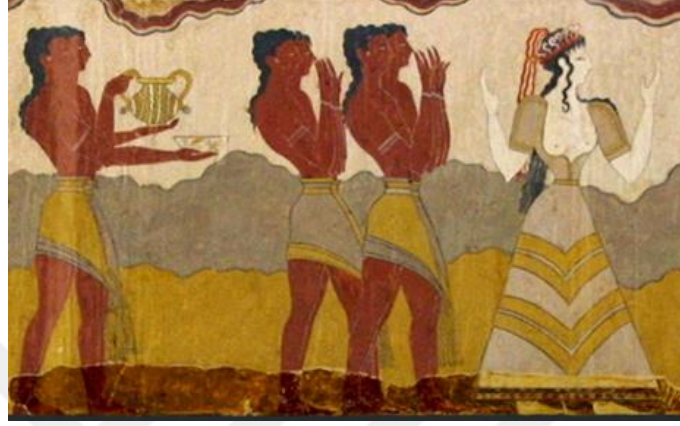
Şekil 2.2: Yunanlıların buluşu mastodeton örneği

Kaynak: www.wikipedia.com. Giyim ve modanın kısa öyküsü Doç.Sefa Çeliksap

En eski kadın iç çamaşırları M.Ö. 2000 yılına, Girit'e kadar uzanmaktadır. Bu dönemde yaşayan Minos kültürünün egemen olduğu zaman diliminde erkekler, omuzlarını örten peştamallar ve bellerinden aşağıyı örten eteklik benzeri örtüler giymişlerdir. Kadınlar boydan elbiseler ile örtünmüştür. Bu giysilerin yakaları göbek deliğine kadar açık konumda bulunmuş ve göğüs bölgeleri dışarıda kalmış görünümündedir. Bunların kolları kısa etekleri ise fırfırlı biçimde dikilmiştir. Bunun yanında yakasız, vücudu sıkıca saran üstlükler de kadınlar tarafından giyilmiştir. Bu tip giysiler bilinenler içinde en eski örneklerdir (Saltabaş, 2015:4).

İlk M.Ö. 2800-800 yıllarına ait duvar şekillerinde, Girit kadınlarının giydiği kıyafetler, korse biçimindeki

kemerlerle kalçaların üzerine sıkıca oturtularak kullanılmıştır (Boucher, 1966:82). Aşağıdaki görselden hareketle korsenin ilk kullanım örneklerinin sadece kadınlarda değil aynı zamanda erkeklerde de görüldüğünü söylemek mümkündür.

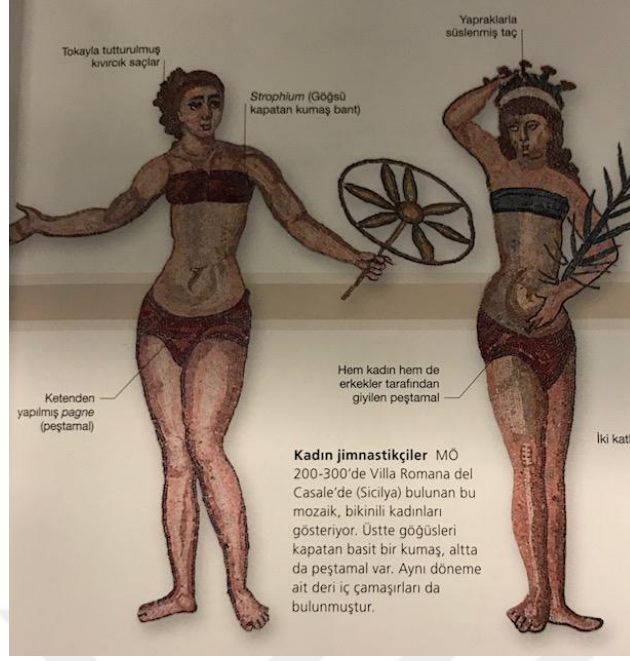
Şekil 2.3: Knossos Sarayı Freskosu M.Ö. 2800 - 800

Kaynak: <http://ancientgreeceimages.com/tag/knossos>

M.Ö. 1500 yılları öncesine, Mısır kültürünün Eski Krallık olarak adlandırılan dönemine ait duvar şekillerinde, erkekler tarafından giyilen başlıca giysi “schenti” adı verilen peştamal benzeri giysiler ilgi çekici özelliktedir. Yeni krallık yönetiminde ise statü belirleyen farklı bir giysi üretilmiş ve peştamal üzerine giyilen saydam, uzun püsküllü kadınlar tarafından giyilen “kalasiris” adı verilen bir tunik geliştirilmiştir (Çeliksap, 2015:57-64).

Roma kültüründe kadın ve erkekler genelde keten ve deriden iç çamaşırı ve peştamaller giymişlerdir.

Aşağıdaki Şekil 4’te hem kadın hem de erkekler tarafından giyilen peştamal örneği gösterilmiştir. Ayrıca ketenden yapılmış peştamal (pagne) kadın jimlastikçiler üzerinde giydirilmiştir.

Şekil 2.4: Mozaik Bikinili Kızlar

Kaynak: Kolektif, Geçmişten günümüze giyim kuşam ve stil rehberi, 2013:35

Rönesans dönemine kadar kullanılan iç çamaşırları, toplumların giyiminde belirli bir önem oluşturmamıştır. Çağın edebi eserleri bu giysilerin belirsiz tasvirlerini içermektedirler. Zaman içinde, kadın figürleri incelendiğinde bellerini inceltmek adına korse tarzında bir iç çamaşırı giydikleri görülebilmektedir.

Rönesans dönemiyle birlikte Leonardo Da Vinci, Boticelli, Michelangelo ve Raphael gibi tanınmış sanatçıların özellikle heykellerinde görülebilen estetik anlayışlarıyla farklı bir yön alan iç giyim sektörü, kadınlar için kısıtlayıcı bir unsur haline gelmiş ve yeri geldiğinde tahta korseler dahi kullanılmak suretiyle dişiliği gizleme amacı güdülmüştür. Erkeklerde ise vücuda oturan, bacaklardan kısalmış iç giyimlikler kullanılmıştır (<https://icgiyimcisi.blogspot.com.tr/2012/07/ic-camasr-tarihi.html>).

Rönesanstan sonra barok ve rokoko dönemi ile ihtişam ön plana çıkmıştır. İç giyim ürünlerinde özellikle korselerde dantel ve fırır detayları oldukça fazla kullanılmıştır. Elbiselerin üzerine giyilen kadın giyiminin vazgeçilmezi olan korsajlar bel hizasında giyilmekteydi. 1680' lere gelindiğinde korseler, manto gibi bol kıyafetlerin altına iç çamaşırı olarak giymeye başlanmıştır (Kolektif, 2013:133-139).

Şekil 2.5: Rokoko Ve Barok Dönemi Korse Ve Korsaj Örneği

Kaynak: Kolektif, Geçmişten günümüze giyim kuşam ve stil rehberi, 2013:133-135

18. yüzyıl sonlarında juponlar, korseler, büzgülü eteklerden oluşan “kibar giyim” tarzı yerini bedeni iyice saran, ince uzun, yünlü ya da pamuklu giysilere bırakmıştır. Bu değişimin nedeni “Fransız Devrimi” olmuştur. Çünkü bu sayede sosyal farklılıkların yok olması benimsenmeye başlanmıştır. İç giyim modası da buna bağlı olarak rahatlayarak, kadınlar tarafından korselerin atılması sağlanmıştır (Ayrıl,1993:17).

19. yüzyıl ortalarına kadar kadın iç giyim modasındaki değişiklikler, kadınların daha doğal ve daha güzel görünüm kazanmasını amaçlamıştır. Kadınların hareketlerinin güç kazanmaya başlaması ve kadınların yaşamın çeşitli alanlarında özgürlük savaşı verme çalışmaları modaya da yansımıştır (Ayrıl,1993:23).

20. yüzyılda Freud’ un araştırmaları ve kırılan tabularla birlikte iç giyim modasında da yeni bir boyut açılmıştır. Sanayileşme ve seri üretimin dokuma sektörüne kazandırdıklarıyla iç giyim ucuz ve daha ulaşılabilir duruma gelmiştir. Bu dönemde bayan iç giyimlikleri pamuklu ve sentetik dokumacıkla erotizmin bir parçası olarak kullanılırken, erkek iç giyimlikleri de bugünkü görünümlerini almıştır. İç giyimde modadan bahsedilir olmuştur (<https://icgiyimcisi.blogspot.com.tr>).

1. Dünya savaşı sırasında kısalan etek boyları ve etek altında düşen kısa çorapları önlemek amacıyla Eyfel Kulesi’nin mimarı “Gustave Eiffel” tarafından jartiyerin icat edilmesi iç giyim dünyasında yeni bir dönem başlatmıştır. Jartiyerin icadı aslına bakılırsa Gustave Eiffel’in karısının ağrıyan bacağı için tasarlandığı bilinmektedir.

Karısının ağrıyan bacağı için beline bağladığı bir kuşakla başlayan hikâye, kuşağı çoraba tutturmak için düğmeler tasarlanmasıyla son bulmuştur. Kadınların elde ettiği hak ve özgürlüklerle değişen zaman, jartiyeri de mutasyona uğratmıştır. Hemen ardından gelen 2. Dünya Savaşı ve mini boyutlara ulaşan eteklerle kullanılmaya başlanılan sentetik külotlu çoraplar bayanların yeni gözdesi olmuştur (<https://icgiyimcisi.blogspot.com.tr>).

Şekil 2.6: İlk İcat Edilen Jartiyer Örneği

Kaynak: <https://flashbak.com/vintage-bondage-and-fetish-gear-by-yva-richard-and-diana-slip-nsfw-361517/>

Bu süreçlerin sonucunda iç giyim zamanla, ısınma ve hijyen amaçlarının yanı sıra farklı bir estetik aracı olarak kullanılan vazgeçilmez bir ticari nesne konumuna gelmiştir.

2.2.1 Kadınlarda 20. yüzyıl iç giyim modası

2.2.1.1 1900’lü yıllar iç giyimi

Şekil 2.7: 1900-1904 Kadın İç Giyim Örnekleri

Kaynak: 20 th Century Fashion, J. Peacock, C. Lacroix

- 1900’ler İç Giyimi

1900’lerin en önemli iç giyim yeniliği 1913 yılında “Mary Phelps Jacob” tarafından mendillerin kurdelelerle bağlanıp bir araya getirilerek ilk modern sütyenin yaratılması olmuştur. Jacob sütyenleri arkadaşları ve ailesi için yapmaya başlamış ve bu yeni ürün ağızdan ağıza hızlıca yayılmıştır. 1914 yılında Jacob tasarımının patentini almış ve Amerika genelinde sütyeni pazarlamıştır (Ertikin, 2017:70).

1900’lerde yatak giyiminde jupon, tek parça halinde kesilmiş kolsuz korseyle birlikte kullanılmıştır. Jupon örneklerinde makine işi dantelle süslenmiş kol oyukları bulunmaktadır. Ayrıca düşük yaka ve pilili etek ucu ile süslenmiştir. Geceliklerin hemen hemen çoğunda kısa kolları ve dantellerden firfırlar bulunmaktadır (Peacock, J. Lacroix, C.1993:25).

Siyah ipek iç çamaşırları 1901 iç giyiminde yeniden moda olmuştur. Renkli iç çamaşırlarının modası azalmıştır. Gecelikler daha süslü bir hal alırken, daha ince malzemelerden yapılmışlardır. Bazılarının dantelli, fırfırlı düşük geniş yakaları bulunmaktadır. Aynı zamanda etek çizgisinde ve dirseklerde fırfırlar da mevcuttur (Saltabaş, 2015:114) .

Bu yılın en çok görülen iç giyimlikleri arasında tescilli göğüs korsajı gelmekteydi. Korse üzerine giyiliyordu ve ortası dantellerle süslenmekteydi. Geceliklerde yuvarlak yakalı, işlemeli ve kurdeleler ile süslenmiş, kolsuz kesim ve el yapımı parçalar kullanılmaktaydı. 1906'da, kolsuz, omuzlarından aşağı sarkan fırfırları ile genç kızların çeyizlerinde yer alan iç giyimlikler oldukça popüler olmaktadır.

1908'de kombinezonlar yavaş yavaş ortadan kalkıyorlardı. Yerlerini, belden bağlanan etek külotlar almıştı. Bu parçalar çoğunlukla korse üzerine giyiliyordu ve etek kısımları iki parçadan oluşuyorlardı. 1909'da moda ciddi bir hale gelmişti. Savaş çabası ve giderek artan vergi yükleri, Edward döneminde varlığını sürdürmüş aşırılıklar içeren moda akımlarına bir son vermişti. Bu sebepten iç çamaşırları sayıca azalıyor ve giderek daha basit bir hal alıyordu. Kadınların bedenleri artık karmaşık iç çamaşırları arkasına gizlenmiyordu (Saltabaş, 2015:120-126).

Şekil 2.8: 1900'ler Göğüs Korsajı Örneği

Kaynak: http://www.avictorian.com/fashion/corsetfashion_4.html

Şekil 2.9: 1905-1909 Kadın İç Giyim Örnekleri

Kaynak: 20 th Century Fashion, J. Peacock, C.Lacroix

2.2.1.2 1910'lu yıllar iç giyimi

Şekil 2.10: 1910-1914 Kadın İç Giyim Örnekleri

Kaynak: 20 th Century Fashion, J. Peacock, C. Lacroix

- 1910’lar İ Giyimi

1910’lar i giyiminde “Korseler figürü ortaya çıkarır” tabiri söylenmekteydi; dönemin korseleri kadın figürünün belinin doğal hatlarını ortaya çıkarırlarken, hem yunan, hem de oryantal bir bel yaratıyorlar ve kalçaları kontrol altına almaktaydılar (Saltabaş, 2015:126). Seyrek balina kemiği geçirilmiş, önde korse balinası ve bel aşağısında bağcıkları bulunan, önden kanca ve barlarla bağlamalı, arkadan bağcıklı, ayarlanabilir jartiyerli, ten rengi, lastikli, uzun üretilen pamuklu korseler giyilmiştir. Vücuda istenilen şekli veren sert korselerin altına hafif, yumuşak ve ayrıntılı işlemlerle süslü i çamaşırları kullanılmıştır. Korseler göğüs kısmını desteklemiyordu. Bu sebeple bu bölgeyi kabarık gösterecek bir sürü göğüs destekleri geliştirştirilmiştir (Kolektif, 2013:228).

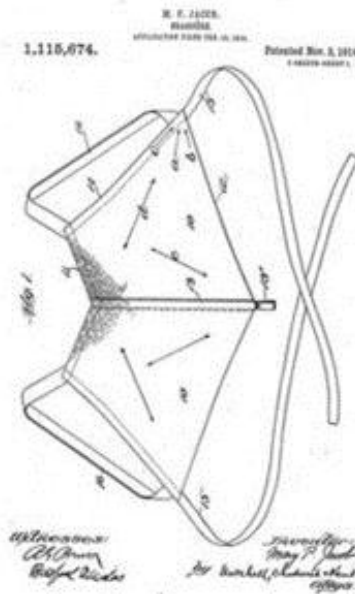
Bu yıllarda camikülotlar görölmeye başlanmıştır. Bu yeni parçanın karakteristik özelliği, önde belden dizlere kadar uzanan tek bir parçanın, arkada dizlerden tekrar yukarıya uzanıyor, yanlarda bacaklar için sahip oldukları bir yırtma oluşuydu. Kolları dirsek uzunluğunda, düşük kare yakalı, makine işi dantel ve pembe kurdele eklemeleriyle süslenmiş, beyaz patiskadan kombinezonlar sıklıkla giyilmiştir. Etek ucu dar pilili, pembe kurdele fiyonkla işlenmiş, pamuklu jupon kullanılmıştır. 1916 gece giyiminde savaş öncesi imparatorluk stili gecelikler kullanılmaya devam ediliyordu. Üst kısımlar oya işler ve danteller ile süsleniyorlardı. “Camisole”lerin yerini alan sütyenler, ilk defa 1916’da bu isimle ortaya ıktılar. İnanılmaz ince ve içini gösteren elbiseler giyilirken bu göğüs destekleyici parçalar kesinlikle olmazsa olmazlardı (Saltabaş, 2015:132). Sivri burun, topuklu, yuvarlak küçük gümüş tokayla süslenmiş, kırmızı kadifeden terlikler kadınların gözde ev giyimleri arasında yerini almıştır.

Şekil 2.11: 1915-1919 Kadın İç Giyim Örnekleri

Kaynak: 20 th Century Fashion, J. Peacock, C. Lacroix

1910’lu yılların en büyük icadı 1913 yılında “Mary Phelps Jacob” tarafından icat edilen ve 1914 yılında patendi alınan ilk sütyen tasarımı olmuştur.

Şekil 2.12: Mary Phelps Jacob Sütyen Patent Başvurusu Ve İllüstrasyonu

Kaynak: <https://recollections.com>

2.2.1.3 1920’li yıllar iç giyimi

Şekil 2.13: 1920-1919 Kadın İç Giyim Örnekleri

Kaynak: 20 th Century Fashion, J. Peacock, C. Lacroix

- 1920’ler İç Giyimi

1920’ler iç giyiminde kalçaları bastırmak için kullanılan, kalçanın altından bağlanan kauçuk korseler üretilmiştir. Korse, göğüs korsajı, takıp çıkarılabilir külot ve iç etek, içine giriliyor ve arkadan bağlanıyordu. Gece kıyafetleri için mükemmel kontrol sağlıyordu (Saltabaş, 2015:142,144). Korseler ingiliz nakışı işlemeli jartiyerli ve pamuklu kumştan giyilmiştir. Tel destekleri ile görünümü dikleştirilmiştir. Kombinezonlar 1920’li yıllarda da kadınlarda popülaritesini koruyarak giyilmeye devam edilmiştir. Omuz askıları kurdeleden, beyaz pamuklu ve satenden kombinezonlar kullanılmıştır.

1920’lerde kullanılan sütyenler göğüs bölgesini düzleştirici geniş bantlar halini almıştır. Külotlar geniş çalıılmış ve dantelli iç çamaşırları ile birlikte kullanılmıştır. Pembe, şeftali, kayısı ya da sıklamen renkli suni ya da gerçek ipek, krepdöşin ve jorjet kumaşlar beyaz pamuk kumaşların yerini almıştır. İç çamaşırlara bordürler ve eklemeler yapılarak süslü bir görünüm kazandırılmıştır (Kolektif, 2013:252).

Şekil 2.14: Suni İpekten Yapılmış İç Çamaşırları

Kaynak: Kolektif, Geçmişten günümüze giyim kuşam ve stil rehberi, 2013:252

Şekil 2.15: Göğüs bölgesi düzleştirici bantlı sütyenler

Kaynak: <https://recollections.biz/blog/from-corset-to-the-first-modern-bra/>

1920'lerin en önemli çıkış yapan iç giyim ürünü corselette olmuştur. Corselette; korse ve sütyen birleşimi bir parçaydı. İlk defa 1921'de Amerika'da ortaya çıkmıştır. Bu parça aynı zamanda temel giysi olarak da adlandırılmıştı (Saltabaş, 2015: 143).

Sütyen ile uyumlu külotlar 1920'lerin modasında özel parçalar olarak görülmüştür. Koyu ten rengi uzun çoraplar ve sivri burun, alçak topuklu, keçi derisi terlikler giyilmiştir.

1920'lerin bir özgünlüğü ise, tafta veya pamuklulardan yapılan birleşik fanilalardı. Aşağı kıvrılmış yakalara sahip gömleklerin önleri mayolarla birleşiyorlardı.

Şekil 2.16: 1925-1929 Kadın İç Giyim Örnekleri

Kaynak: 20 th Century Fashion, J. Peacock, C. Lacroix

2.2.1.4 1930'lu yıllar iç giyimi

Şekil 2.17: 1930-1935 Kadın İç Giyim Örnekleri

Kaynak: 20 th Century Fashion, J. Peacock, C. Lacroix

- 1930'lar İç Giyimi

1930'lar, renkli fanilalar için giderek artan bir talep ortaya koymuştur. Erkeklerde şortlar ve mayolar bu yıllarda oldukça popüler kullanıma ulaşmıştır. Pijamalar da fanilalar gibi renkli bir görünüm haline bürünmüştür.

Şekil 2.18: (soldan sağa) Singletler ve şortlar, 1935-1936; Erkek birleşik takım, 1936-1937; Erkek pijaması, 1929-1930

Kaynak: Willett ve Cunningham, 1951:240

Fransa’da 1930’lu yıllarda ücretli izin uygulamasına geçiş yapılmıştır. Bu uygulama ile yaz dönemlerinde deniz kıyısı olan bölgelere akın olmuştur. Bu doğrultuda plaj giyimi, yazlık yerlerde giyelebilecek daha rahat spor kıyafetleri ortaya çıkmıştır. (Baudot, 2001:65).

Kadınlarda kullanılan dar kesimli yün parçalar, 1930’larda neredeyse taytlara dönüşmüştür. 1930’ların gelişen dişi unsurları ile birlikte, erotik tarzlar dikkate değer bir seviyeye yükselmiştir. Gece elbiselerindeki derin kesimler, gecelikler için de uygulanmaya başlamıştır (Saltabaş, 2015:144). İnce saten omuz askılı, arkadan kanca ve barlarla bağlamalı, makine işi dantel bantlarla kaplanmış bel hizasında üste oturan, pamuklu sütyen giyilmiştir. Beli lastikli, kenarları fistolu, kloş, desenli pembe saten külotlar takım halinde kullanılmıştır (Peacock J. Lacroix, C, 1993:97).

1914 te ilk patendi alınan sütyenlerin yaygın biçimde kullanılması 1930’lu yılları bulmuştur. Sütyenler göğüs kısmını bastırıp düzleştirmektense göğüsleri desteklemiş, toparlamış ve ayrı bir vücut bölümü gibi görünmesini sağlamıştır. 1930’lu yıllarda biçimli iki kuptan oluşan sütyenleri ilk geliştiren firma “Kestos” firması olmuştur. Kestos firması sırtı açık gece elbiseleri için de özel sütyenler üretmiştir (Kolektif, 2013:227).

Şekil 2.19: Kestos Reklamı

Kaynak: Kolektif, Geçmişten günümüze giyim kuşam ve stil rehberi, 2013:227

Şekil 2.20: Kestos Sütyen

Kaynak: Kolektif, Geçmişten günümüze giyim kuşam ve stil rehberi, 2013:227

İnce kurdele omuz askılı, yakası ve etek ucu fistolu ve nakışlı gövde kısmı bluz şeklinde, bel kısmı lastikli, kısa uçuk pamuklu kombinezonlar ve şortlu dantelli takımlar 1930’lu yıllarda da giyilmeye devam etmiştir.

Şekil 2.21: İpek Sütyen Ve Şort Takımı (Dantel Detaylı)

Kaynak: Powell, 2016:10

Ayrıca Jartiyerler oldukça fazla kullanılmıştır ve ipek çoraplar jartiyerin altında olmazsa olmaz parçalardır. Ten rengi ipek çoraplar ve sivri burun, alçak topuklu kahverengi kadife ev ayakkabıları kullanılmıştır (Peacock J. Lacroix C, 1993:97).

Şekil 2.22: 1935-1939 Kadın İç Giyim Örnekleri

Kaynak: 20 th Century Fashion, J. Peacock, C. Lacroix

2.2.1.5 1940'lı yıllar iç giyimi

Şekil 2.23: 1940-1944 Kadın İç Giyim Örnekleri

Kaynak: 20 th Century Fashion, J. Peacock, C. Lacroix

- 1940'lar İç Giyimi

1940'larda broderi ve biyelerle süslü kombinezonlar, nervürlerle süslü şömiz külotlar, ipek gecelikler, ipek pijamalar kadınların iç giyim modasında vazgeçilmez parçaları arasındadır.

Sütyen ile uyumlu kumaştan, uçları firfırlı, yandan fermuarlı, üste oturan külot ile takım olarak kullanılan modeller kullanılmıştır. İpek kombinezonlar giyilmiştir (Peacock J. Lcroix C, 1993:120).

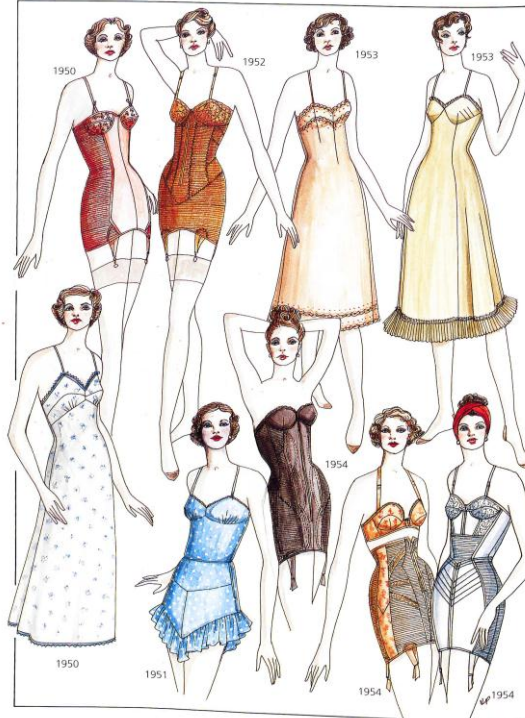
Jartiyerli latex kumaştan korseler popülerdir. Cami külotlar sütyenler ile takım olarak giyilmiştir.

Şekil 2.24: 1945-1948 Kadın İç Giyim Örnekleri

Kaynak: 20 th Century Fashion, J. Peacock, C. Lacroix

2.2.1.6 1950'li yıllar iç giyimi

Şekil 2.25: 1950-1954 Kadın İç Giyim Örnekleri

Kaynak: 20 th Century Fashion, J. Peacock, C. Lacroix

- 1950’ler İç Giyimi

1950’ler iç giyim modasına bakıldığında iç giyim tek başına bir moda ögesi olarak tanıtılarak, baskılı ve renkli bir hal almıştır. Üreticiler rayon, naylon ve spandex gibi kumaşla yeni denemeler geliştirmişlerdir (Rushton, 2008:2–5). 1950’li yılların diğer bir karakteristik özelliği de cinselliğin gündeme getirilmiş oluşudur (Barbarosoğlu, 2013:170).

Fransız tasarımcı Christian Dior “new look “ stili ile yeni bir akım yaratmıştır. İç çamaşırının görünmesini engelleyen kabarık jüponlar genç kızlar tarafından 1950’lerde oldukça benimsenmiştir. Jüponlar yeni icat edilen büstiyerlerle de çekici bir görünüm oluşturmuştur (Kolektif, 2013:344).

Şekil 2.26: 1950’ler Büstiyerli Jüpon Örneği

Kaynak: Kolektif, Geçmişten günümüze giyim kuşam ve stil rehberi, 2013

1950’lerde insanların refah seviyelerinin artmasıyla tatil kavramı yaygın hale gelmiş buna bağlı olarak mayo ve plaj giyimlerindeki tasarımlar oldukça gelişim göstermiştir. Tıpkı korseler gibi mayo ve bikinilerde de kauçuk fiberler, esnek karın panelleri ve balenler kullanılmıştır (Kolektif, 2013:336).

Aşağıdaki Fransız hizmetçi üniforması şeklindeki göğüslere dikkat çeken fırfırlı siyah bikini ve biraz daha ağırbaşlı klasik, kalp biçimli yaka hatlı kırmızı mayo baskının iç giyime de girdiğini göstermiştir.

Şekil 2.27: 1950’ler Mayo Ve Bikini Örnekleri

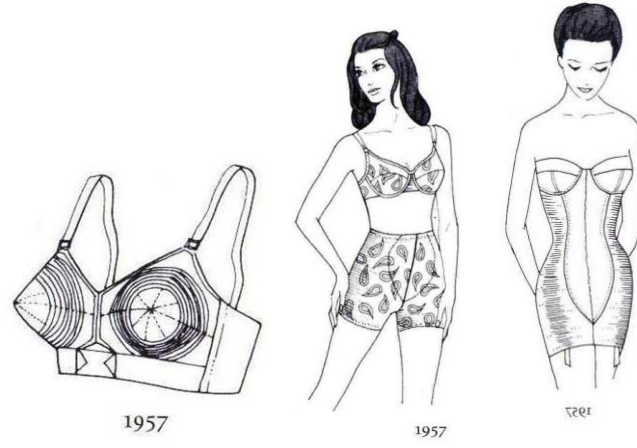
Kaynak: Kolektif, Geçmişten günümüze giyim kuşam ve stil rehberi, 2013

Şekil 2.28: Spencer Korse

Kaynak: Kolektif, Geçmişten günümüze giyim kuşam ve stil rehberi, 2013

1950’lerin en önemli iç giyim ürünleri konik sütyenler olmuştur. Desenli kumaşlardan uzun paçalı külot korse sütyen ile kombin oluşturulmuştur. Ayrıca beden korseleri de jartiyer ile kullanılmaktadır.

Şekil 2.29: (soldan sağa) Konik Sütyen - Sütyen, Korse Takımı - Jartiyerli Beden Korsesi

Kaynak: Saltabaş 2015

Üste oturan gövde bölgesi göğüs çizgisinde aplik işlemleriyle süslenmiş, panelleri bulunan fistolu, fırfırlı jüponlar oldukça fazla giyilmiştir.

Şekil 2.30: Fırfırlı Jüpon Modeli

Kaynak: Saltabaş, 2015

Şekil 2.31: 1955-1959 Kadın İç Giyim Örnekleri

Kaynak: 20 th Century Fashion, J. Peacock, C. Lacroix

Şekil 2.32: 1950'ler Korseli Sütyen İllüstrasyonları /Aldens Spring Summer Catalog 1955

Kaynak: Powell, 2016:10

2.2.1.7 1960'lı yıllar iç giyimi

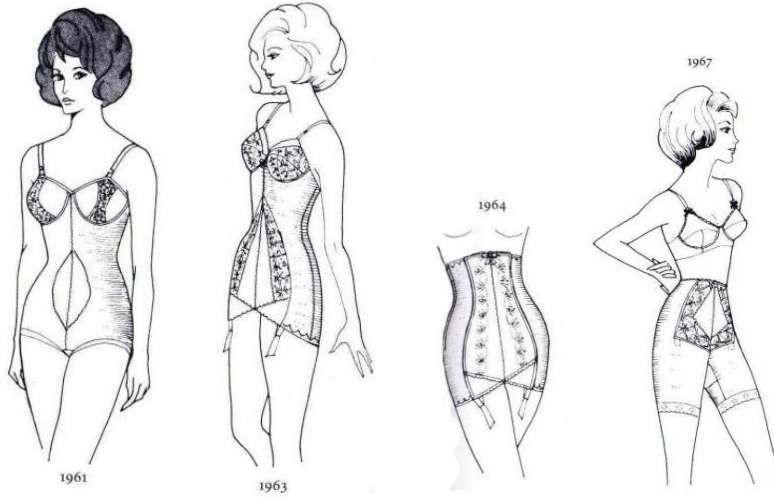
Şekil 2.33: 1960-1964 Kadın İç Giyim Örnekleri

Kaynak: 20 th Century Fashion, John Peacock

- 1960'lar İç Giyimi

1960'larda "Twiggy" modası görülmüştür. Bu moda ile kadınlar Twiggy'ye benzemek için göğüslerini ortaya çıkaran kıyafetler yerine, düzleştiren kıyafetleri tercih etmişlerdir. 1960'lar ve Twiggy modası ile kıyafetlerde çiçek desenleri bulunmuştur. (<http://www.modaninmodasi.com/modatarihi/1960-1970/>) İç çamaşırları bu dönem modasına paralel olarak desenli hale gelmiştir.

1960'larda tek parça beden ve uzun paçalı jartiyerli külot korseleri giyilmiştir. Desenli ve estetik görünümleri bulunmaktadır. Ayrıca jartiyerli olarak giyilen modelleri de oldukça popüler olmuştur.

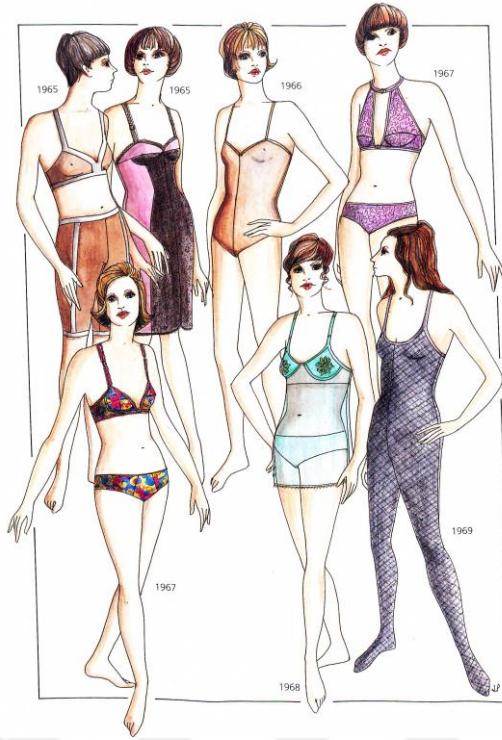
Şekil 2.34: (soldan sağa)1961 Beden Korse /1963 Jartiyerli Beden Korse/1964 Jartiyerli Külöt Korse/1967 Uzun Külöt Korse

Kaynak:Saltabaş, 2015

Fransız dantelli sütyen ve ona uyumlu külöt-jartiyer takımları 1960’larda kadınlar tarafından büyük ilgi görmüştür.

Minimum dikişli, ten rengi kaliteli likradan tek parça halinde mayolar giyilmiştir. Esnek-naylon dantelli tek parça halinde mayo taytlar o dönemde plaj giyiminde kullanılmaktadır.

1967’de “The Graduate” adlı filmde kızların giydiği pamuklu panty külötler 1960’larda iç giyim modasına yön vermiştir (Chenoune, 2005:180).

Şekil 2.35: 1965-1969 Kadın İç Giyim Örnekleri

Kaynak: 20 th Century Fashion, J. Peacock, C. Lacroix

2.2.1.8 1970'li yıllar iç giyimi

Şekil 2.36: 1970-1974 Kadın İç Giyim Örnekleri

Kaynak: 20 th Century Fashion, J. Peacock, C. Lacroix

- 1970’ler İç Giyimi

1970’li yılların en büyük yeniliği ve icadı ise tangadır (<http://www.localhistories.org>). Tangaın iç giyim modasında olarak zirve yaptığı yıllardır. Moda tasarımcısı Rudi Gernreich’in 1974 yılında önü olmayan mayo (mayokini) tasarımı ile tanga külotlu ilk plaj giysisini tasarlamıştır (Çalışkan, 2012: 49). İç çamaşırı reklamları, rahatlık ve dayanıklılık vurgusunu unutup, bunlara deniz giyimi de dahil olmak üzere, kadın seksapelliğini öne çıkararak satış yapmaya odaklanmıştır (Ertikin, 2017:73).

1970 yılında “KOM” iç giyim firması Türkiye’nin ilk cup-size sütyenini üretmiştir. (Ayrıl, 1993:43).

1970’lerde de beden korseleri kadınlar tarafından artarak giyilmeye devam etmiştir. Daha çok dantel ve işleme özellikleri ile üretilmeye başlanmıştır.

İç çamaşırlarına 1970’li yıllarda şeffaflık gelmiştir. Külot ve sütyenlerde minimum kumaş kullanılmıştır. Ayrıca kadın ve erkekte t-shirtler hem iç hem de dış giyimde kullanılmıştır (Chenoune, 2005:181).

1970

Şekil 2.37: 1970 Sütyenli Beden Korsesi

Kaynak: Saltabaş, 2015

Mini jüpon ve kombinezonlar kadınlar tarafından bu yıllarda daha fazla giyilme eğilimi göstermiştir.

Kapları dantelli, hafif süngerli, naylon dantel kenarları, ayarlanabilir omuz askıları bulunan, arkadan bağlamalı, hafif, şeftali rengi likra sütyen ve buna uyumlu kısa paçalı külotlar giyilmiştir Kapları telli, ayarlanabilir omuz askılı, arkadan bağlamalı portakal rengi hafif pamuklu sütyen; bununla uyumla kumaştan, pamuklu dantel işlemeli mini, kloş bel korsesi giyilmiştir.

Hafif telli, yan panelleri ve geniş aralıklı omuz askıları lastikli, arka açıklığı İngiliz nakış işlemeli, beyaz pamuklu sütyenler giyilmiş; kenarları ince, uyumlu kumaştan külot ile takım oluşturulmuştur (Peacock, J. Lacroix, C.1993:193-197).

Şekil 2.38: 1975-1979 Kadın İç Giyim Örnekleri

Kaynak: 20 th Century Fashion, J. Peacock, C. Lacroix

2.2.1.9 1980’li yıllar iç giyimi

Şekil 2.39: 1980-1984 Kadın İç Giyim Örnekleri

Kaynak: 20 th Century Fashion, J. Peacock, C. Lacroix

- 1980’ler İç Giyimi

Tanga popülaritesi 1980’lerde de hızlı bir şekilde kadınlar tarafından kullanılmaya devam etmiştir.

Mini külotlar, sütyenler ile takım oluşturarak dantel detayları ile kadın seksapalitesini ön plana atmaktadır.

Hafif tel ve sünger kapla kalıp verilmiş sütyen kısmı dantelli, omuz askıları lastikli, pamukludan ve satenden bodyler giyilmiştir. Kombinezonlar da dantel ile estetik bir görünüm kazanmıştır.

Desenli dantelli camikülotlar giyilmiştir. Vouge için seksi iç çamaşırları geliştirilmiştir.

Şekil 2.40: 1980'li Yıllar İpek Ve Saten Desenli Cami Külot Örneği

Kaynak: underwear fashion in detail/ eleri lynn/ 2014

Genellikle likra kumaşlar kullanılmıştır. İlk defa uzun çoraplar kullanılmıştır (Chenoune, 2005:181).

Şekil 2.41: 1985-1990 Kadın İç Giyim Örnekleri

Kaynak: 20 th Century Fashion, J. Peacock, C. Lacroix

2.2.1.10 1990'lı yıllar iç giyimi

- 1990'lar İç Giyimi

Triumph marka sütyenler 1990'lı yıllarda oldukça popüler olmuştur. Ayrıca pop ve film yıldızları sayesinde korseler tekrar podyuma çıkmaya başlamıştır. Vücut şekillendirici iç çamaşırları ve kontrol taytları da kadınlar arasında sıklıkla kullanılan iç giyim ürünlerindendir (Chenoune, 2005:181).

2.2.2 Kadınlarda 21. yüzyıl iç giyim modası

2.2.1.1 2000'li yıllar iç giyimi

- 2000'ler İç Giyimi

2000'lere geldiğimizde bireysellik ile moda bir gösterge haline bürünmüştür. El işi elbiselerin ve geçmiş yılların kıyafetlerinin tekrar doğuşu ortaya çıkmıştır. 2000'ler iç giyim modasına baktığımızda; korselere ve dans stillerine geri dönüş yaşanmıştır. İç giyimde kullanılan aksesuarlar bir tarz nesneleri olarak önem kazanmıştır (Jones, 2013:25).

Dikişsiz, hafif, mikrofiber ve transparan sütyenler kullanılmıştır. Spor iç giyimi (Calvin Klein, Fila, Dim) yaygınlaşmıştır (Chenoune, 2005:181).

İngiliz ve Amerikalı tasarımcılar Paris modası için çeşitli iç giyim tasarımları yapmışlardır. Korse tasarımları ile A. McQueen oldukça estetik görünümlü tasarımlar oluşturmuştur.

Şekil 2.42: Alexander Mc Quenn / Paris Fashion Week Bahar Koleksiyonu 2013

Kaynak: <http://www.livingly.com>

- 2010’lar İç Giyimi

2010’lar iç giyim modasına baktığımızda mağazaların iç giyim koleksiyonlarını seri üretimin hızlanmasıyla arttığını görmekteyiz. 2010’larda iç giyim markalarının önemini oldukça artırdığı görülmektedir. Kadınlar arasında oldukça popüler konumda olan “Victoria Secret” iç giyim markası, çıkardıkları özel koleksiyonlarıyla iç giyim modasının şekillenmesini ve markanın altın dönemini yaşamasını sağlamıştır.

İç giyimin erotik bir sembol olarak kullanıldığı durumlarda Bordelle’nin “calypso” koleksiyonundan kuşak elbise korsesi oldukça popüler bir tasarımın doğmasına neden olmuştur.

Şekil 2.43: Bordelle Calypso Koleksiyonu Kuşak Elbise Korse Tasarımı

Kaynak: Powell, 2016:10

2.2.2 İç giyimde kullanılan kumaşlar ve özellikleri

İç giyimde kullanılan kumaşların doğru seçimi insan sağlığı açısından büyük önem taşımaktadır. İç çamaşırı insan sağlığı ve temizliği ile en çok ilgili olan giysi çeşidine girmektedir. Bu sebeple insanların iç çamaşırlarına en az dış giysileri kadar önem vermeleri gerekmektedir.

İç giyim ürünlerinin kumaşları genelde örme pamuktan yapılır. Bunlar hem karde, hem penye, hem de merserize olabilir. Karde iç çamaşırları genelde kış için, merserize olsun olmasın penye çamaşırlar ise yaz için uygundur. Sağlık açısından iç çamaşırlarının teri emmesi, emdiği teri hemen buharlaştırması, kışın da soğuğa karşı koruması gerekir. Bu sebeple yazın giyilecek iç çamaşırlarının, merserize türü olmaları tercih edilmelidir (Gürsoy, 2010:76-77).

İnce yünden üretilen iç çamaşırları kış için idealdir. Soğuğa karşı koruyucu yüzde yüz yün iç çamaşırlarının, ince olmaları ve yıkama sırasında keçeleşmemesini sağlamak gerekir. Bu nedenle ince yün çamaşırlar özel olarak yıkanmalıdır (Gürsoy, 2010:76-77).

Kadın iç çamaşırı üretiminde pamuk, yün, ipek, pamuk karışımı, yün karışımı veya poliamid, polyester gibi sentetik iplik karışımı, bakımı kolay örme ya da dokuma kumaşlar kullanılır. Bu kumaşlar yuvarlak ya da çözümlü örme makinelerinde üretilir. İç çamaşırlarında yuvarlak örme makinalarında üretilen süprem, interlok, ribana

örme kumaşlar, çözgülü örme makinelerinde üretilen dantel file gibi örme kumaşlar kullanılır (Yakartepe Z, M. 1995:862-864).

2.2.3 İç giyim üretiminde kullanılan başlıca hammaddeler

2.2.3.1 Pamuk

Doğal bir lif olan pamuk nemi kolayca çeker ve düzenli bir şekilde dışarı bırakır. Bu özelliği nedeniyle kolay kurur. Bu sebeple pamuktan yapılan iç çamaşırları insan vücudundaki terlemeyi rahatlığı bozmadan düzenler. Ayrıca pamuklu iç giysi ürünleri yüksek derecedeki su sıcaklığına ve sert yıkama hareketlerine karşı oldukça dayanıklıdır. Pamuklu tek plaka örme kumaşlar en çok kullanılan pamuklu iç çamaşırı kumaşlarıdır (Singer, Dikiş Ansiklopedisi: 12).

2.2.3.2 Yün

Yün lifinin iç çamaşırlarında tercih edilmesinin temel nedeni yünün yavaş nem kazanması ve yavaş kuruması sonucunda tende soğuma hissi vermeyerek giyildiğinde sıcak tutma özelliği yaratmasıdır. Ayrıca yün elyafı nem aldığı anda ısı verir.

2.2.3.3 İpek

İpek, düzgün yüzeyli lüks bir kumaştır. Pamuk gibi ipek de emici ve iyi hava alan doğal bir ipliktir.

2.2.3.4 Poliamid

Bayan iç çamaşırlarında sık kullanılan poliamid elyafı, esnektir, dökümlüdür ve kolay yıkanabilir özelliktedir. Poliamid elyafından üretilen giysilerin ipeğimsi bir tutumu vardır. Ancak poliamid iç çamaşırlarının nem çekme oranı pamuk ve yüne göre daha düşüktür.

2.2.3.5 Poliester

Poliester elyafı da iç çamaşırlarında sık kullanılan bir kumaş türüdür. Poliamid elyafı gibi nem çekme oranı düşüktür. Düzgün yüzeylidir. Kırışmaz, dayanıklı ve makinede yıkabilir bir kumaştır.

2.2.3.6 Danteller

Dantel, iç çamaşırında kullanılan en önemli aksesuarlardandır. İç çamaşırına kadısı bir görünüş kazandırır. Genellikle bir kenarı bitirmek araya geçirmek için kullanılır. Dantelin iç giyside kullanılacak kumaşının türüne göre seçilmesi gerekir.

Naylon dantel, bütün kumaş çeşitlerinde kullanılabilir ama özellikle, naylon ve poliester gibi sentetik kumaşlar için önerilmektedir.

Pamuk danteller, daha yumuşaktır ve cildi rahatsız etmezler. Pamuklu ve ipekli kumaşlarda kullanılmaları daha iyi sonuç verir. Pamuklu fisto (beyaz iş), ağır bir dantel çeşididir. Pamuklu kumaşlarla kullanılabilir.

Tüm dantellerin ön ve arka yüzleri belirgindir. Ön yüzünde yükseltilmiş ayrıntılar, arka yüzünde ise genellikle daha az bitmiş bir görünüm bulunmaktadır (Singer, Dikiş Ansiklopedisi: 12).

Dantel çeşitleri:

- İpekli Danteller
- Ara Danteller
- Delikli Danteller
- Kenar Dantelleri

2.3 İç Giyim Ürünlerinin Sınıflandırılması

İç giyim ürünlerinin sınıflandırılmasını 2 şekilde gösterebiliriz:

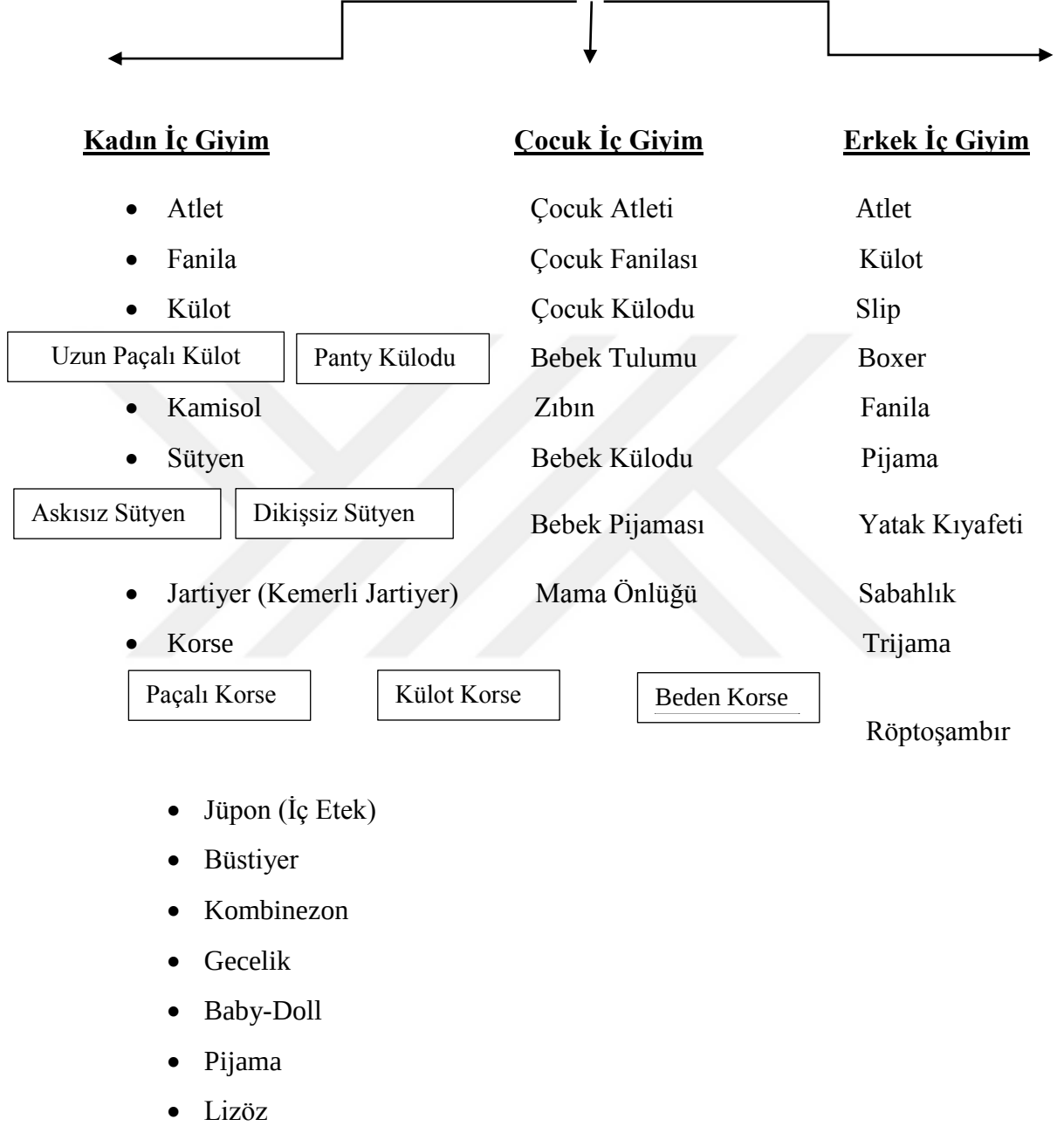
- Cinsiyete Göre İç Giyim Ürünleri
- Kullanım Yerlerine göre İç Giyim Ürünleri

İç giyimler cinsiyete göre aşağıdaki şekilde sınıflandırılmaktadır.

- Kadın İç Giyim: Atlet, Fanila, Külot, Kamisol, Sütyen, Jartiyer, Korse, Babydoll, Jüpon, Büstiyer, Kombinezon ve Gecelik
- Çocuk İç Giyim: Çocuk atleti, Çocuk fanilas, Çocuk külodu, Bebek tulumu, Zıbın, Bebek külodu, Bebek pijaması, Mama önlüğü

- Erkek İç Giyim: Atlet, Külot, Slip, Boxer, Fanila, Pijama, Yatak kıyafeti, Sabahlık, Trijama, Röptoşambır olarak sınıflandırılmaktadır.

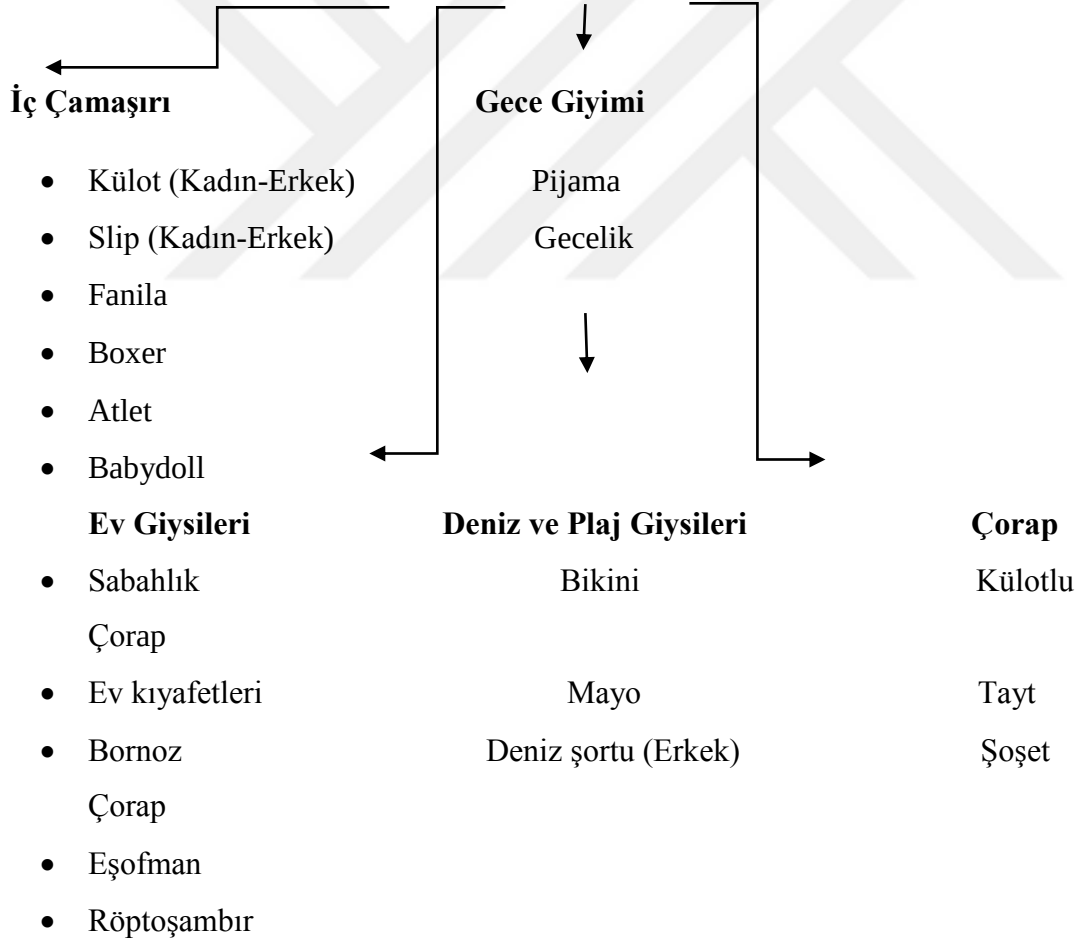
2.3.1 Cinsiyete göre iç giyim ürünleri

İç giyimler kullanım yerleri açısından aşağıdaki şekilde sınıflandırılmaktadır.

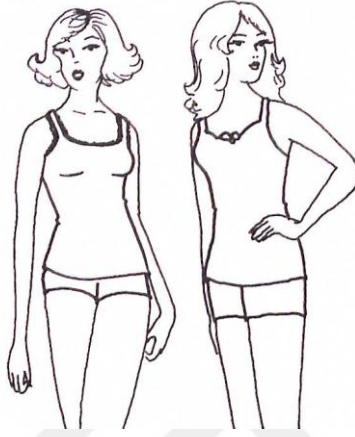
- İç Çamaşırı: Sütyen, külot, corselet, korse, jartiyer, fanila, atlet, boxer
- Gece Giyimi: Gecelik, pijama
- Ev Giysileri: Sabahlık, ev kıyafetleri, bornoz ve eşofman.
- Deniz ve Plaj Giysileri: Bayanlar için tek veya iki parçalı (bikini) mayo, erkekler için bermuda şort ve mayo.
- Çorap: Külotlu çorap, tayt, çorap, bilekte veya dize kadar şoşet çorap

2.3.2 Kullanım yerlerine göre iç giyim ürünleri

2.3.1.1 Kadın iç giyim ürünleri

- Atlet: İnce pamuklu veya ince yünlü örme kumaştan yapılan kolsuz, derin yakalı, askılı olarak da tasarlanılabilen bayan iç giysisidir. Bayan atletlerinin yaka kesimleri v, kare veya beşgen şeklinde olabilir.
- Atlet tene temas ettiğinde kaşıntırma, dolama gibi rahatsızlıklar vermeden vücudu sarabilmelidir. Bu yüzden kullanılacak dikişlerin vücudu rahatsız etmeyecek özellikte olması gerekmektedir (Yakartepe Z, M. 1995:864).

Şekil 2.44: Örme Kumaştan Üretilen, Askılı, Omuz Birleştirmeli Kadın Atleti

Kaynak: Konfeksiyon Teknolojisi Kumaştan Hazırlanmış cilt:3 Mehmet Yakartepe/Zerrin Yakartepe

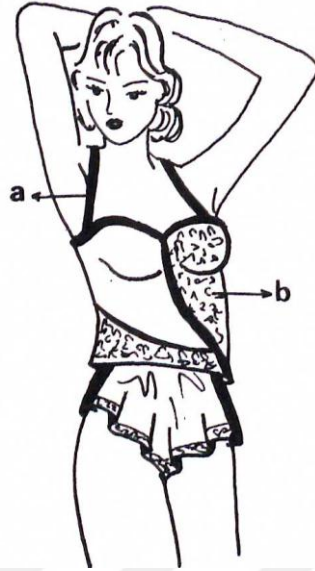
- Fanila: İnce pamuklu veya yünlü örme kumaşlardan yapılan kısa kollu, yuvarlak yakalı iç giysisidir. Fanila tene temas ettiğinde rahatsız etmeden vücudu sarabilme özelliğinde olmalıdır. Bu nedenle dikişlerin uygun kullanılması gerekir.

Şekil 2.45: Örgü Kumaşlardan Üretilen Kısa Kollu, Yuvarlak Yakalı, Kadın Fanilas

Kaynak: Konfeksiyon Teknolojisi Kumaştan Hazırlanmış cilt:3 Mehmet Yakartepe/Zerrin Yakartepe

- Kamisol: Bedenin göğüs kısmını örten, kısa, ince askılı, dekolte, ön ve arka kısmı kapalı kadın iç giysisidir. Kamisol genellikle dantel ve nakış ile süslü olarak üretilmektedir (Yakartepe, M. ve Z.1995:866).

Şekil 2.46: Dantelle Süslü, Askılı, Dekolteli Komisol a-Komisol askısı b-Dantel süsleme

Kaynak: Konfeksiyon Teknolojisi Kumaştan Hazırgiyime cilt:3 Mehmet Yakartepe/Zerrin Yakartepe

- Külot: kadınların bel altı bölgelerine giymeleri için tasarlanmış genellikle hafif ve üste oturan, beli lastikli, paçaları değişik uzunlukta olabilen düz veya elastik çok çeşitli formlarda üretilen iç giysi türüdür.

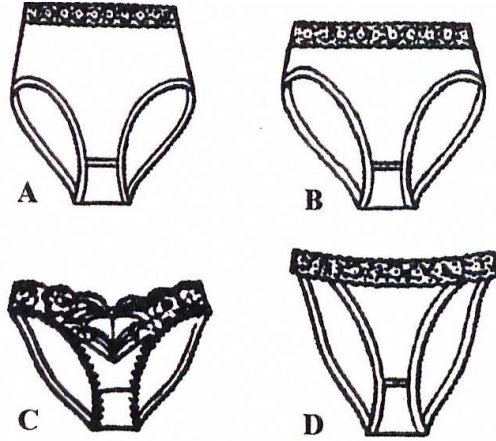

Şekil 2.47: Çeşitli Modellerde Yapılmış Dantel ve Fırfır Süslemeli Külotlar l- Lastik d- Dantel f-Fırfır

Kaynak: Konfeksiyon Teknolojisi Kumaştan Hazırgiyime cilt:3 Mehmet Yakartepe/Zerrin Yakartepe

Kadınların kullandığı külotlar genellikle şu çeşitlere ayrılır:

- Bel üstü bayan külotu,
- Bel altı bayan külotu,
- Mini bayan külotu,
- Tanga bayan külotu

Şekil 2.48: Kadın Külot Tipleri Bel Üstü Bayan Külotu B- Bel Altı Bayan Külotu C-Mini Bayan Külotu D-Tanga Bayan Külotu

Kaynak: Konfeksiyon Teknolojisi Kumaştan Hazırgiyime cilt:3 Mehmet Yakartepe/Zerrin Yakartepe

- Sütyen: Kadınların göğüsleri desteklemek, dik tutarak dolgun göstermek ve estetik bir görünüm kazandırmak için kullandıkları iç giysi türüdür (<http://www.tdk.gov.tr/>). Sütyenin işlevleri yönünden birçok çeşidi bulunmaktadır. Saten, dantel vb. kumaşlardan üretilmektedir. Sütyenin askılı sütyen, askısız sütyen, yarım sütyen, bütün sütyen, spor sütyeni, emzikli sütyen, uzun sütyen, fermuarlı sütyen gibi birçok çeşitleri mevcuttur.

Şekil 2.49: Göğüsleri Desteklemek Ve Estetik Bir Görünüm Kazandırmak Amacıyla Kullanılan Sütyen Modelleri

Kaynak: Konfeksiyon Teknolojisi Kumaştan Hazırlanmaya cilt:3 Mehmet Yakartepe/Zerrin Yakartepe

Şekil 2.50: Dantelle Süslü, Askılı, Göğüsleri Desteklemek Amacıyla Kullanılan Sütyen Modelleri A) Askı D) Dantel

Kaynak: Konfeksiyon Teknolojisi Kumaştan Hazırlanmaya cilt:3 Mehmet Yakartepe/Zerrin Yakartepe

- Askısız Sütyen: Arkada elastik bir bantla veya dar bir şerit ile bağlanmak üzere sabitleştirilen askısı bulunmayan sütyene denir.

Şekil 2.51: Omuzları Açıkta Bırakan Giysilerde Kullanılan, Arkadan Bağlanan Dantel Süslemeli Askısız Sütüyen Modelleri

Kaynak: Tekstil ve Konfeksiyon Araştırma merkezi

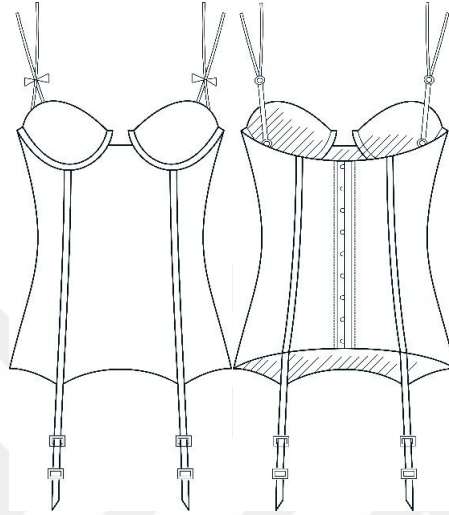
- Dikişsiz Sütüyen: Sentetik kumaşlardan hazırlanan, kendinden biçimli göğüs tutucu kılıflı sütüylene denir. Dikişsiz sütüyen oldukça kullanışlı bir yapıya sahiptir. Giyen kişinin dış giyimin altında dikiş yerlerini belli etmemesi ve yıkama mukavemetinin fazla olması özellikleri ile kişiler üzerinde tercih edilmektedir.

Şekil 2.52: Üzerinde Dikişler Bulunmayan ve Sentetik Elyaftan Oluşturulan Dikişsiz Sütüyen Modelleri

Kaynak: Tekstil ve Konfeksiyon Araştırma merkezi

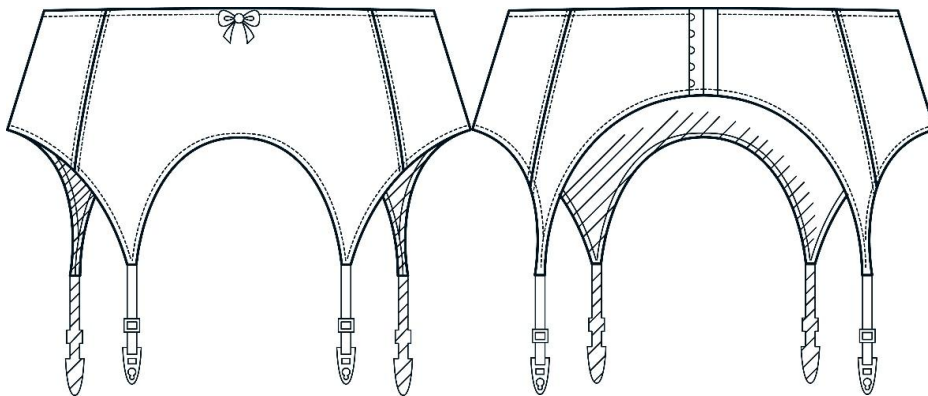
- Büstiyer: Büstiyer, kadınların ceket vb. kıyafetlerinin içinde kullanılan çarpıcı, göz alıcı, işlemeli kumaştan yapılmış askılı veya askısız üstlük giysi modelidir. İç çamaşırı olarak giyilir ve uzunluğu kaburga tarafına ya da bel kısmına kadar olabilir. Birincil amacı üst diyafram kısmına karşı sıkılaştırılmasını sağlamak ve göğüslerini yukarı taşımaktır. Ayrıca hafifçe bel şekillendirmek içinde giyilir. Jartiyerli modelleri de vardır.

Şekil 2.53: Jartiyerli Büstiyer Modeli

Kaynak: Tecnical Drawing for Fashion

- Jartiyer: Kadınların çoraplarını bacakta belli bir yerde sabit tutmak amacıyla kullandıkları çorap bağına denilmektedir. Stripe ve klipsler ana öğeleridir. Kullanımı özen isteyen bir iç giyimdir.

Şekil 2.54: Çorapları Sabit Bir Şekilde Tutmaya Yarayan Jartiyer Kemer Modeli

Kaynak: Tecnical Drawing for Fashion

- Kemerli Jartiyer: Kalça kemiklerine oturan kemer biçiminde parça ve tutucu klipslerdeb oluşan jartiyer tipine denilmektedir. Kemerli jartiyer çorapları istenilen yerde turmak için kullanılmaktadır.

Şekil 2.55: Kemerli Jartiyer Örneği

Kaynak: Tekstil ve Konfeksiyon Araştırma merkezi

- Korse: Vücudun hemen her kısmını desteklemeyi, sıkılaştırarak form vermeyi amaçlayan bir iç giysisidir ve uzun süreli kullanımlarda vücut şeklini etkileme özelliği bulunmaktadır. Çoğunlukla gövde (karın) kısmını destekleyen, kalçaya ve bele form verme etkisine sahiptir. Korseler değişik boylarda ve jartiyer ile birlikte kullanılabilir.
- Korse kullanımında üründen beklenen özellikler; giyen kişinin hareket özgürlüğünü engellememesi, uzun süreli kullanımlarda deriyi tahriş etmemesi ve satın alınma nedenlerindeki görevlerini yerine getirebilmesidir. Korselerde kullanılan dikiş teknikleri, giysi üzerinden belli olmayacak şekilde kullanılmalıdır. Korselerin birçok çeşidi bulunmaktadır (Çalışkan, 2012:55-56).
- Korse çeşitleri çalışmanın geri kalanında incelenmiştir.
- İç Etek (Jüpon): Etek veya elbiselerin altına giyilen, bol olarak kesilen penye, saten, tarlatan, tül vb. kumaşlardan üretilen iç etektir. Jüponun kullanım amacı çeşitlilik göstermektedir. Transparan bir dış giyimin içinde kullanılabildiği gibi yine dış giysiye dolgun ve kabarık bir görünüm sağlamak

için de kullanılmaktadır. Vücut hatlarını belli eden dış giyişlerin altına giyilerek vücudun görünmemesini sağlar. Ayrıca, vücudu tahriş edici ve kaşıntı verici etek ve elbiselerin, dar eteklerin içinde kalça ve diz bölgelerinin esnemesini önlemek amacıyla kullanılmaktadır.

şekil 2.56: Elbise Veya Etek İçine Giyilen Beli Lastikli Etek Uçları Dantel Süslemeli Jüpon Modelleri

Kaynak: Tekstil ve Konfeksiyon Araştırma merkezi

- **Kombinezon:** Jpona benzer özellikleri bulunan ancak ondan farklı olarak bedenin st kısmını kaplayan ve bir bütün olarak çalışılan kadın i giysisidir. Kombinezonlar da jüpon gibi kullanım amaçlarına göre çeşitlilik gösterirler. Pamuklu vb. günlük kumaşlardan üretilen kombinezonlar jponlarla aynı görevi görmekte ve elbiselerin altında astar görevi görmektedir. Saten vb. daha fantezi kumaşlardan üretilen kombinezonlar genellikle gecelik gibi kullanılmaktadır.

şekil 2.57: Elbise Altına Giyilen Askılı Olarak Dikilmiş Kombinezon Modeli

Kaynak: Tekstil ve Konfeksiyon Araştırma merkezi

- Gecelik: Çeşitli kumaşlardan yapılan, bol kesimli, yatakta giyilmek için üretilen uyku elbiselerine verilen isimdir. Kullanılacak mevsimlere göre model ve kumaş değişikliği gösterirler. Gecelikler aksesuarlarla süslenmektedir. Ancak doğrudan tene temas ettiği için, vücudu tahriş etmeyen kumaş ve aksesuarlar kullanılmalıdır.

Şekil 2.58: Yandan Yırtmaçlı Ve Süslü Olarak Yapılmış Gecelik Modelleri

Kaynak: Tekstil ve Konfeksiyon Araştırma merkezi

- Baby-Doll: Kalçaya kadar uzanan bir üst parça ile külottan oluşan gecelik takımına verilen isimdir. Baby-Doll bele oturmaz. Omuzlardan kollu ya da askılı ve bol olarak dökülen süslü bayan yatak giysisi türüdür.

Şekil 2.59: İki Parçadan Oluşan Askılı, Dantel Süslemeli Baby-Doll Modeli

Kaynak: Tekstil ve Konfeksiyon Araştırma merkezi

- Pijama: Bir üst ve bir alt parçadan oluşan yatak giysisidir. Pijamada kullanılan kumaşlar sağlık açısından önemlidir. Sık yıkanabilen kumaşlar tercih edilmelidir.

Şekil 2.60: İki parçadan oluşan pijama modelleri

Kaynak: Tekstil ve Konfeksiyon Araştırma merkezi

- Lizöz: Kadınların yatakta otururken giymeleri için yapılmış, omuzları ve sırtı bele kadar örten, gevşek örgülü, önden açık yün hırkalara denilmektedir. Gecelik ile takım oluşturacak şekilde tasarlanırlar.

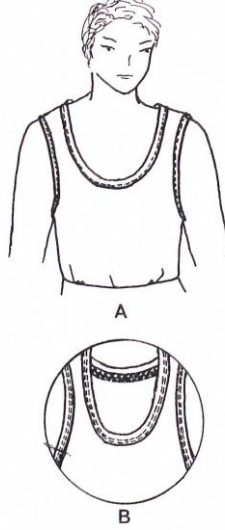

Şekil 2.61: Gecelik üzerine giyilen örme lizöz modeli

Kaynak: Tekstil ve Konfeksiyon Araştırma merkezi

2.3.1.2 Erkek iç giyim ürünleri

- Atlet: Genellikle ince pamuklu veya ince yünlü örme kumaştan yapılan kolsuz, derin yakalı, askılı tarzda omuz birleştirmeli erkek iç giysisidir. Atlet standart beden ölçülerine göre tüp kumaşlardan, yandan dikişsiz olarak üretilir. Böylece tene temas ettiğinden dolayı kaşınma, dalama gibi rahatsızlıkların verilmesini önler.

Şekil 2.62: Derin Yakalı Kolsuz Erkek Atleti Modeli

Kaynak: Tekstil ve Konfeksiyon Araştırma merkezi

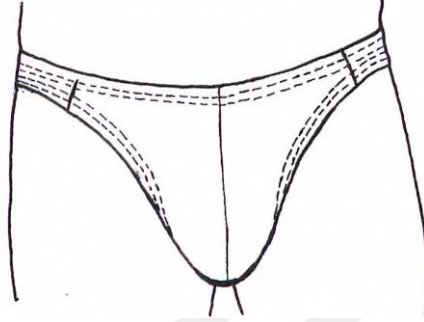
- Fanila: Genellikle ince pamuklu veya yünlü örme kumaşlardan yapılan kısa kollu, yuvarlak yakalı iç giysi türüdür. Atlet gibi tüp kumaşlardan yandan dikişsiz ya da dikişli olarak üretilir.

Şekil 2.63: Kısa Kollu, Yuvarlak Yakalı, Yaka Ve Kol Kenarları Bantlı Erkek Fanila Modeli

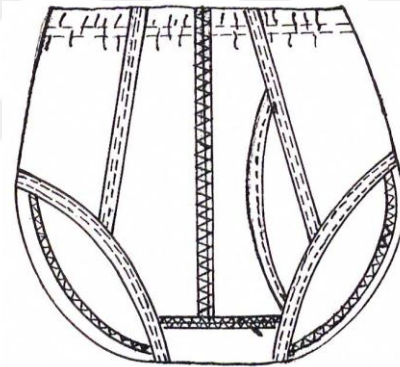
Kaynak: Tekstil ve Konfeksiyon Araştırma merkezi

- Slip: Pamuklu örme kumaşlardan yapılan bacakları açık bırakacak şekilde yapılan külot biçimli kısa iç giysisidir. Slipler mini, normal ve tanga şeklinde üretilirler. Slipler tene doğrudan temas ettiğinden vücudu tamamen sarabilme özelliğinde olmalıdır.

Şekil 2.64: Tek Parçalı, Elastik Kumaştan Yapılmış Mini Slip

Kaynak: Tekstil ve Konfeksiyon Araştırma merkezi

Şekil 2.65: Çok Parçalı, Dikişli Normal Slip

Kaynak: Tekstil ve Konfeksiyon Araştırma merkezi

- Boxer: Bel kısmından aşağı bölmeyi kapatmak amaçlı kullanılan, beyaz veya renkli kumaştan yapılmış genellikle erkekler tarafından kullanılan bir tür iç giyim ürünüdür. İki bacak arasından geçer ve arkada birleşir. Uzunluğu baldır kısmında kadar uzanır. Diz kapağına kadar olanlarına ise paçalı külot denir (Saltabaş, 2015:171).

Şekil 2.66: Erkek Boxer

Kaynak: <https://www.cicimod.com.tr> / T.K.A.M (Mehmet YAKARTEPE).

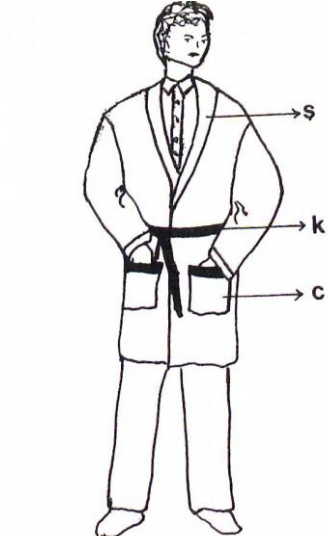
- Pijama: Gece uyumak üzere tasarlanmış daha sonraları, rahat ev giyimi olarak da kullanılmaya başlanan yatak giysileridir. Klasik erkek pijamalarının genellikle üst kısmının önü açık ve düğmeli olarak çalışılmıştır. Pijamalarda kullanılan kumaşların sağlık açısından pamuklu kumaşların tercih edilmesi önemlidir (Yakartepe, Z. ve M:812).

Şekil 2.67: Klasik Önden Düğmeli Erkek Pijaması

Kaynak: Tekstil ve Konfeksiyon Araştırma merkezi

- Röptöşambır: Genellikle akşamları yatmadan önce ve sabah kalkarken gecelik, sabahlık, pijama üzerine giyilen erkek ev giysisidir. Bol kesimli ve kemerle bağlamalı modelleri mevcuttur (Yakartepe, M. ve Z:813).

Şekil 2.68: Klasik Önden Düğmeli Erkek Pijaması

Kaynak: Tekstil ve Konfeksiyon Araştırma Merkezi

3. İÇ GİYİM ÜRÜNÜ OLARAK KORSE

Korse, estetik veya sağlık amacıyla gövdenin istenildiği gibi biçimlendirilmesi ve şekillendirilmesi için giyilen kadın iç giyim giysisidir. Kadınlar dışında erkeklerin giydiği bilirse de kadınlar korseyi daha çok kullanmaktadır (Yakartepe Z ve M,1993:872).

Özellikle 19. yüzyılda da kullanılan korseler, belirli bir silüeti oluşturmak amacıyla kadın bedenini sıkı sıkıya kontrol eden iç giysilerdir. Belin inceliğini gözler önüne sererek, göğüs ve kalça arasında esaslı bir boşluk oluşturmakta ve geleneksel olarak kadınsılığı temsil ettiği düşünülen, M.Ö. Girit dönemindeki heykellerle görülmeye başlayan kum saati figürünü elde etmeyi sağlamaktadır. 19. yüzyılda da moda için aşırı sıkı bağlamayla yükselen bu fenomen sayesinde varlıklı kadınlar bayılma ve baygınlıklarıyla ünlenmekteydi. Çünkü korsenin bu denli sıkı olması, göğüs kafesini sıkıştırmakta ve giyen kişiyi nefessiz bırakmaktaydı (<http://www.kolektomani.com>).

Eski dönemlerde korseyi daha zarif ve seksi görünümle elbiseleriyle birlikte kullanan kadınlar, akşamları balina kemiğinden yapılan ve özel olarak şekillendirilmiş destek çubuklarının vücutlarını kestiğine ve iç çamaşırlarının kan içinde kaldığına şahit oluyorlardı. Ancak kan, ter ve gözyaşına rağmen onun içine girebilmek için her şeyi yapmışlardı.

Korsenin geçmişteki örneklerine baktığımız zaman, bu giysi türünün çok geniş bir başlık altında incelenmesi gerektiği görülmektedir. Gerek kullanılan malzemeler, gerek formları açısından tarihsel süreçte çok fazla değişime ve çeşitliliğe ulaştığı bilinmektedir. Değişen moda trendleri de korsenin yıllar içerisinde farklılaşmasına neden olan önemli bir etkidir.

3.1 Korse ve Sütyen Tarihi

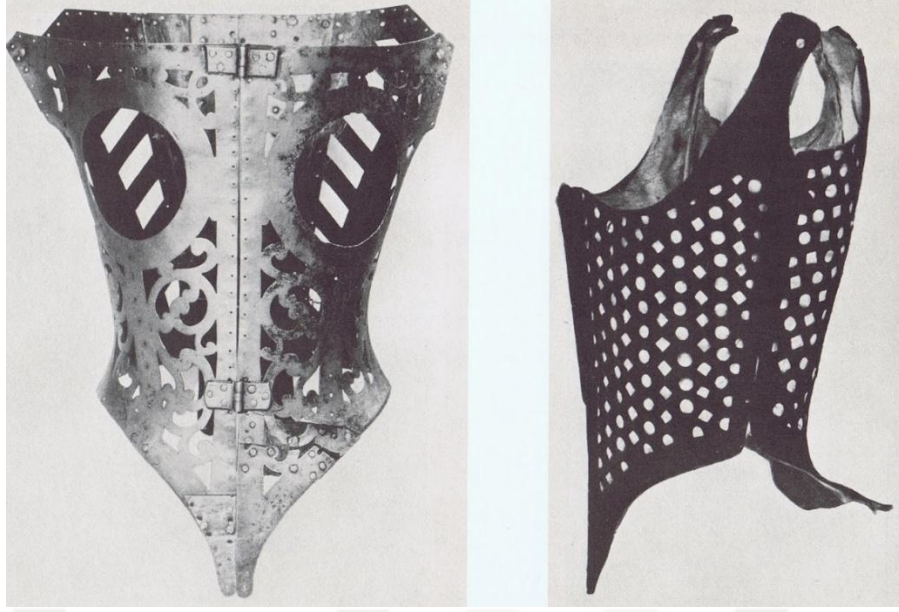
Moda tarihi boyunca formları ve silüetleri değiştirmek için korselere ihtiyaç duyulmuştur.

Dış giyimin formunu oluşturan iç giyim ürünlerinden sütyen ve korsenin doğuşu incelendiğinde; eski yunan uygarlığında kadınların destek takarak göğüslerinin yukarıya kalkmasını sağladıkları görülmektedir. Eski romalılar devrinde ise kadınlar zamanın modasına uygun olarak göğüslerini bol kıvrımlı drapeli giysiler içinde gizleyerek belirsiz bir hale sokarlardı. Eski türk köylülerinin giydiği cepkenler vücuda tamamen oturmakla göğüslerin hareketini tamamen engellemektedirler. Antik dönemde yaşayan kadınların vücut hatlarını belirginleştirmek ve kadınsı gözükmek için içlerine giydikleri deriden yapılmış zonalar korse görevi görmekteydi. Ancak ilk korseyi M.Ö. 2000 yılında Minos kadınlarının giydiği bilinmektedir. (<http://trendkolik.blogspot.com.tr/2011/07/korse-hakkinda.html>)

Kısaca iç giyimin yıllar içinde değişimine bakacak olursak; 16. yüzyıldan 18. yüzyıla kadar kullanılan korselerin bel kısmını incelterek ve göğüsleri yukarı kaldırarak vücutun üst bölümüne koni biçimi vermek için dolgulardan, balina kemiklerinden ve sert desteklerden yararlanıldığı görülmüştür. Bu destekler 18. yüzyılda çift taraflı destek adıyla kullanılmaya başlamış, 19. yüzyılda korse adını almıştır. Korseler kadın vücutunu yeniden şekillendirmiş, yüksek belli neo-klasik görünümünden kum saati silüetine geçişi sağlanmıştır. 20. yüzyılda ise askılı ya da elastik malzemelerden yapılan destekler, hatları yumuşatırken; balenli ve silikonlu büstiyerler, göğüs bölgesini destekleyerek kullanılmaya başlanmıştır (Kolektif, 2013:432).

3.1.1 16. yüzyıl korse

Korse kelimesinin ilk kez 16. yüzyılda İngiltere’de kullanıldığı bilinmektedir. 16. yüzyıl kadınları I. Elizabeth portresindeki görüntüyü yakalamak amacı ile korse kullanmayı yaygın hale getirmişlerdir. 1500-1590 Rönesans dönemi korselerinde balina kemikleri kullanılarak ve sert destekleri bulunan korseler moda olmaya başlamıştı. Daha önceleri stay veya a pair of bodice (çift üstlük) denirken zaman içinde korse adı ile yer değiştirmiştir. Bu tip korselere stays denme sebebi iki ayrı bölümden oluşarak iki ayrı yerden bağlanıyor olmasıdır (Shin, 2009:68).

Şekil 3.1: Busky Korse Örneği 16-17. Yüzyıl

Kaynak: The Victoria and Albert Museum (Pinterest) <http://4.bp.blogspot.com>

3.1.2 17. yüzyıl korse

Bu döneme ait korseler ağır balina kemikleri ile arkadan bağlanarak, önden uzun balenlerle devam ediyordu. Korse askısız bir hal almıştı. 17. yüzyılın ortalarında arzu edilen kum saati bele ulaşma isteği kadınları hatta çocukları, ölümcül sebeplere neden olacak şekilde tehdit eder hale gelmişti (Shin, 2009:69). Yüzyılın sonuna doğru korse iki parça halini almış ve seyyar koları olan bir giyim haline gelmiştir (Willet ve Cunnigton, 1992:63-64).

Rönesans döneminde “busk” adı verilen korselerin kullanıldığı görülmüştür. Korsenin ön paneline yerleştirilen, geometrik bir vücut yapısı vermeyi amaçlayan, ahşap, kemik veya metalden yapılmış, karın bölgesinde kullanılan çubuklu korselerdir (<http://corsetmaking.blogspot.com/2015/01/what-is-corset-busk.html>).

16. yüzyıldan 18. yüzyıla kadar kullanılan korseler; bel kısmını inceltmek ve göğüsleri yukarı kaldırarak vücudun üst bölümüne koni biçimi vermek için dolgulardan, balina kemiklerinden ve sert desteklerden yararlanmaya devam etmiştir (Kolektif, 2013:432).

Şekil 3.2: 16-17. Yüzyıl “Stays” Korse Örnekleri

Kaynak: Corset Historical Patterns & Techniques/Jill Salen

3.1.3 18. yüzyıl korse

18. yüzyılda kadın kıyafetlerinin en önemli parçaları içerisinde büstiyerler ve korseler kadınların en önemli iç giyimleri arasında yerini almaktadır. Bu dönemde kullanım standartını yükselten korseler; tahta yerine balina kemiğinden yapılmaya başlanmıştır.

Balina kemiğinden yapılan korselerin kasaları (busk) balina kemiği veya ağaç ile sertleştiriliyor ve “busk points” adı verilen bölümlerden sıkarak bağlanıyordu.

18. yüzyılda korse giyilmeden dışarı çıkmak ayıp karşılanmaktaydı. O dönem korseleri incelendiğinde kadınların özel hayatı korselerine de yansıtıldığı görülmektedir. Korselerin üzerlerindeki işlemlerde aşk ve cinsellik üzerine yazılar ve semboller kullanılmaktaydı. Genç kızlar aşık olduğu erkeklerin isimlerini ya da kendilerine verilen çiçekleri korselerine işletmekteydiler (<http://www.kaosgl.org>).

Şekil 3.3: 18. Yüzyıl Pamuk Ve İpek Karışımı Kumaştan Üretilmiş Büyük Britanya Kökenli Korse Tasarımı

Kaynak: Benaitt All A Century of French Lingerie (Farid Chenoune)

3.1.4 19. yüzyıl korse

19. yüzyılda kadın kıyafetlerinde oluşan değişikliklerle beli ince gösteren korseler yeniden gündeme gelmiştir. Korseler 18. yüzyılda olduğundan daha zarif hale gelmiş, kumaş özellikleri değişmiş ve kadını daha şık gösteren saten kumaş kullanılmaya başlanmıştır (Gündüz, F., Çileroğlu, B.,1999:69).

19. yüzyıl başlarında ilk kez korselerin üst tarafında çanak biçimli taşıyıcılar görünmeye başlanmıştır (Ayrıl, 1993:23).

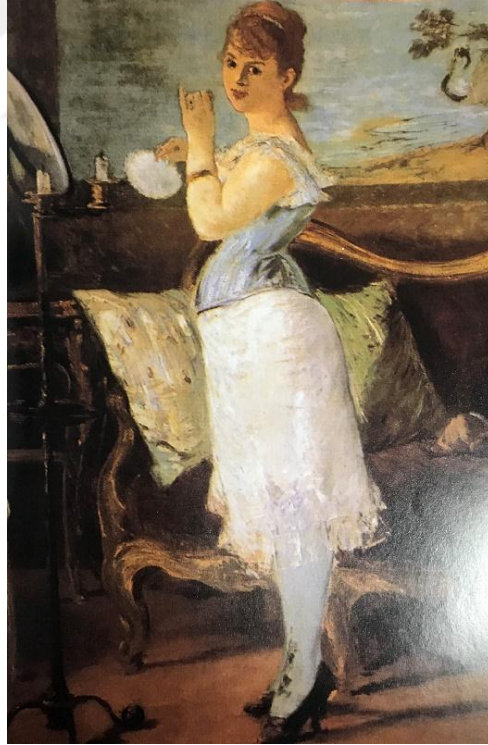
19. yüzyılın ilk on yılında uzun ve dar korseler tekrar dönüş yapmıştır. Kadınlarda iyice popüleritesini artırarak devam eden korseler bu dönemde evrensel boyutlara ulaşmış ve birbirleriyle yarışır hale gelmişlerdir.

19. yüzyılda giyileng uzun korse, "Jean" veya "Buckram" kumaşlarından yapılmakta ve balina kemiği ile sağlamlaştırılmaktaydı. Bu korseler kalçaların üzerlerini örterek göğüsleri yukarı kaldırmaktaydı. Alt kısımları çoğunlukla düzdü ve parça parça kesilmiyorlardı (Saltabaş, 2015:63).

Şekil 3.4: 19. Yüzyıl (1880) Mavi İpek Saten Kumaştan Balina Kemiğinden Yapılmış Korse Tasarımı

Kaynak: The Collection of the Kyoto Costume Institute

Şekil 3.5: Edouard Manet Nana, 1877 Hamburger Kunsthalle, Hamburg

Kaynak: A History of Lingerie Collen Hill

Bu dönemde korse karşıtlarına göre korse; kadınların g cs z olduğunu gösteren bir sembold  ve kadınlarla erkeklerin eşitliğine engel olmaktaydı. Kadınların cinsel obje olarak görülmesini sağlamaktaydı. Bu sebeple korse karşıtları korse üzerine birçok eleştiri yapmışlar ancak yapılan her türlü eleştiriye yazılan her türlü çağrılara rağmen büyük bir kesim söylenenleri umursamamıştır. Hatta sağlıklarını tehlikeye atacaklarını bile bile vücutlarını sıkıştırmaya devam etmişlerdir.

Bu döneme kadar tamamen el işçiliği ile hazırlanan korseler, 19. yüzyıl sonlarında sanayi devrimi ile birlikte makinelerde dikilmeye başlanmıştır. Korse yalnızca göğüsleri destekleyen bir kıyafet olmaktan çıkarak jartiyerle birlikte kullanılmıştır. (http://www.brandmaillive.com/2010/01/sayi_24/moda.html)

19. yüzyılda 1930-1938 yılları arasında straplez korseler kullanılmıştır. Metal kuşg zleri sayesinde iyice sıkı bir görünüm elde edilmesi sağlanmaktaydı. Böylece omuz askılarının zorunluluğu ortadan kalkmaktaydı. Bu tür korseler kayak yaka elbiseler altına da giyilebilmekteydi (Kolektif, 2013:190).

şekil 3.6: Straplez Korse  rneği

Kaynak: Kolektif, Geçmişten günümüze giyim kuşam ve stil rehberi, 2013:190

Şekil 3.7: Kabarık Kollu Kelebek Şekilli Korse Örneği

Kaynak: Kolektif, Geçmişten günümüze giyim kuşam ve stil rehberi, 2013:190

3.1.5 20. yüzyıl korse

20. yüzyılda elbiselerin vücuda oturmaya başlaması ile daha ince iç çamaşırlarına ihtiyaç duyulmuştur. Bu nedenle korseler ve büstiyerler iyice küçülmüştür. Kadınlardaki kum saati figürü artık rağbet görmemeye başlamış ince görünümün önemi artmıştır.

“Korseler figürü ortaya çıkarır” tabiri 1912’de söylenerek dönemin korselerinin kadın figürünün belinin doğal hatlarını ortaya çıkarmasına vurgu yapılmıştır. Oryantal bir bel yaratarak, kalçalar kontrol altına alınmıştır.

Edward tarzı moda akımları için önden bağlamalı korseler olmazsa olmaz parçalardır. Güzel bir bel çizgisi, kişinin korsesi sayesinde sağlanan bir şeydir.

Ünlü Fransız modacılarından “Paul Poiret” kadınların rahatsız korselerin içinde kemiklerinin bozulduğunu ileri sürerek eski anlamdaki korseyi ortadan kaldırmıştır. Poiret, 1929’dan ölümüne kadar geçen sürede kadının estetiğini ortaya çıkaran ve günümüz kadın hatlarını taşıyan yumuşak çizgiler ve malzemeler kullanmıştır.

Şekil 3.8: Paul Poiret Tasarımı Ampir Elbiseler, 1908

Kaynak: <http://blog.kavrakoglu.com/tag/paul-poiret/>

Kadın hareketinin güç kazanmaya başlaması ve kadınların yaşamın çeşitli alanlarında özgürlük savaşı verme girişimleri moda da yansımıştır (Ayrar, 1993: 23). Kadınlar korsenin kadın bedeni üzerine olumsuz etkilerine dikkat çekmiş ve vücutlarına getirilen bu kısıtlardan kurtulmak istediklerini dile getirmişlerdir. Kadınların özgürlük arayış çabaları ve İkinci dünya savaşı ile ortaya çıkan metal sıkıntısı gibi etkenler korsenin üretimini azaltarak popülaritesini kaybetmesine neden olmuştur. Bunun sonucu olarak da sütyen yaygın olarak kullanılmaya başlamıştır (<http://lemelson.mit.edu.tr>).

Göğüsleri destekleyen ilk sütyenler bu dönemde ortaya çıkmaya başlamış, bugün kullanılan sütyen gerçek anlamda 1. Dünya Savaşı sırasında oluşmuştur.

2. Dünya Savaşından sonra sinemanın gelişmesiyle film yıldızlarının taşıdığı giysiler daha büyük kadın kitlelerine ulaşmıştır. Korse ile ilgili ilk büyük manifesto, Madonna'nın tasarımcı Jean-Paul tasarımı korsesini sahnede giymesi olmuştur. Kadınlar gördükleri bu yıldızlar gibi giyinmek istediklerinden moda akımı süratle gelişmiştir (Gündüz, F., Çileroğlu, B., 1999:70).

20. yüzyılın ilk on yılının sonlarına doğru kadınlar tarafından kullanılan korse boyları üstten kısalmış alt kısma doğru uzamaya başlamıştır. Bu durum da kadınların daha dik bir silüete sahip olmasını sağlamıştır (Kolektif, 2013:228).

Şekil 3.9: Uzun Korse Örneği

Kaynak: Kolektif, Geçmişten günümüze giyim kuşam ve stil rehberi, 2013:228

20. yüzyılın ortalarından sonra elastik kumaşlardan ve plastik balenlerden oluşan korseler görülmeye başlanmıştır. Bunlar tüm bedeni kavrayan ve arzu edilen kum saati silüetine kavuşmayı sağlayan özellikler taşımıştır. Diğer bir korse çeşidi olan corselette ise beli şekillendirmek için üretilmiştir.

Şekil 3.10: 1966 Tarzı Büstiyer, Rigby And Peller Tasarımı Siyah Dantelle Süslü
Kaynak: Geçmişten Günümüze Giyim Kuşam ve Stil Rehberi

3.2 Korse ve Sütyen Tasarımcıları ve Tasarımları

Modern sütyenler, ilk kez Amerikalı “Mary Phelps Jacop” (1891-1970) tarafından Caresse Crosby takma adıyla 1913’te tasarlanmıştır. Belli bir sosyal statünün iffetliğin göstergesi olarak giyilen ve o zamanlar göğüsleri destekleyen tek araç olan korselerin aksine sütyenler, modernliği ifade etmekteydiler. Kadınların gövdelerini kısıtlanmaktan kurtarmış ve özgürleştirmişlerdi (Fogg, 2014:460).

Şekil 3.11: Mary Phelps Jacob ve ilk korse

Kaynak: <https://listelist.com/mary-phelps-jacob-caresse-crosby/>

Şekil 3.12: Mary Phelps Jacob tarafından tasarlanan ilk sütyen Tasarımı (1913)

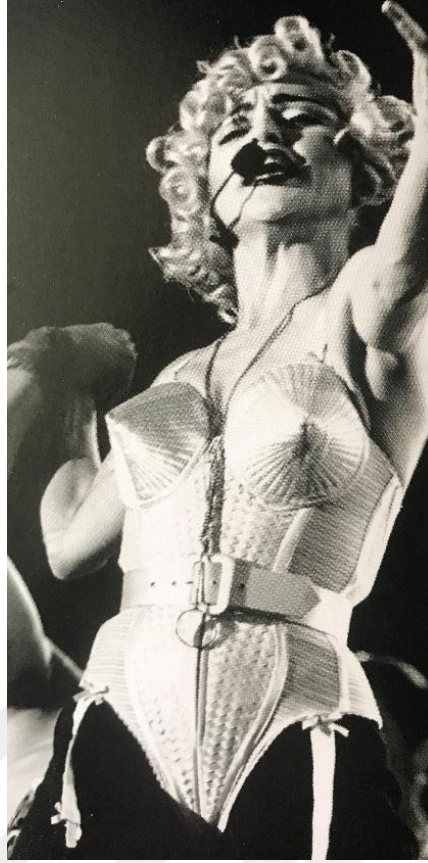
Kaynak: http://www.brandmaillive.com/2010/01/sayi_24/moda.html

Sütyen ve korsenin modanın görünür bir parçası olması 20. yüzyıl sonlarını bulmuştur. Geçmişte kullanılan korseleri yeniden hayata geçiren ve yorumlayan Vivienne Westwood, Jean Paul Gaultier, Aleksander Mc Queen ve Chiristian Dior gibi tasarımcılar, bir kısıtlama ve cinselleştirme objesi olarak görülen korse ve sütyenleri, kadın kimliğini güçlendirici ve etkili birer obje haline dönüştürmüşlerdir.

1990'larda giysinin şıklık unsuru olarak değil, tasarımcının da giysiyi taşıyacak kişinin de kendini özgürce ifade edebildiği bir alan olarak görüldüğü anlayış güçlenmiştir. Giysinin insan bedeninden bağımsız olarak düşünülmesi ve sanat nesnesi olarak yaratılması fikri kuvvetlenmiştir (Sabanuç Gönül, Bağrışen: 2016:97).

Bu bağlamda Fransız tasarımcı Jean Paul Gaultier, Madonna'nın 1990 yılındaki "Blond Ambition" turnesi için bir dış giyim ürünü olarak tasarladığı konik göğüslü korseyi gözler önüne sermiştir.

Madonna için tasarladığı sütyen korsesi 1950'lerin sütyenleriyle belirgin bir bağa sahip olma özelliğindedir.

Şekil 3.13: Jean Paul Gaultier'in Madonna'nın "Blond Ambition" turnesi için Tasarladığı Konik Korse Tasarımı 1990

Kaynak: Corsets A Modern Guide (Velda Lauder)

Gaultier'in konik sütyenlere olan ilgisi küçük yaşlarda başlamıştır. Konik sütyen, o zamandan bu yana tasarımcının kendine özgü tasarımları haline gelmiştir. Piramit göğüslü ve arkası kurdeleli korse elbiselerin podyuma ilk çıkışı, Gaultier'in "Babes" için hazırladığı 1982 sonbahar /yaz koleksiyonu ile olmuştur. Korse, sarımsı turuncu kadifeden yapılmıştır.

Şekil 3.14: Gaultier'in 1982 Yılında Babannesinin Gardırobunda Bulduğu Korseden Esinlenerek Tasarladığı Soluk Turuncu Büzgülü Kadife Korse Elbise

Kaynak: Modanın Tüm Öyküsü

Britanyalı tasarımcı “Vivienne Westwood” da 1982 yılında çıkardığı “Buffalo Girls” koleksiyonuyla “dış giyim olarak iç giyim” kavramını çıkartmıştır. Koleksiyonunda kahverengi satenden yapılmış bir korse sütyen bulunmaktadır. Bu tasarım, dış giyim olarak kullanılan iç giyimi punk/fetiş piyasasının ötesine taşımıştır (Fogg, 2014:460-461).

Şekil 3.15: Weswood'un 1982 Yılında Oluşturduğu "Buffalo Girls" Koleksiyonundaki Kahverengi Korse Sütyen

Kaynak: Pinterest/theblidzkids.com

Gaultier ve Weswood'un göğüs konili sütyen korseleri göğüsleri içeri ve yukarı doğru kaldırmak yerine, onları alabildiğine ileri doğru uzatmaktadır.

20. yüzyılda bu iki tasarımcının korseyi yeniden ortaya çıkarmaları, iç giyimin güncel moda da dahil edilmesi adına büyük yeniliklerin yaygınlaşmasının başlangıcı olmuştur.

Fransız tasarımcı "Christian Lacroix", 1987'deki ilk koleksiyonunda 18. yüzyılın tarihsel romantizminin bir versiyonunu sunmuştur.

Şekil 3.16: Lacroix'in Güz/Kış 1987 Yılındaki Romantik Tütülü, İşli Korse Tasarımı

Kaynak: <https://theredlist.com/wiki-2-23-1249-1260-view-1990s-profile-christian-lacroix-3.html>

Gaultier ve Westwood, kadının dişiliğini vurgulamak için kullanılmakta olan korseye ironik öğeler ekleyerek bu nesneleri dış giyimde kullandıkları tasarımlarıyla, kadının dişiliğine değil, güçlü kadın anlayışına dikkat çekmeyi amaçlamışlardır (Fogg, 2014:186).

Hüseyin Çağlayan'ın 1995 yılında sunduğu sonbahar / kış koleksiyonunda tamamen ahşaptan tasarladığı korsesi de iç giyim ürününün, dış giyim objesi olarak kullanımına örnek oluşturmaktadır. Çağlayan'ın 1998 yılında tasarladığı cerrahi korse tasarımı ise, sağlık açısından kullanılan korseler üzerine vurgu yapmaya yönelik tasarlanmıştır. Tasarımda kullanılan farklı malzeme arayışları (deri, metal aksesuar vs.) ile estetik görünümün güçlendirilmesi amaçlanmıştır. Tasarımları iç giyim ürününün, dış giyim objesi olarak kullanımına örnek oluşturmaktadır.

Şekil 3.17: (soldan sağa) Hüseyin Çağlayan, Güz / Kış 1995, Metropolitan Museum Of Art, New York /1998 Hüseyin Çağlayan Cerrahi Korse Tasarımı Deri Ve Metal Aksesuarlı

Kaynak: Corsets A Modern Guide Velda Lauder

Alexander McQueen, 1999 yılında çıkardığı Amazon kadınlarından esinlenerek oluşturduğu koleksiyonunda “Gerilla Korse” tasarımıyla fetiş unsurları olan bir korseyi popüler modanın içine sokmayı başarmıştır. Amazon kadınlarının efsanesinden yararlanarak hazırladığı Gerilla korsesi, giysinin bilindik işlevini tersine çevirmektedir (Fogg, 2014:463).

Aleksander McQueen’in 1990’lı yıllardan 2010 yılındaki ölümüne kadar geçen süreçte yarattığı giysiler, sanatsal anlatım dili ve tematik yaklaşımı sebebiyle özgün ve öncü olarak kabul edilmektedir. Özellikle son döneminde güncel teknolojileri kullanarak oluşturduğu giysiler 21. yüzyılın önemli örnekleri arasında görülmektedir. (Sabanuç Gönül, Bağrıışen: 2016:101).

2000 yılında “The Overlok” koleksiyonunda sergilediği gümüş sarmal korse tasarımı ile farklı malzeme arayışına da vurgu yapmıştır. Böylece farklı bir bakış açısıyla tasarımlarında ilginç malzemeler kullanarak farklı çözümlemelere ulaşmayı başarmıştır.

Şekil 3.18: (soldan sağa) Alexander Mcqueen'in 1999 İlkbahar/ Yaz Koleksiyonunda Sunduğu Gerilla Korsesi / Alexander Mcquenn/Gümüş Sarmal Korse/2000

Kaynak: Corsets A Modern Guide Velda Lauder

Avangard sanat hareketlerinin 20. yüzyılın başlarında gelişmesiyle birlikte, moda sanata, sanatta modaya yaklaşmaya başlamıştır. Toplumsal bir gelişim rehberliği olarak değerlendirilen avangard sanatla birlikte sanatçılar ve moda tasarımcıları birbirlerinden etkilenecek farklı çalışmalara imza atmışlardır (Demir Parlak, 2006:5).

Christian Dior, Velda Lauder, J.Paul Gaultier gibi 20. ve 21. yüzyıl tasarımcıları dış giyim olarak korse anlayışını daha çok 20. yüzyılın başlarında görsel şov olarak tasarlamışlardır. Dekor ve göz kamaştırıcılığa yönelmişler ve sadece “haute couture” şovlarında gözükmüşlerdir. Fakat bu elbiseler giyilebilir elbiseler olarak tasarlanmamıştır.

Şekil 3.19: (soldan sağa) Chiristian Dior 2009/ Velda Lauder Collection 2005/ “Gothika” Collection 2010

Kaynak: Lingerie Design Pamela Powell/Corsets A Modern Guide Velda Lauder

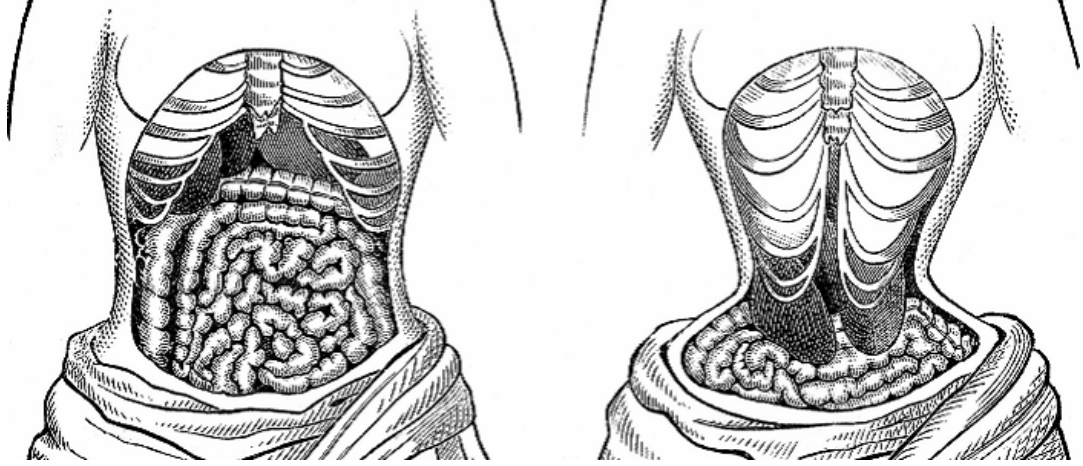
Şekil 3.20: Jean Paul Gaultier’ın Pop Star Kylie Minogue İçin Tasarladığı Sahne Korsesi 2009

Kaynak: Corsets A Modern Guide Velda Lauder

4. KORSE VE SAĞLIK

Korsenin tarihi incelediğinde özellikle kadınların, kendi vücut sağlıklarını hiçe sayarak korseyi tamamen estetik amaç ile kullandıkları görülmüştür. İnsanoğlunun güzelleşme uğruna katlandığı pek çok zorlu yöntem ve araç vardır. Bunlar arasındaki en popüler araç olan korse; 1800'lere damgasını vurmuştur. Kadınlar o dönemin modasına uyma çabası ile tüm organlarına zarar vererek kendi benliklerini unutmuşlardır. İnce belli olmayı zarafetin ve güzelliğin göstergesi sayan dönemin kadınları, korse kullanımını o kadar aşırıya vardırmışlardır ki; kullandıkları korsenin iplerini aşırı sıkmaları sonucu iç organları sıkışıp yer değiştirdiği için sık sık bayılma vakaları ile karşılaşmışlardır. Bununla birlikte, kaburga kemikleri kırıldığı ve ciğerlerine battığı için ölenler olduğu da bilgiler arasında bulunmaktadır.

Şekil 4.1: Kaburgaların Kırılıp Yer Değiştirdiği Durumda Korsenin Organlara Olumsuz Etkisi

Kaynak: <http://bilgihanem.com/korse-nedir-nasil-kullanilir/>

Ancak; günümüzde kullanılan korseler incelendiğinde; korselerin bazı durumlarda şık ve ince görünmek için, bazı durumlar da ise sağlık için kullanıldığı görülmektedir.

4.1 Fiziksel Sağlık ve Korse

Korse ile bireyler üzerindeki fiziksel sağlık tanımını yapacak olursak; fiziksel sağlık; “bireyin bir hasar, hastalık ya da yetersizlik olmaması durumu değil, kişinin fiziksel olarak iyi olması, kendini fiziksel anlamda yeterli ve iyi hissetmesi ve günlük yaşam aktivite seviyesinin yeterli ve kaliteli olması durumudur” şeklinde tanımlayabiliriz (<http://duygudanaci.blogspot.com.tr/p/fiziksel-saglk-nedir.html>).

Doğru ve amaca yönelik kullanıldığında; korse kullanımının vücudun fiziksel özellikleri üzerine birçok yararı mevcuttur. Korse kullanımı ile omurga eğriliklerinin engellenmesi mümkün olmaktadır. Bunun yanında bireylerin duruş (postür) bozukluklarının düzeltilmesinde korse kullanımı oldukça etkili çözümler arasında olduğu bilinmektedir.

Kadın vücudunu tanıyabilmek, özellikle iç giyim ürünlerinden olan korse ve sütyenin vücut özelliklerine ve sağlığa uygun olarak üretebilmek için anatomi bilgisi çok önemlidir. Korse üretiminde vücudun fiziki yapısının ve ölçülerinin çok iyi tanınması gerekmektedir. Çünkü korse deri üzerine giyilen bir taşıyıcı özelliğine sahiptir.

Fiziksel özellikleri düzeltmedeki başarıyı etkileyen faktörler arasında korsenin nasıl kullanılması gerektiği konusu da yer almaktadır. Doktor tavsiyelerine uyarak günde yirmiüç saat korse kullanmak başarı oranını artıracaktır. Özellikle henüz gelişim çağındaki olan hastaların korse tedavisiyle başarılı sonuç elde etme oranları yüksektir. Hastanın korseyle olan uyumu tedavinin başarısını doğrudan etkileyen bir faktördür. Bu uyum hastanın beden ölçülerine uygun olarak tasarlanan ve üretilen korse anlamına gelmektedir. Hastaya uygun olan korsenin doğru şekilde kullanılması da oldukça önemli bir konudur. Korsenin kullanımı, tedavinin süresini etkileyen bir durumdur.

Korse, plastik, kumaş ya da metal parçalardan üretilen ve hastanın bedenine uygun olacak şekilde tasarlanan ürünlerdir. Korse, hastanın bedenini tamamen sarmalıdır. Korse içine giyilecek olan iç çamaşırının kaliteli olmasına da özen gösterilmelidir. Korse tedavisi esnasında cilt hastalıkları oluşmaması için bu çamaşırların pamuklu olmasına, dikişsiz, kaşıntı yapmayan ve alerjik yapıya sahip olmayan kumaşlarla üretilmiş olmasına özen gösterilmelidir. Korseler kıyafetler altına giyilebilen ve

insanların dışarıdan fark edemeyeceği bir üründür. Korse tedavisiyle skolyoz adı verilen omurga eğriliklerinin durdurulması mümkün olmaktadır (<http://korsetedavisi.com>).

4.2 Psikolojik Sağlık ve Korse

Psikolojik sağlık ve korse kavramına baktığımızda özellikle kadınlar ve tüm bireyler üzerinde olumlu ya da olumsuz etkilerinin olabildiği görülmektedir. Sağlık açısından kullanılan korselerin fiziksel olarak yanlış kullanımı, bireylerde psikolojik olarak olumsuz sonuçlar doğurabilir. Ayrıca korselerin konfor ve estetik özelliklerinin bireye uygun olmaması durumunda psikolojik gerileme görülebilir.

Bazı durumlarda korse psikolojik olarak bağımlılık yaratabilir. Bazı hastalar tedavi tamamlandıktan sonra da fiziksel desteğe bağımlı hissettiklerinden korse takmaya devam edebilmektedirler. (<http://www.ideal doktor.com/korse-takmanin-zararlari>)

Bunun yanı sıra korse yıllarca kadınlar için politik bir ifade aracı olarak kullanılmıştır.

Modanın ya da moda endüstrisinin kadın bedeninin sömürülmesine yönelik bir etkisi olduğu bilinmektedir. Özellikle 1960'lı yıllardan başlayarak günümüze kadar etkisini sürdürmüş olan feminist hareket, bedenin akademik bir kavram olmasına da yol açmıştır. Bu nedenle de korseler, baskının diyalektik biçimde kadın bedenindeki sembolizasyonunun ifadesi olarak okunabilir. Kadının psikolojik olarak kendini çekici göstermesi Viktoryen dönemde Avrupalı kadınların kilise baskısına direnirken kısıtlanmışlıklarını bellerine bağladıkları korselerle ifade etmesi, yaşadıkları sembolik dönüşümlerin göstergeleridir (Himam Er, 2009:18-20).

4.3 Korselerin Sınıflandırılması

Korseleri farklı birçok açıdan sınıflamak mümkün olsa da en yaygın sınıflandırma biçimi kullanım amaçlarına göre sınıflandırmadır. Kullanım amaçlarına göre korseler;

- Estetik Amaçlı Kullanılan Korseler
- Sağlık/Tedavi Amaçlı Kullanılan Korseler

olarak iki gruba ayrılır.

4.3.1 Estetik amaçlı kullanılan korseler

Estetik amaçlı kullanılan korseler cinsiyete göre, kullanım amacına göre ve kullanım yerine göre farklı şekillerde sınıflandırılabilir. Aşağıda cinsiyete göre korse çeşitleri görülmektedir. Bu korseler; kadınlar ve erkekler tarafından vücudun farklı bölgelerinde kullanılan ve vücudun daha sıkı görünmesini amaçlayan korselerdir. Bu korse çeşitleri dış giyim ürünlerinin daha güzel ve estetik görünmesini sağlamaktadırlar.

- Kadın Korseleri: külot korse, paçalı korse, beden korsesi, bel korsesi, elbise korse, tayt korse, göğüs altı etek korse, dikişsiz korse, külotlu bel korse ve askılı korse şeklinde sınıflandırılır.
- Erkek Korseleri: atlet korse, bel korsesi, yüksek bel boxer korse, göbek korsesi, bel korsesi ve dikişsiz korse şeklinde sınıflandırılmaktadır.

4.3.2 Cinsiyete ve yaşa göre korse çeşitleri

Kadın Korse Çeşitleri

Külot Korse
Paçalı Korse
Beden (Vücut) Korsesi
Bel Korsesi
Elbise Korse
Dikişsiz(seamless)korseler
Göğüs altı etek korse
Külotlu Bel korse
Askılı Korse
Tayt Korse

Erkek Korse Çeşitleri

Atlet Korse
Yüksek bel Boxer
Göbek Korsesi
Bel korsesi

4.3.2.1 Kadın korse çeşitleri

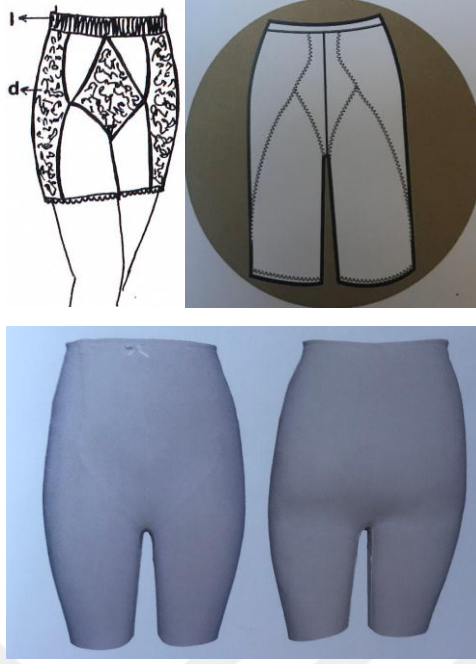
- Külot Korse: Karın ve basen bölgesini desteklemek ve biçimlendirmek için üretilmiş külot şeklindeki korselerdir. Vücudu saran elastik kumaşlar ile üretilmektedir.

Şekil 4.2: Karın Bölgesini Desteklemek Amacıyla Kullanılan Külot Korseler

Kaynak: Tekstil ve Konfeksiyon Araştırma merkezi/Ten iç giyim korse kataloğu

- Uzun Paçalı Korse: Karın bölgesini desteklemekten yanısıra özellikle basen ve üst baldır bölgelerini desteklemek ve biçimlendirmek için üretilmiş külot şeklindeki korselerdir.

Şekil 4.3: Gövdenin Alt Kısımına Destek Veren Paçalı Korse Modeli

Kaynak: Tekstil ve Konfeksiyon Araştırma merkezi / Ten Korse Kataloğu

- **Beden Korsesi (Korselet):** Vücudu forma sokmak amacı ile üretilen beden korseleri genellikle kalçadan bedene doğru vücudu saran esnek ve sert kumaşın sütyenle birleşimi olarak görülmektedir. Külötlü ve külotsuz olanlar üretilmektedir.

Şekil 4.4: Aksesuarlarla Birleştirilmiş Külötlü Beden Korsesi Modeli

Kaynak: Ten Korse Kataloğu

- **Bel Korsesi:** Özel elastik kumaşıyla karın bölgesini karın yanlarını ve beli tamamen sararak çok etkili bir şekilde toparlaryarak şekillendirir ve inceltir.

Şekil 4.5: Kadın Bel Korsesi

Kaynak: Ten korse kataloğu / <http://www.lifestil.com>

- Elbise Korse: Tüm üst vücutta fark edilir bir inceltme sağlar. Kendinden sütyenlidir. Basen bölgesindeki özel tül ile de basen kısmını iz yapmadan toparlar ve kaldırır. Bu korse vücudu şekillendirme, inceltme ve toparlama etkisine sahiptir.

Şekil 4.6: Kadın Bel Korsesi

Kaynak: Ten Korse Kataloğu/ <https://www.missgiyim.com>

- Külötlü Bel Korse: Kadınlarda karın bölgesini toparlayan, üst kısmı balenli, alt kısmı külottan oluşan modele göre çıt çıt ile alttan açılabilen korse çeşididir.

Şekil 4.7: Külotlu Bel Korse  e itleri

Kaynak: Ten   Giyim Korse Kataloğu

- Etek Korse: Bel, kalça, karın ve basen bölgesinde tam kontrol sağlayarak karın yanlarını ve beli çok etkili bir şekilde toparlar, şekillendirir ve inceltir. G  s altı etek korse çeşidi de bulunmaktadır.

Şekil 4.8: Etek Korse  rne i

Kaynak: <http://www.hepgiy.com/sistina-bayan-jupon-korse/> / Ten   giyim kataloğu

- Tayt Korse: Tayt korseler taytın esnekliği ve rahatlığı ile kişi üzerinde toparlayıcı etkisi ile kadınlar üzerinde bel, basen, bacak ve kalça bölgelerini toparlayıcı etkiye sahiptir. Dış giyim olarak da kullanıldığı için desen  e itli i bulunmaktadır.

Şekil 4.9: Tayt Korse Çeşitleri

Kaynak: Ten Korse kataloğu/ <http://www.hepgiy.com/hamile-korse-tayt-13313>

- Askılı Korse: Kadınlarda askılı korse bir yandan karın ve mideyi düz gösterirken diğer yandan duruşu düzene sokar. Kullanım amacı atlet korse ve askılı mayo korse ile aynı özelliktedir.

Şekil 4.10: Askılı Mayo Ve Atlet Korse Örnekleri

Kaynak: Ten Korse kataloğu

4.3.2.2 Erkek korse çeşitleri

- Atlet Korse: Erkek korse çeşitleri içinde en çok tercih edilen atlet korselerdir. Vücudun üst kısmını tamamen saran ve toparlayan korselerdir.

Şekil 4.11: Erkek Atlet Korse

Kaynak: <https://www.missgiyim.com>

- Yüksek Bel Boxer Korse: Erkek boxer korse ile karın ve bel bölgesinde en az bir bedene kadar daha ince görünebilmek mümkündür. Kıyafetlerin altından belli olmaz, potluk ve kalınlık yapmaz. Korse özelliği sadece bel ve karın bölgesindedir. Pamuklu kumaşı ile cildi tahriş etmeyen özelliğe sahiptir.

Şekil 4.12: Erkek Yüksek Bel Boxer Korse

Kaynak: <https://www.blackspade.com.tr>

- Erkek Bel ve Göbek Korsesi: Bel ve göbek bölgesini toplayan kore çeşididir. Sıcak tutma özelliği sayesinde yağların parçalanmasına yardımcı olur.

Şekil 4.13: Erkek Bel Ve Göbek Korsesi

Kaynak: <https://www.hepsiburada.com>

4.3.3 Estetik amaçlı kullanılan korselerin insan sağlığı üzerinde etkileri

Tarih boyunca kadınlar tarafından daha çok estetik amaç ile kullanılan korseler, günümüzde daha rahat olmakla birlikte sağlık amacına da hizmet etmektedir. Fakat korsenin zararları da yararları kadar çok olabilmektedir.

4.3.3.1 İnsan sağlığına zararlı etkileri

Vücudu aşırı saran hareketi kısıtlayan özellikteki korseler, uzun süreli kullanım için uygun değildir. Ayrıca korse kumaşının cildin nefes almasına olanak sağlayan özellikte olması, korsenin yararlarından söz edebilmek için oldukça gerekli özelliklerden biridir. Korsenin terletici özelliğe sahip olması da, günlük yaşamda sürekli terleyip, terin üzerinde soğumasıyla birlikte çabuk hasta olmayı kolaylaştıracaktır. Ayrıca deri tahrişleri ve mantar gibi deri hastalıklarına da yol açabilmektedir. Bu nedenle korsenin kaliteli kumaştan üretilmiş olması, hatta mümkünse korse kalıbının kişiye özel yaptırılması gerekir. Bunun yanında vücudu aşırı sıkan korseler, nefes alma zorluğu, kramplar ve mide rahatsızlığı gibi sorunları beraberinde getirmektedir (www.bilgihanem.com).

4.3.3.2 İnsan sağlığına yararlı etkileri

Düzenli ve doğru korse kullanımı bireylerin sağlığı açısından olumlu gelişme gösteren tedavi çeşididir. Vücuttaki sıkılığı kaybetmiş dokuyu bir arada tutarak

formunu tekrar kazanmasına yardımcı olan korseler sayesinde birkaç beden daha zayıf görünebilmek mümkündür. Özellikle doğum sonrası bölgesel deformasyon ve sarkma sorunu yaşayan yeni anneler, bu geçici kusurları gizlemek ve doğum sonrası daha fit bir görüntüye sahip olmak için korse kullanmayı tercih etmektedirler. Aynı zamanda sıkı yapısı sayesinde vücudun dik durmasına da yardımcı olan korseler ani ve zararlı hareketlerden insan bedenini koruyarak bel fıtığı, bel kayması gibi sorunlar için de faydalı bir ürün olarak görülür (<https://www.icgiyimcarsisi.com/faydali-bilgiler/korsenin-faydalari>). Bel ağrıları ve fıtıkta ortopedik korselerin kullanımı sağlığa oldukça olumlu etki göstermektedir. Ayrıca sporcuların kullandığı spor korseleri, sakatlanmayı önlemektedir.

4.3.4 Sağlık/tedavi amaçlı kullanılan korseler

Sağlık problemlerine göre kullanılan korse çeşitleri hastalık iyileştirici özelliğe sahiptirler. Kullanıldıkları malzemelere göre değişiklik göstermektedirler.

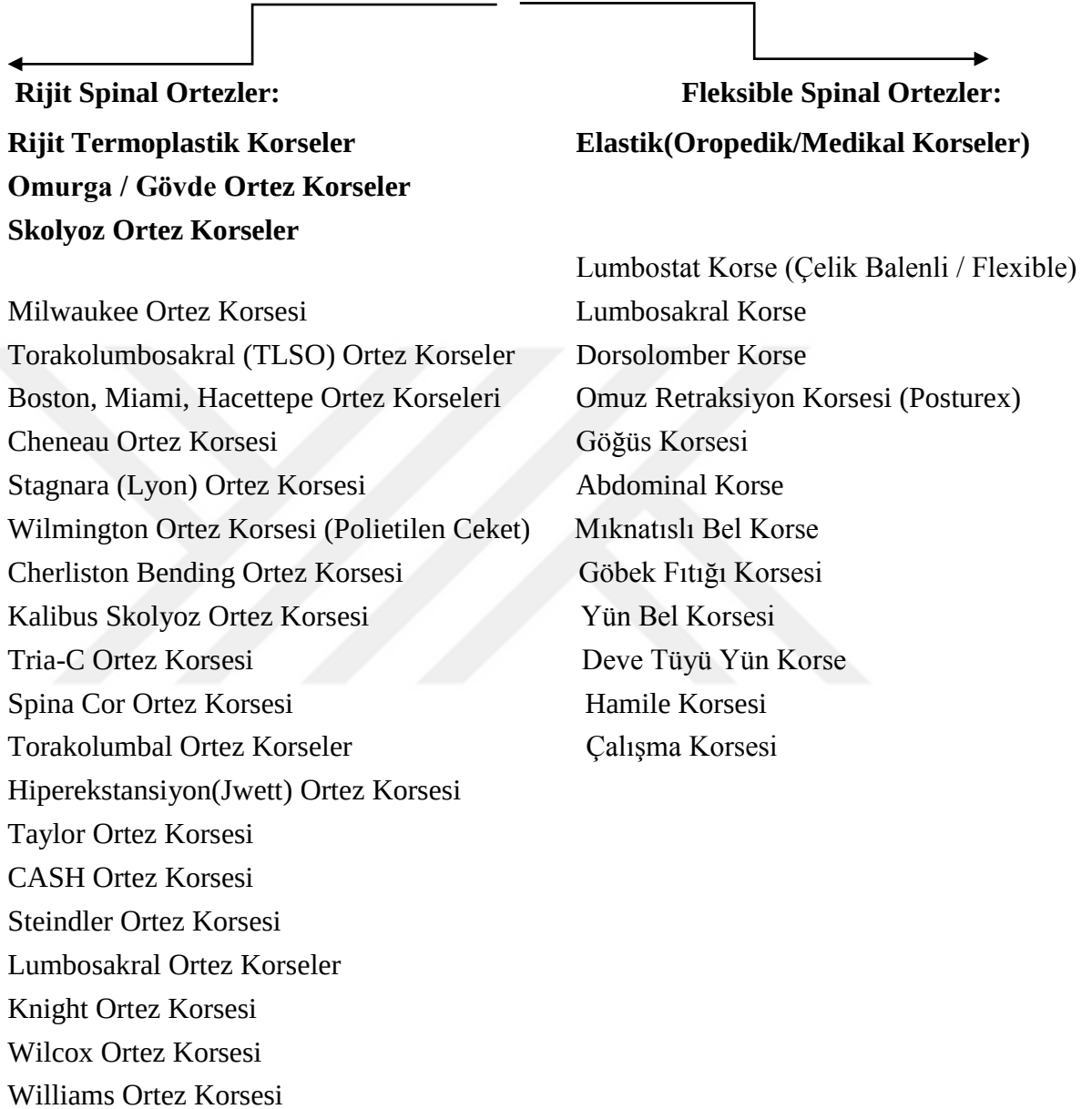
Korseler sağlık problemlerine göre aşağıdaki gibi sıralanmıştır:

Sağlık problemlerine göre kullanılan korse çeşitleri hastalık iyileştirici özelliğe sahiptirler. Kullanıldıkları malzemelere göre değişiklik göstermektedirler.

4.3.4.1 Rijit (Termoplastik) korseler

Elastik / Bez (Ortopedik/Medikal) Korseler:

SAĞLIK/TEDAVİ AMAÇLI KULLANILAN KORSE ÇEŞİTLERİ

Sağlık/Tedavi amaçlı kullanılan korse çeşitlerini incelediğimizde Rijit Spinal ve Fleksible Spinal Ortez korseleri olarak ikiye ayrıldığını görmekteyiz.

Korse çeşitlerini incelemeden önce öncelikle ortez terimini anlamak gerekir.

- Ortez: Ortezler, kolların, bacakların ya da gövdenin azalan, bozulan veya kaybolan işlevlerini üstlenen veya bu işlevlere yardım eden metal, plastik, deri gibi malzemelerden yapılan yardımcı cihazlardır (Uysal, 2009:43), (TOTBİD (Türk Ortopedi ve Travmatoloji Birliği Derneği) Dergisi).

Ortezler, vücudun belirli bir kısmında yükü azaltarak iyileşme sürecini desteklemektedir. Ortezden beklenen hasarlanan dokuları koruması, hareketleri kolaylaştırması, iyileşmeyi desteklemesi ve ağrıyı azaltmasıdır ve ameliyat sonrası iyileşmeyi sürdürmek amacıyla kullanılırlar (<http://www.bioaktif.com/tr/ortez-urunler--id>).

Ortez yapımında çelik, alüminyum, plastikler (termoplastik materyal ısıtılınca yumuşar ve istenilen şekil verilebilir), lastik, deri, kösele gibi malzemeler kullanılmaktadır. (<http://www.hasantemizkan.com/ortez-protez>)

Ortezler sıklıkla sardığı vücut veya omurga kısmına göre isimlendirilmektedirler.

Vücut bölgelerine göre:

- Üst ekstremité ortezleri (kollar)
- Alt ekstremité ortezleri (bacaklar)
- Gövde, Omurga (Spinal) ortezleri

Elde ve ayakta kullanılan iyileştirici ürünlere splint, Gövde için kullanılanlara ise Brace (Korse) denilmektedir. Ortez hepsi için kullanılmaktadır.

Biz Gövde (spinal) Ortezleri inceleyeceğiz.

Gövde (Spinal) Ortezler

Spinal Ortezlerin genel olarak görevleri şu şekildedir; Gövde kaslarını dinlendirerek yumuşak dokuya ve omurgaya binen yükleri azaltmak, ağrıyı azaltmak ve gelişmekte olan çocuklarda kifoz, skolyoz gibi anormal eğriliklere düzeltici güçler uygulamak için kullanılırlar. Omurga ve gövdenin stabilitesini sağlarlar. Ayrıca psikolojik etki de sağlarlar (<http://blog.aku.edu.tr/umitdundar/files/2012/01/Rehabilitasyonda-Ortez-ve-Protezler-5.pdf>).

Spinal Ortezler; Rijit Spinal Ortezler ve Fleksible Spinal Ortezler olarak ikiye ayrılır;

4.3.4.2 Rijit spinal ortezler

LSO (Chairback, Williams, Knight), TLSO (Taylor, Jewett, Knight-Taylor)

- Fleksible Spinal Ortezler: Örnek; Elastik korseler (Uysal, 2009:48).

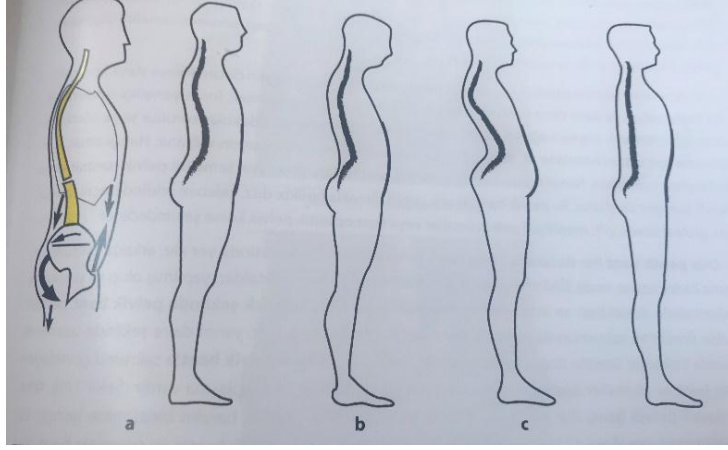
Rijit (Termoplastik) Spinal Korse Çeşitleri

Skolyoz ve kifoz hastalıklarında kullanılan rijit korse çeşitlerini incelemeye başlamadan önce hastalıkların yapısını kavramamız ve korselerin hastalığın hangi nedenine göre kullanıldıklarını bilmemiz gerekmektedir. Ayrıca kullanılan gövde ortezlerinin doğru planlanması, üretilmesi ve etkili olabilmesi için insan gövde kaslarının anatomik özelliklerinin iyi bilinmelidir. Bunun için öncelikle skolyoz ve kifoz hastalıklarını kısaca inceleyerek anatomik yapıya bakmalıyız:

- Skolyoz: Skolyoz en genel tabiriyle omurganın yana eğikliği olarak tanımlanmaktadır. Normal bir omurgaya arkadan bakıldığında düz bir şekilde sıralanırken skolyoz'da omurgada yana doğru eğrilik görülmektedir. Skolyozun birçok türü olmakla birlikte en çok idiyopatik (sebebi bilinmeyen) skolyoz görülmektedir. Bunun dışında konjenital (doğuştan) ve nöromusküler (kas ve sinir hastalıklarına bağlı) skolyoz diğer sık görülen türlerdir (<http://www.muratbezer.com/skolyoz>).

Skolyoz hastalığı genetik faktörlere bağlı olsa da anatomik yapıdaki postür duruşu ile de ilgilidir. Postür; ayakta dururken, otururken, günlük yaşamda hareket ederken vücudu yerçekimine karşı doğru tuttuğumuz pozisyonudur. Aşağıdaki görselde de yer alan (a duruşu) standart postür veya iyi postür, fizyolojik ve biyomekanik yönden minimum çaba ve vücutta maksimum yeterliliğin sağlandığı duruştur (Alsancak, 2015:140).

Kötü ya da hatalı postür (b, c, d) ise ağırlık merkezinin destek yapılarıdaki yer değiştirmesi ile ortaya çıkan normalden sapma duruşudur. Bu durum anatomik yapılara olan yük dağılımını bozar ve zamanla yapısal değişikliklere neden olur. (<http://www.phd.org.tr>).

Şekil 4.14: Vücut Postürleri a-Standart postür b-Gevşek postür c-Kifolordotik Postür d-Düz sırt postürü

Kaynak: Prof. Dr. Serap ALSANCAK Hatiboğlu Yayınevi 2015

Skolyozda Korse Kullanımı

Skolyozda İlk olarak omurga yana eğilir. Aynı zamanda omurga kendi ekseninde döner ve bu dönmeye eşlik eden kaburgalar da yamulur. Yana eğilme-dönme ve kaburgalardaki yamulma birlikte sırtta kambur şeklinde çıkıntı oluşturur

Skolyozun birçok sebebi olabilir (diğer hastalıklar, travma, yaralanmalar gibi). Ailesinde skolyoz olanlarda skolyoz görülme ihtimali yüksek olup % 80 hastada skolyozun sebebi bulunamaz. İlerleyici bir hastalıktır ve ileriki yaşlara kadar devam etmektedir (<http://www.muratbezer.com/skolyoz-korse-tedavisi>).

Hastalık özellikle kızlarda daha ilerleyici özelliktedir. Bu nedenle korse tedavisine ihtiyaç duyulmaktadır.

Şekil 4.15: Skolyozlu hastada omurga yamuklukları ve çıkıntılar

Kaynak: (<http://drhurriyetyilmaz.com>)

Skolyoz üç boyutlu bir omurga deformitesidir. Yani omurga sadece sağa veya sola doğru eğilmez aynı zamanda göğüs kafesi ve kaburgalar da bu eğrilik nedeniyle öne doğru hareket eder ve bu durumda gövde ve kalçanın yer değişimi nedeniyle yukarıdaki görseldeki gibi çocuğa üstten yani başın üzerinden baktığımızda da belirgin bir sapma gösterebilir (<http://drhurriyetyilmaz.com>).

Skolyozda korse kullanımı hastalığın erken evresinde en önemli tedavi aracıdır. Deformiteyi engellemek, omurganın gelişimini korumak, skolyozun açısını azaltmak, omurgayı stabil tutmak, omurgayı hareketli tutabilmek, cerrahi müdahaleyi geciktirmek veya engellemek için kullanılır.

Skolyozda korse, eğriliği düzeltme yönünde olan dengeli dikey kuvvetler uygular. Uzun dönemde omurgada sadece geçici bir etki değil, kuvvetlere spinal dokuların adaptasyonu ile sonuçlanan derin ve devamlı biyolojik doku yanıtı oluşur. Vücut kozmetiğini kontrol eder ve ilerlemeyi engeller (http://www.phd.org.tr/20kongresunum/Postur_HurriyetYilmaz.pdf).

Skolyozda kullanılan ortez korselerin yapımında kullanılan malzemelerin (polietilen, alüminyum, soft plastikler, örgü kolonlar, akrilik) çeşitliliğine, üretim tekniğine, rijit veya esnek olma özelliğine göre sınıflamak mümkündür.

Skolyoz Ortez Korse Çeşitleri

Skolyozda eğriliğin yerleşim yerine ve derecesine göre tercih edilecek skolyoz korse çeşitleri değişkenlik gösterebilir. Skolyoz korse çok çeşitlidir. Genel isim olarak torako-lumbo-sakral ortez veya TLSO olarak bilinir. Milwaukee, Boston, Rigo-Weiss-Cheneau-Gensingen korseleri en sık tercih edilenleridir. Wilmington ve Lyon korseleri de sıklıkla kullanılır. Kifoz tedavisinde genellikle Milwaukee tipi korseler tercih edilir (<http://www.ortotim.com/skolyoz-korse/>).

- Milwaukee Ortez Korsesi: Skolyozda etkili bir ortez olarak bilinen Milwaukee ortezi ilk 1946 yılında Blound ve Schmit tarafından bir hastaya uygulanmıştır. Skolyoz bölgesine uygulanan pedler yardımı ile transvers yönde kuvvet uygulanarak düzeltilmeye çalışılır. Pedlerin yeri skolyoza göre ayarlanır (<http://blog.aku.edu.tr/umitdundar/files/2012/01/Rehabilitasyonda-Ortez-ve-Protezler-5.pdf>).

Milwaukee ortez korsenin avantajları ve dezavantajları mevcuttur. Korsenin açık alanlarının bulunması iyi bir hava sirkülasyonu sağlar. Böylece sıcak iklimlerde korsenin kullanımı büyük bir sorun yaratmaz. Ortezin üst kısmının açık olması hareketi büyük ölçüde kısıtlamaz. Ancak ortezin üst kısmı uygun materyalden yapılmadığında veya dar üretildiğinde kısıtlayıcı bir etki oluşturur. Ortez korsenin en büyük dezavantajına baktığımızda hastalar üzerindeki psikolojik etki olduğunu görürüz. Çoğu kez yirmiüç saat kullanılan bir ortez olma özelliği ve giysilerle kapatılamayan estetik olmayan görünümü ile hastaların bu ortezi kabullenmelerini güçleştirmesi sebebi ile hastaları psikolojik yönden etkilemektedir. Ayrıca boyuna takılan bilezik jimlastik yapan çocuklarda tehlikeli özelliktir (Alsancak, 2015:160-161).

Şekil 4.16: Hastaya Özel Milwaukee Korse Ve Boyun Bileziği

Kaynak: Prof. Dr. Serap ALSANCAK Hatiboğlu Yayınevi 2015

Torakolumbosakral Ortezler

Gövdeyi desteklemek, stabilize etmek ve iskelet matüritesi sağlanana dek 20-45 derece arası orta ciddiyette skolyozların ilerlemesini durdurma amacıyla kullanılan korse ortezleridir (<http://www.drdenizdogan.com>).

Torakolumbasakral ortezler (TSLO) son yıllarda skolyozun ameliyatsız kontrolünde kullanımı artan ortezlerdir. Bu ortezlerin oluşturulmasında kullanılan malzemeler ve üretim teknolojisinde birçok yenilik görülmektedir. TLSO ortez çeşitlerinden olan Miami, Boston, Chenau, Chenau-Boston-Wiesbaden, Stagnara, Charleston Nigt Time Bending ve Tria-C ortezleri en çok kullanılan skolyoz korse çeşitlerindendir (Alsancak, 2015:161).

- Boston, Miami, Hacettepe Ortez Korseleri: Boston ortezi, ilk defa 1972 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde Hall ve Miller tarafından Boston hastanesinde uygulanmıştır. Bütünüyle termoplastik ve rijit bir ortezdir. Birbirine benzerlik gösteren Miami ve Boston korseleri aktif spinal ortezlerdir ve simetrik olarak tasarlanmıştır. Korselerin yapısında metal çubuklar bulunur.

Şekil 4.17: Boston, Miami, Hacettepe Ortez Korseleri

Kaynak: Prof. Dr. Serap ALSANCAK Hatiboğlu Yayınevi 2015

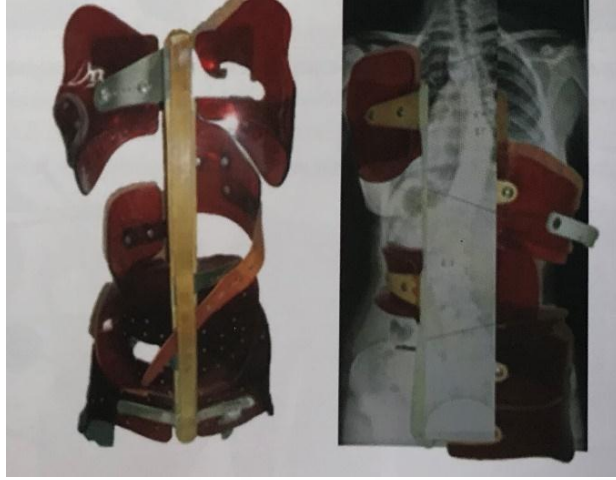
- Cheneau Ortez Korsesi: Cheneau adı verilen skolyozu üç boyutta kontrol altına almayı hedefleyen hem baskı hem de skolyotik omurgayı aksi yöne yönelim imkanı veren bilgisayar dizaynı korseselerdir.

Şekil 4.18: Cheneau Ortez korseleri ve uygulamaları

Kaynak: Prof. Dr. Serap ALSANCAK Hatiboğlu Yayınevi 2015

- Stagnara (Lyon) Ortez Korsesi: 1947 yılında Fransa’da geliştirilen skolyoz korsesidir.

Şekil 4.19: Stagnara (Lyon) Ortez Korsesi

Kaynak: Prof. Dr. Serap ALSANCAK Hatiboğlu Yayınevi 2015

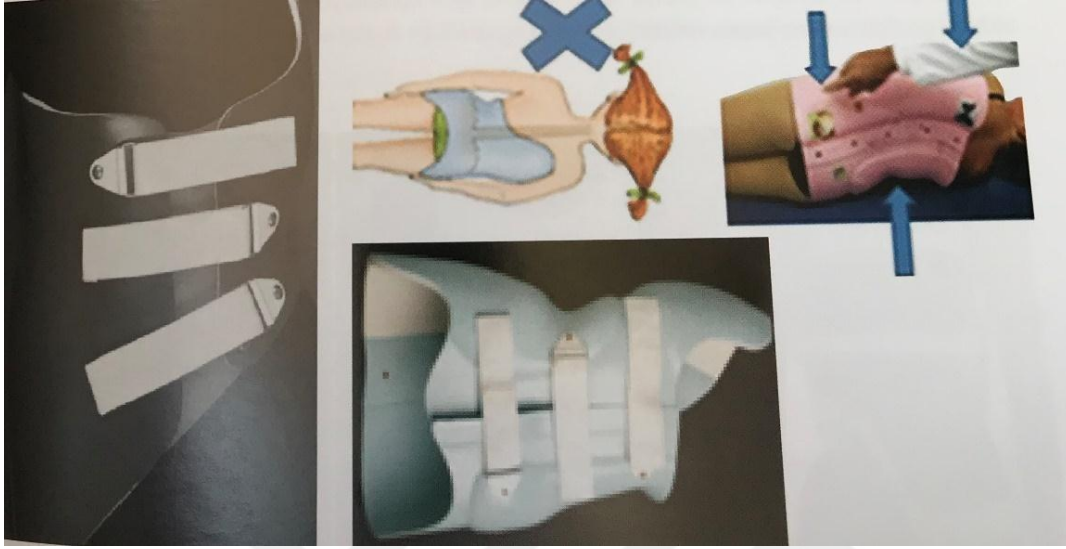
- Wilmington Ortez Korsesi (Polietilen Ceket): Termoplastik malzemeden oluşturulan Wilmington skolyoz korsesi Amerika Birleşik Devletlerinde ilk olarak 1969 yılında MacEwen tarafından geliştirilmiştir. (Alsancak, 2015:164).
- Simetrik bir tasarımı mevcuttur. Vucutta büyük bir alana yayıldığı için iyi bir stabilizasyon sağlar. Ancak giymek ve çıkarmak zordur. (<http://blog.aku.edu.tr/umitdundar>)

Şekil 4.20: Wilmington Ortez Korsesi (Polietilen Ceket)

Kaynak: Prof. Dr. Serap ALSANCAK Hatiboğlu Yayınevi 2015

- Charleston Bending Ortez Korsesi: Amerika Birleşik Devletleri'nde 1979 yılında Reed ve Hooper tarafından geliştirilmiş skolyoz korsesidir. Asimetrik bir yapıya sahiptir. Gündüz ortez kullanımını reddeden hastalarda gece yatakta takılmak üzere üretilmiş korse çeşididir (Alsancak, 2015:164).

Şekil 4.21: Charleston Bending Ortez Korsesi

Kaynak: Prof. Dr. Serap ALSANCAK Hatiboğlu Yayınevi 2015

- Kalibus Ortez Korsesi: Genellikle bebeklerde termoplastik olarak üretilerek eğriliğin yönüne göre bantların uygulandığı skolyoz ortez korse çeşididir (Alsancak, 2015:165).

Şekil 4.22: Kalibus Ortez Korsesi

Kaynak: Prof. Dr. Serap ALSANCAK Hatiboğlu Yayınevi 2015

- Tria-C Ortez Korsesi: Hollanda ‘da Veldhuizen tarafından geliştirilen skolyoz korse çeşididir. Asimetrik bir yapıya sahiptir. Termoplastik bağlantılardan oluşur. Tria- C ortezi esnektir ve kullanımı pratiktir. (Alsancak, 2015:166).

Şekil 4.23: Trio-C Ortez Korsesi

Kaynak: Prof. Dr. Serap ALSANCAK Hatiboğlu Yayınevi 2015

- Spine Cor Ortez Korsesi: 1993 yılında Kanada’da geliştirilen asimetrik yapıda üretilen skolyoz korsesidir. Örgü kolon ve esnek bantlarla hareketi sağlaması amaçlanmıştır. Kuvveti diğer pasif kuvvetlerden daha etkili bir şekilde yapılanmıştır. (Alsancak, 2015:166).

Şekil 4.24: Spine Cor Ortez Korsesi

Kaynak: Prof. Dr. Serap ALSANCAK Hatiboğlu Yayınevi 2015

- Hiperekstansiyon (Jwett Ortez Korsesi): 1942’de Jewett tarafından geliştirilmiştir. Birçok kişi tarafından hastaya özel olarak üretilmiştir. Bu ortez gövde yapısı ve kifoz hastalığında etkili olması amaçlanmıştır. Aşağıdaki Şekilde a bölümünde hasta vücudunda kifoz hastalığında etkili olan kısım gösterilmiştir. b bölümünde metal c bölümünde ise plastik metal ortezi gösterilmiştir. d bölümünde ise plastik metal kombinasyonlu anti kifoz ortezi görseli resmedilmiştir.

Şekil 4.25: Hiperekstansiyon ortezleri: a-kompresyon kırığı ve üç nokta prensibinin uygulanması b-Metal Jewett ortezi, c-Plastik Jewett ortezi, d-Plastik metal kombinasyonlu anti kifoza ortezi

Kaynak: Prof. Dr. Serap ALSANCAK Hatiboğlu Yayınevi 2015

- Taylor Ortez Korsesi: Metalden üretilmiştir. Vücuda temas eden kısımların içi keçe ile desteklenmiş ve üzeri yumuşak zig deri ile kaplanmış olan korse çeşididir.

Şekil 4.26: Taylor Korse

Kaynak: <http://akademikprotez.com.tr/taylor-korse-u6016.html>

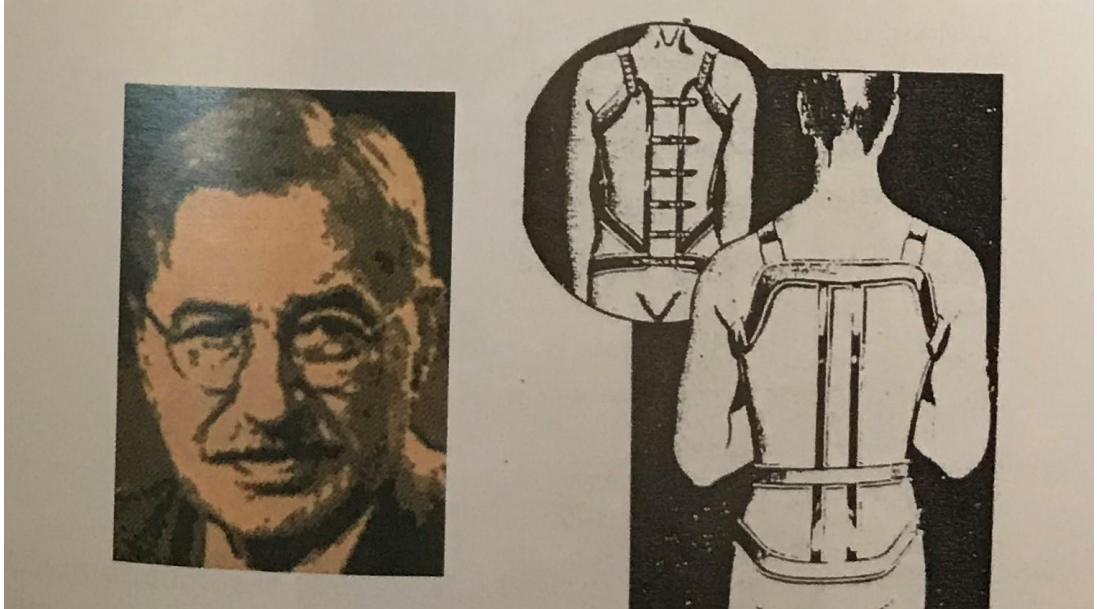
- CASH Ortez Korsesi: Taylor ve Jewett ortezlerine benzer kullanılan korse çeşididir. Ortezın yapım ve uygulama pratikliği gibi avantajlarının yanısıra, kayması dezavantajdır.

Şekil 4.27: CASH Ortez Korsesi

Kaynak: Prof. Dr. Serap ALSANCAK Hatiboğlu Yayınevi 2015

- Steindler Ortez Korsesi: Gövdenin fleksiyon, ekstansiyon, lateral eğilim ve aksial rotasyonunu kontrol amacı ile kullanılır. Tamamen çelik malzemelerle üretilmektedir. Artur Steindler tarafından geliştirilmiş korse çeşididir.

Şekil 4.28: Steindler Korse Ortezi

Kaynak: Prof. Dr. Serap ALSANCAK Hatiboğlu Yayınevi 2015

Lumbosakral Ortez Korseler (LSO)

Lomber omurga, omur denilen dizi halinde birbiriyle bağlantılı kemikten oluşmaktadır. Kemikler iç kısmından omuriliğin geçtiği omurların arasındaki spinal kanalı çevrelemektedir. Omurganın bel kısmı tıpta lomber bölge olarak tanımlanır (<https://www.omurga.gen.tr/lomber-omurga.html>).

Lumbal bölge için tanımlanan ortezlerin çoğu metalden üretilmekle birlikte diğer gövde korselerinde olduğu gibi son yıllarda bu bölgeye uygulanan termoplastik korselerin sayısında artış olmuştur (Alsancak, 2015:153).

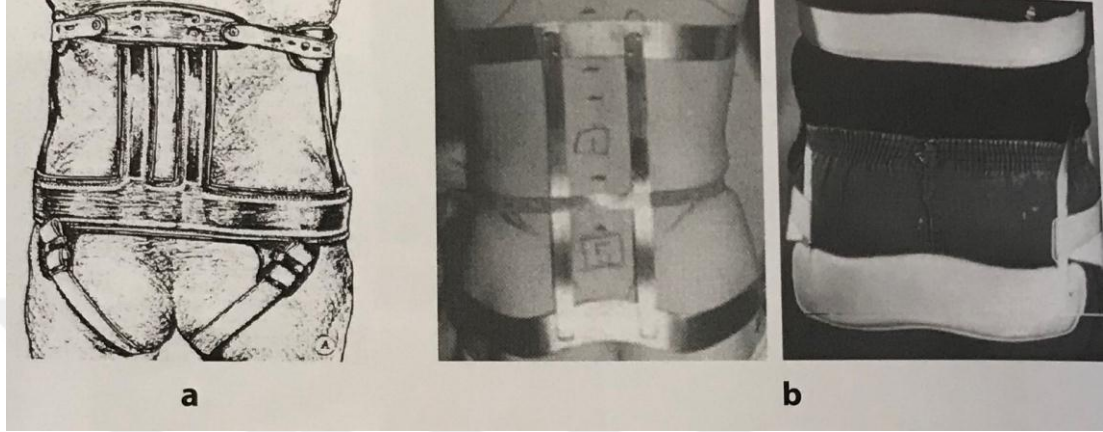
- Knight Ortez Korsesi: Lumbal bölge hastalığı için en sık kullanılan korse çeşididir. Bu tip korselerde pelvik bantlar üzerine çitt ve yan dikine metal çubuklar geçirilir. Bu çubuklar deriden, kumaştan ve termoplastikten oluşturularak yan barlarla tutturulur.

Şekil 4.29: Farklı Tipte Knight Korse Çeşitleri

Kaynak: Prof. Dr. Serap ALSANCAK Hatiboğlu Yayınevi 2015

- Wilcox Ortez Korsesi: Knight korsenin değişik modifikasyonlarla şekillendirilmiş çeşididir. Ekstra malzeme olarak Knight korse üzerine Gluteal kolon ilave edilerek üretilmiştir.
- Williams Ortez Korsesi: Knight korsenin değişik modifikasyonlarla şekillendirilmiş bir diğer çeşididir.

Şekil 4.30: Wilcox Ve Williams Korse Çeşitleri

Kaynak: Prof. Dr. Serap ALSANCAK Hatiboğlu Yayınevi 2015

4.3.4.3 Elastik (Ortopedik/ Medikal) korse çeşitleri

Elastik (Latex) malzemelerden üretilen korseler fleksible spinal korselerini kapsamaktadır. Rijit (Termoplastik) korselere kıyasla bez korseler; hastalar üzerinde daha hafif derecede kontrol sağlamaktadırlar. Dorsolomber ve lumbosakral tipleri vardır. Rijit barlarla desteklenmiştir. Hareketleri sınırlamaktan çok sınırlamayı hatırlatırlar. Semptomatik rahatlama sağlar. Vucut ısını koruyarak kasları gevşek tutmak ve semptomatik psikolojik rahatlama için kullanılmaktadırlar. (<http://blog.aku.edu.tr/umitdundar/files/2012/01/Rehabilitasyonda-Ortez-ve-Protezler-5.pdf>). Elastik korselerde de rijit korselerde olduğu gibi hastalıkların yapısını kavramamız ve korselerin hastalığın hangi nedenine göre kullanıldıklarını bilmemiz gerekmektedir. Bez korse çeşitlerini şu şekilde sıralayabiliriz:

- Lumbostad Korse: Hastaların bel fitiği, romatizma, bel kaslarının güçsüzlüğünde ve vertebra problemlerinde kullanılan korse çeşididir. Korsenin yapısına baktığımızda 4 adet balen destek sağlamaktadır. Pamuklu misinalı kumaştan üretilmiştir ve vücutta terlemeye yol açmaz (<http://www.abcteks.com/media/KATALOG.pdf>).

Şekil 4.31: Lumbostad Korse

Kaynak: <http://www.abcteks.com/media/KATALOG.pdf>

- **Lumbosakral Çelik Balenli Bel Korsesi:** Bu korse çeşidi, omurga kırıklarında, bel fıtığı tedavisinde, bel ameliyatlarında, fizik tedavilerde kırık veya benzeri durumlarda kullanılmaktadır. Hava aldırıcı misinalı elastik kumaştan üretilmiştir. Terletmez. Elastiketinden dolayı kireçlenme vb. problemler görülmez. Çelik balenleri için özel bir yuvası mevcuttur (<http://www.medikal-saglik.com/celik-balenli-korse-lumbosakral-korse-bel-fitigi-korsesi.html>).

Şekil 4.32: Lumbosakral Korse Çeşitleri

Kaynak: <http://www.abcteks.com/media/KATALOG.pdf>

- **Dorsolomber (Torokolomber) Korse:** Bu korse çeşidi; Skolyoz, kifoz, Parkinson ve ilerlemiş omurga rahatsızlıklarında, vertebra şekil bozukluklarında, vücudun dik durması gereken durumlarda, omurga

kırıklarında ve postür bozukluklarının giderilmesinde kullanılan korse çeşididir. Pamuklu misinalı dokuma kumaştan üretilmektedir. Terletmez ve koku yapmaz özelliktedir. Sırt kısmında destekleyici plastik ve çelik balenleri bulunur. Kullanılan balenler omurgaya göre şekillendirilmelidir. Böylece korsenin kullanımı daha etkili hale gelmesi sağlanmalıdır (<http://www.medikal-saglik.com>).

Şekil 4.33: Çelik Ve Plastik Balenli Dorsolomber Korse Çeşitleri (Ön-Arka Duruş)

Kaynak: <http://www.abcteks.com> / <http://www.medikal-saglik.com>

- Posturex Korse: Posturel (kamburluk) bozukluğu ve duruş bozukluğu olan hastalarda sık kullanılan elastik medikal korse çeşididir. Omurga, bel, sırt ve kas ağrılarında da kullanılmaktadır. Korsenin yapısına bakıldığında; sırt kısmında destekleyici balen bulunur. Hava geçirebilen, terletmeyen, pamuklu misinalı kumaştan üretilmektedir (<http://www.medikal-saglik.com>).

Şekil 4.34: Posturex Korse Arka Duruş

Kaynak: <http://www.abcteks.com>

- **Göğüs Korsesi:** Genellikle göğüs ameliyatları sonrası kullanılan korse çeşididir. Çelik balenli ve destekli üretilen çeşitleri mevcuttur. Hava geçirebilen gözenekli elastik misinalı kumaş kullanılarak üretilmiştir.

Şekil 4.35: Extra Destekli Göğüs Korsesi (Ön Ve Arka Duruş)

Kaynak: <http://www.abcteks.com>

- **Mıknatıslı Bel Korsesi:** Kişiler üzerinde manyetik özelliği sayesinde bel ve sırt ağrılarını azaltmaktadır. Bel omurlarının kuvvetlenmesinde etkili bir korse çeşididir. Yapısal olarak incelediğimizde ana malzeme olarak magnet kullanılmıştır. Ayrıca hava alabilen delikli neopren kumaş ile üretilmiştir.

Şekil 4.36: Extra Destekli Göğüs Korsesi (Ön Ve Arka Duruş)

Kaynak: <http://www.abcteks.com>

- Abdominal Korse: Kullanacak kişiler üzerinde; genellikle doğum sonrasında toparlayıcı olarak, cerrahi operasyon sonrası rehabilitasyonda, karın duvarının desteklenmesinde kullanılan ve postürü de düzene sokan korse çeşididir. Elastik ve hava geçirgen misinalı kumaşlardan imal edilir. Ürün üzerinde kullanılan cırt bantlar, tokalar ve diğer plastik malzemeler röntgen görüntülerini etkilemeyecek hammaddelerden imal edilmiş olmalıdır (<http://ortopedirehberi.com/abdominal-korse.html>).

Şekil 4.37: Abdolminal Bel Korsesi

Kaynak: <http://www.abcteks.com>

- Göbek Fıtığı Korsesi: Esnek, hava alabilen, terletmeyen, misinalı elastik kumaştan üretilmiş medikal korse çeşididir. Silikon desteği ile fıtık olan bölgeye etki etmektedir. Fıtıklaşmış dokuyu geri itmek için özel olarak tasarlanmış takılıp çıkarılabilir pedi vardır. Takılıp çıkarılabilir plastik balenler fıtıklı bölgede ek koruma sağlar. Korse, cırtlar ile istenildiği gibi ayarlanabilir. Günlük normal faaliyetlere engel olmaz. Ameliyat sonrası ise nüksleri önlemek ve iyileşmeye destek olmak amaçlı kullanılır (<http://www.aurafix.com/urunler/korseler/gobek-fitigi-korsesi-ao-24.html>).

Şekil 4.38: Göbek Fıtığı Korsesi

Kaynak: <http://www.abcteks.com>

- Yün Bel Korse: Genellikle bel ağrılarında ve spor aktivitelerinde kullanılan günlük kullanıma uygun korse çeşididir. Tamamen yünden üretilmiş, hava alabilen tasarımı mevcuttur.

Şekil 4.39: Yün Bel Korsesi

Kaynak: <http://www.abcteks.com>

- Deve Tüyü Yün Korse: Genellikle romatizmal bel ağrılarının giderilmesi için kullanılan korse çeşididir. Develi yün malzemeden üretilmiş, hava alabilen tasarımı bulunmaktadır.

Şekil 4.40: Develi Bel Korsesi

Kaynak: <http://www.abcteks.com>

- **Hamile Korsesi:** Esnek, hava alabilen misinalı kumaştan üretilmiş doğum öncesi ve sonrası kullanılabilen karın destekleyici korsedir. Hamilelik sırasında kullanımda karını destekleyerek bel ve sırt ağrılarını önler. Günlük yaşam hareketlerinde kişiye güven ve rahatlık hissi verir. Doğum sonrası korsenin geniş olan kısmı ön tarafa getirilerek karın sarkmalarını toparlamaya, günlük faaliyetlere daha çabuk ve güvenli geçişe olanak sağlar (<http://www.aurafix.com/urunler/korseler/hamile-korsesi-ao-27.html>).

Şekil 4.41: Hamile Korse Tasarımları (ön-arka)

Kaynak: <http://www.abcteks.com> / <http://www.aurafix.com>

- Çalışma Korsesi: Bel fıtığında, travmatik bel zorlamalarında, kronik bel kasları güçsüzlüğünde ve masa başında çalışırken oluşan siyatik ağrıların giderilmesinde kullanılan korse çeşididir. Üretiminde hava alabilen delikli neopren kumaş kullanılmaktadır.

Şekil 4.42: Çalışma Korsesi (Ön-Arka)

Kaynak: <http://www.medikal-saglik.com>

5. RİJİT (TERMOPLASTİK) KORSE ÜZERİNE TASARIM UYGULAMALARI

Tüm sağlık alanında kullanılan korselerde yapılan araştırma sonunda özellikle skolyoz korselerinde gözlenen tasarım ve malzeme (kumaş, aksesuar vs.) eksikleri ile yeni termoplastik korse tasarımları geliştirilmiştir. Bu bağlamda; rijit korselerin, hastanın kullanımında fonksiyonel özelliklerini ve estetik görünümünü iyileştirmeye yönelik tasarım uygulamaları yapılmıştır.

Rijit korsede yapılan tasarım uygulamasının, ortopedi uzmanları ile yapılan sözlü görüşmeler ile olumlu etkilerinin görüleceği tespit edilmiştir.

Çalışmada kullanılan rijit korse; hastanın skolyoz derecesine göre hasta üzerinden ölçü alınarak alçı kalıp ile oluşturulmuş ve termoplastik maddeden üretilmiştir.

Şekil 5.1: Plak Halinde Termoplastik Madde

Kaynak: İstanbul Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Eğitim Araştırma Hastanesi Ortez ve Protez Atölyesi

Korse, hastalığın düzelmesi için kullanan kişiyi sıkma durumunda olmalıdır. Bu sebeple ön kısımdan açıklık bırakılması gerekmektedir (Kaya, 2018). Açıklığın sağlanması için ön kısımdaki fazlalıklar termoplastik keser bıçak ile kesilmiştir.

Şekil 5.2: Ön Açıklığı Sağlamak İçin Kesim İşlemi

Kaynak: İstanbul Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Eğitim Araştırma Hastanesi Ortez ve Protez Atölyesi

Kesilen kısımların etrafı “freze makinesi” ile törpülenerek korsenin kesilen kısımlarının hastaya batmayacak duruma getirilmesi sağlanmıştır (Gültekin, 2018).

Şekil 5.3: Freze Makinesi İle Törpüleme İşlemi

Kaynak: İstanbul Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Eğitim Araştırma Hastanesi Ortez ve Protez Atölyesi

Bu haliyle kullanılan korse, estetik açıdan eksiktir. Ancak hastanın bedenine uygun duruma getirilmiştir.

Şekil 5.4: Hasta Bedenine Uygun Oluşturulan Termoplastik Korse

Kaynak: İstanbul Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Eğitim Araştırma Hastanesi Ortez ve Protez Atölyesi

Korsenin estetik, fonksiyonellik ve tasarım özelliğini geliştirmeye yönelik tasarım eskizleri çalışılmıştır. Yapılan tasarımlar sonunda bir tasarımın üretimi gerçekleştirilmiştir.

Tasarımı yapılarak üretimi gerçekleştirilecek olan medikal skolyoz korse ile hastalar üzerinde kullanımı çoğalacaktır. Çünkü hastanın skolyoz derecesine göre üretilen korselerdeki fonksiyonel özelliklerinin yetersiz ve eksik kalması hastaların korseyi isteksiz kullanmalarına neden olmaktadır. Buna bağlı olarak korsenin kullanım saatinin eksik kalması ve hastanın tedavisine geç cevap vermesi gibi olumsuz sonuçları doğurmaktadır. Ayrıca korse üzerindeki yapılan tasarım ve fonksiyonel özelliği geliştirmeye yarayan işlemler ile kullanılan termoplastik malzemenin soğukluğunu ve iticiliğini kamufle edecek aynı zamanda korsenin dikkat çekmeden günlük kullanıma imkan sağlayacaktır (Gültekin, 2018).

Hastalar, tasarım özelliklerini geliştirilerek üretilecek korseyi kullanarak günlük aktivitelerini daha rahat ve özgüveni daha yüksek bir şekilde devam ettirebileceklerdir (Polat, 2018).

Tasarımdaki eksiklikler göz önünde bulundurularak, termoplastik korse üzerine hastanın çıplak bedene giyebileceği ve cildini tahriş etmeyerek, terletmeyecek kumaştan (likralı pamuk süprem) bir kılıf dikilmiştir. Bu kılıf, termoplastik malzeme üzerine giydirilip çıkartılabilecek şekilde tasarlanmıştır. Bu bağlamda; kılıfın korseden çıkartılıp geri takılabilmesi için kılıfın alt kısmına iki taraflı cırt bant dikilmiştir. Aşağıda korsenin kılıf geçirilmiş hali ön, arka, sol yan ve sağ yan kısımları gösterilmiştir.

Şekil 5.5: Kılıf Dikilmiş Termoplastik Korse (Ön)

Kaynak: Melike Okşak, 2018

Şekil 5.6: Kılıf Dikilmiş Termoplastik Korse (Sol Yan)

Kaynak: Melike Okşak, 2018

Şekil 5.7: Kılıf Dikilmiş
Termoplastik Korse (Arka)

Kaynak: Melike Okşak, 2018

Şekil 5.8: Kılıf Dikilmiş
Termoplastik Korse (Sol Yan)

Kaynak: Melike Okşak, 2018

Termoplastik korse üzerine giydirilip çıkartılabilen kılıf uygulaması; korsenin tasarımını geliştirmeye yönelik bir yenilik olmasının yanısıra, korsenin çıplak tene kolaylıkla giyilebilmesini sağlayan bir araç olmuştur. Bu yolla; rijit korselerin hem iç giyim ürünü olarak hem de dış giyim ürünü olarak iki yönlü kullanılmasına olanak sağlamıştır.

Korse üzerine dikilen kılıfın üretiminde kullanılan kumaş cinsinin; tene giyilmesi durumunda vücudu terletmeyecek, vücudu tahriş etmeyecek özellikte olması hastaların korse içine fanila, atlet, t-shirt gibi ürünleri giyme zorunluluğunu ortadan kaldırmıştır.

Kılıfta kullanılan kumaş cinsinin likralı süprem penye kumaşı olması korsenin üzerine tam olarak oturmasını sağlamıştır.

Yapılan tasarım çalışmasında; korsenin bir “dış giyim olarak” kullanılması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda, kılıf dikilen korsenin içine giyilebilecek yarım büstiyer tasarlanıp dikilmiştir.

Yarım büstiyer, özellikle 16. yüzyıl ve 17. yüzyıl eski dönem korselerinin ön kısmınlarında kullanılan “piece d'estomac” akımından ilham alınarak tasarlanmıştır.

“piece d'estomac” Fransızca bir terim olup türkçe karşılığı “mide parçası” olarak adlandırılmıştır. Bu akımda, kadınların ön açıklığını estetik büstiyerler ile kapatma görünümü oluşturulmuştur.

Yarım büstiyerin bedende sabit durabilmesi için arkada sırt ve bel kısmından büstiyer kumaşına uygun lastik geçirilme çalışması yapılmıştır. Lastiğin, düğmeler ile rahat açılıp kapanabilmesi sağlanmıştır.

Aşağıdaki görselde yarım büstiyerin ön ve arka bedende duruş şekili gösterilmiştir.

Şekil 5.9: Yarım Büstiyer (Ön-Arka Çalışması)

Şekil: Melike Okşak, 2018

ÖN BÜSTİYER GİYDİRİLMİŞ

Şekil 5.10: Büstiyer ile Kullanılan Kılıf Geçirilmiş Rijit Korse Tasarımı

Şekil: Melike Okşak, 2018

Rijit (Termoplastik) korsenin göğüs üstünde kalan ön panelinden büstiyere uygun, kemer üretimi yapılmıştır. Kemerin korse tasarımı ile uyumlu olması ve dışarıdan görünmesi korsenin estetik özelliğini geliştirme yönündedir. Kemerin, korseyi ön panellerden sıkması ile korsenin tedaviye cevap vermesi amaçlanmıştır.

Üretimi gerçekleştirilen rijit korse üzerinde geliştirilen tasarım ile korsenin dış giyimin üzerine giyilmesi sağlanmıştır. Bu sayede hastanın rahatsızlığını gizlemeden kullanabilmesi amaçlanmıştır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Giyim kavramı; tüm bireyler tarafından, çeşitli açılardan (korunma, güzellik, psikolojik durum, rekabet vs.) en temel gereksinim olmasının yanısıra kültürler arası farklılık ve benzerliğin ilk etapta gözle görülür bir halkası konumundadır. İnsanın temel gereksinimlerinden biri olan giyim kuşam, her dönemde farklılık göstermiş ve giyim kültürünün moda olgusuna dönüşmesini sağlamıştır.

Moda olgusuna dönüşen giyim kültürü, insanın bedenini şekillendirme, değiştirme ve güzel gösterme duygusunun yoğunluğu ile geliştirmiştir. Giyimde bireyin kendini iyi, mutlu ve şık hissetmesi insan psikolojisi üzerinde etkilidir. Geçmişten günümüze doğru insanlar, hem bireysel beğenileri hem de toplumsal olarak beğenilme içgüdüleri ile imaj oluşturma çabasına bürünmüşlerdir.

Moda, insanlar üzerinde bireysellik, cinsellik, hiyerarşik ve toplumsal açılardan büyük bir yelpaze çeşitliliği gösterir. Tüm bu çeşitliliğin içerisinde yer alan; “iç giyim” bireyler için tüm çeşitliliği bulundurması yönünden oldukça önem taşımaktadır.

İç giyim ürünlerinin tarihi incelendiğinde toplumsal olarak özellikle kadınlar üzerinde gelişime ve değişime uğradığı görülmüştür.

Tarihsel süreçte “iç giyim ürünü olarak” kullanılan korsenin zamanla “dış giyim olarak” kullanılması korse kullanımına dair en önemli değişim ve gelişim olduğu söylenebilmektedir.

Araştırmada eski dönemlerden bugüne büyük eleştirilere maruz kalan, kadınlar üzerinde yararlı mı yoksa zararlı mı olduğuna dair birçok teori ve fikir sunulan, tasarım ve estetik özelliği tartışılan korselerin değişimi ve gelişimi neden-sonuç ilişkisi içinde incelenmiştir. Bu bağlamda, estetik amaçlı kullanılan korseler incelendiğinde; modanın etkisi ile korsenin estetik özelliği ön plana çıkarılırken kullanışsız ve fonksiyonellikten uzak tasarımların ortaya çıktığı görülmüştür.

Sağlık amaçlı kullanılan korseler incelendiğinde ise; hem bireysel, günlük kullanıma yönelik hem de kişilerin çeşitli hastalıklarına (skolyoz, postür düzenleme, vs.) yararı

olması açısından tasarlanan ve özel olarak korseler üretildiği görülmektedir. Ancak hastalara yararı olan korselerin; rahatlık, fonksiyonellik, estetik ve tasarım yönünden zayıf ve kullanışsız bir görünüme sahip olduğu tespit edilmiştir.

Sağlık açısından hastalıkların düzeltilmesi amacıyla kullanılan korseler; sadece iç giyim olarak kıyafetlerin içine gizlenme konumunda kullanılmıştır. Çünkü korseler estetik özellik taşınamamasından ötürü iyi görünmemektedir.

Çalışmada, hem estetik hem de sağlık amaçlı kullanılan korselerin tümü incelenmiştir. Sağlık amacıyla kullanılan korselerin fiziksel ve kullanım özellikleri araştırmalar sonucunda tespit edilmiştir. Gerek kumaş yönünden terletme, kaşıdırma vb. özelliğine sahip gerekse kullanılan malzeme ve materyallerle kişiyi rahatsız ve sıkıcı duruma düşüren, estetik özelliği zayıf korselerin eksiklikleri gözlenmiştir. Sağlık amacıyla kullanılan korselerin kullanımlarını yaygınlaştırmaya yönelik tasarım çalışmaları yapılmıştır.

Bu bağlamda; hastayı kullanımında en çok rahatsız eden ve psikolojik olarak iyi hissettirmeyen korselerin skolyoz (omurga eğriliği) tedavisinde kullanılan termoplastik maddeden üretilen “rijit” korseler olduğu saptanmıştır.

Skolyoz tedavisinde kullanılan rijit korseler, hastalar üzerinde doğru ve düzenli kullanımları sonucu etkilerini olumlu bir şekilde gösterdiği bilinmektedir. Ancak tasarım yönünden zayıf olmaları ve kullanımlarındaki güçlükler hastaları psikolojik açıdan mutsuz ederek isteksiz korse kullanımına neden olmaktadır.

Günümüzde sağlık alanında skolyoz korselerinde tasarım açısından eksikğin giderilmesi yönünde yenilik olarak, korsenin üzerine baskı ile desenlendirme yapılması örnek gösterilebilir. Özellikle çocuk hastalarda “termoplastik madde üzerine baskı” yetişkinlere kıyasla daha yaygın olarak kullanılmıştır. Ancak baskı özelliği de korsenin tek yönlü kullanımına devam etmesini ve “dış giyimin içinde iç giyim olarak” kullanılmasını engelleyememiştir.

Çalışmada; skolyoz korselerinde yapılan araştırmalar doğrultusunda gözlenen tasarım ve malzeme (kumaş, aksesuar vs.) eksikleri yeni termoplastik korse tasarımları geliştirilmiştir.

Uygulaması yapılan rijit korsenin estetik ve tasarım çalışmaları geliştirilerek ileride hastaların korseyi daha istekli kullanımlarını kazandırmaya yönelik oluşturulması

amaçlanmıştır. Tasarım estetik ve fonksiyonel özellikleri yönünden hastaların kullanımında yenilikler kazandırmıştır.

Uygulaması yapılan çalışma; hasta üzerine skolyoz derecesine göre üretilen termoplastik korsenin üzerini tasarım, fonksiyonel özelliğinin geliştirilmesi ve sağlıklı kumaş kullanılması yönünden kullanışlı bir kılıfın dikilmesi ile oluşturulmuştur.

Kılıfın içine korsenin “dış giyim olarak” kullanılması için kılıfın rengine uygun yarım büstiyer dikilerek estetik özelliği geliştirilmiştir.

Yapılan bu tasarım ile hastalar tedavi amacıyla kullanımını sağladıkları korselerini günlük hayatta sadece iç giyim olarak gizlemeden giyme olanağı kazanacaklardır. Bu bağlamda; dış giyim olarak kullanabilecekleri rijit korseleri dış giyimleri üzerine giyme imkanına erişeceklerdir.

6.1 Tasarım Önerileri

Çalışmada; tedavi amacıyla kullanılan korselerin hem özelliklerini iyileştirmek hem de fonksiyonellik ve kullanım çeşitliliğini artırmak adına tasarım önerileri sunulmuştur.

Korseyi kullanacak hastanın; renk, tarz, beğeni ve kişilik özelliğine göre (psikoloji) öneriler sunularak çeşitlilik geliştirilmesi amaçlanmıştır.

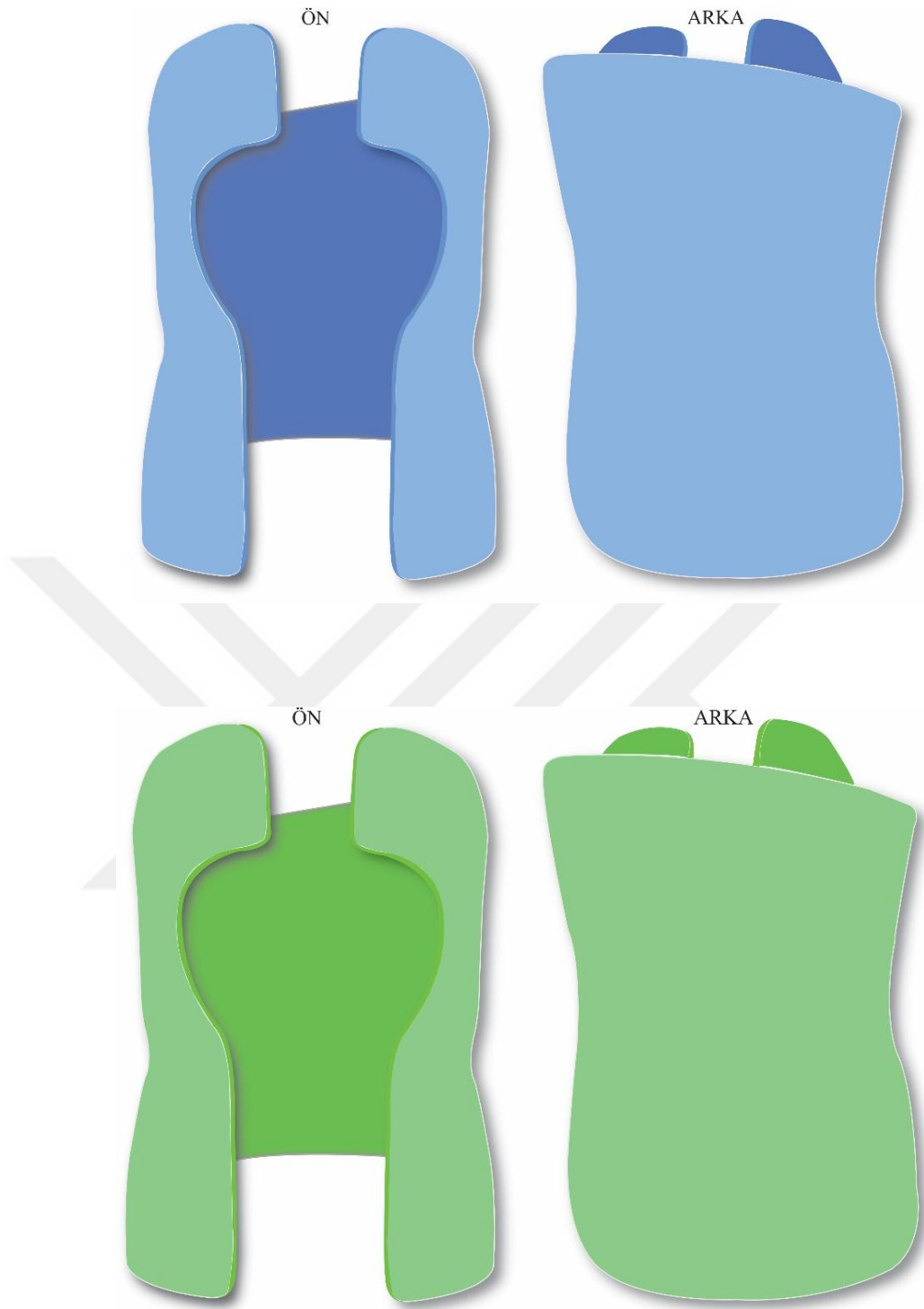
- **Renk Çeşitliliği Önerileri:**

Tasarımlarda hastanın cinsiyet, yaş, beğeni vs. özelliklerine yönelik renk ve desen çeşitliliği oluşturulmuştur. Aşağıda rijit korse üzerine dikilen kılıfa renk ve desen önerileri hazırlanmıştır.

Şekil 6.1: Renk Çeşitliliği Örnekleri Termoplastik Korse Ön-Arka

Kaynak: Melike Okşak, 2018

Şekil 6.2: Renk Çeşitliliği Örnekleri Termoplastik Korse Ön-Arka

Kaynak: Melike Okşak, 2018

Şekil 6.3: Renk Çeşitliliği Örnekleri Termoplastik Korse Ön-Arka

Kaynak: Melike Okşak, 2018

- Desen Çeşitliliği Önerileri:

Hastaların kullandığı korselerin üzeri termoplastik madde üzerine kaplama tekniği ile desen oluşumu günümüzde uygulanmaktadır. Özellikle çocuk korseleri, daha desenli çalışılmaktadır. Ancak sadece tek bir desen kullanımı görülmektedir. Zamanla desenlerin silinme vakaları olduğu bilinmektedir.

Aşağıda rijit korse üzerine dikilen kılıfın kumaşı üzerine baskı yöntemleri (dijital, serigraf, varak, vb.) kullanarak tasarımda çeşitli desenlerin kullanılması mümkündür. Sağlıklı kumaş üzerine yapılan baskı tekniği ile kumaş çeşitliliğinin artması tasarım yönünden yelpazenin genişlemesini amaçlamıştır.

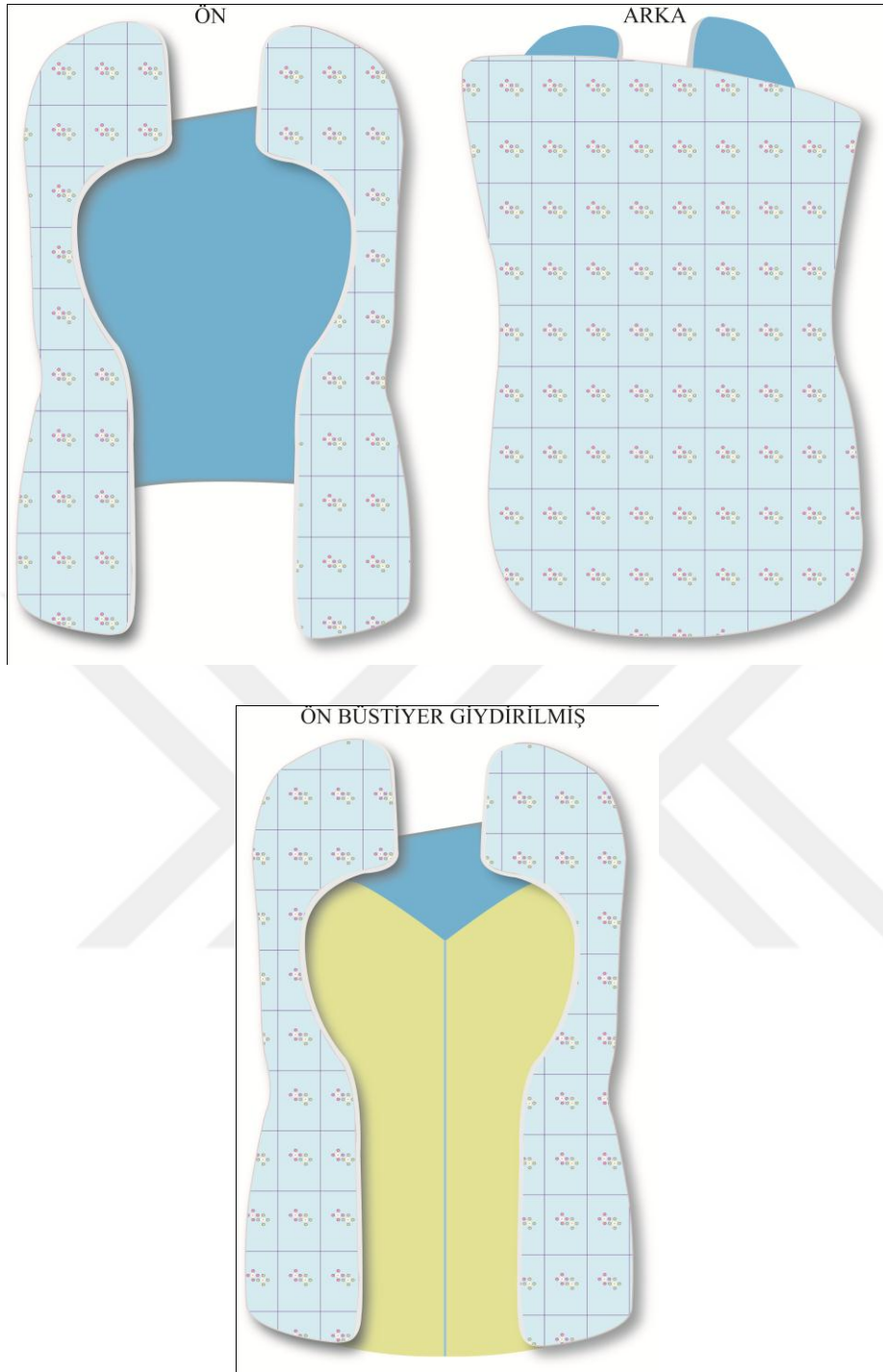
Şekil 6.4: Desen Çeşitliliği Örnekleri Termoplastik Korse Ön-Arka

Kaynak: Melike Okşak, 2018

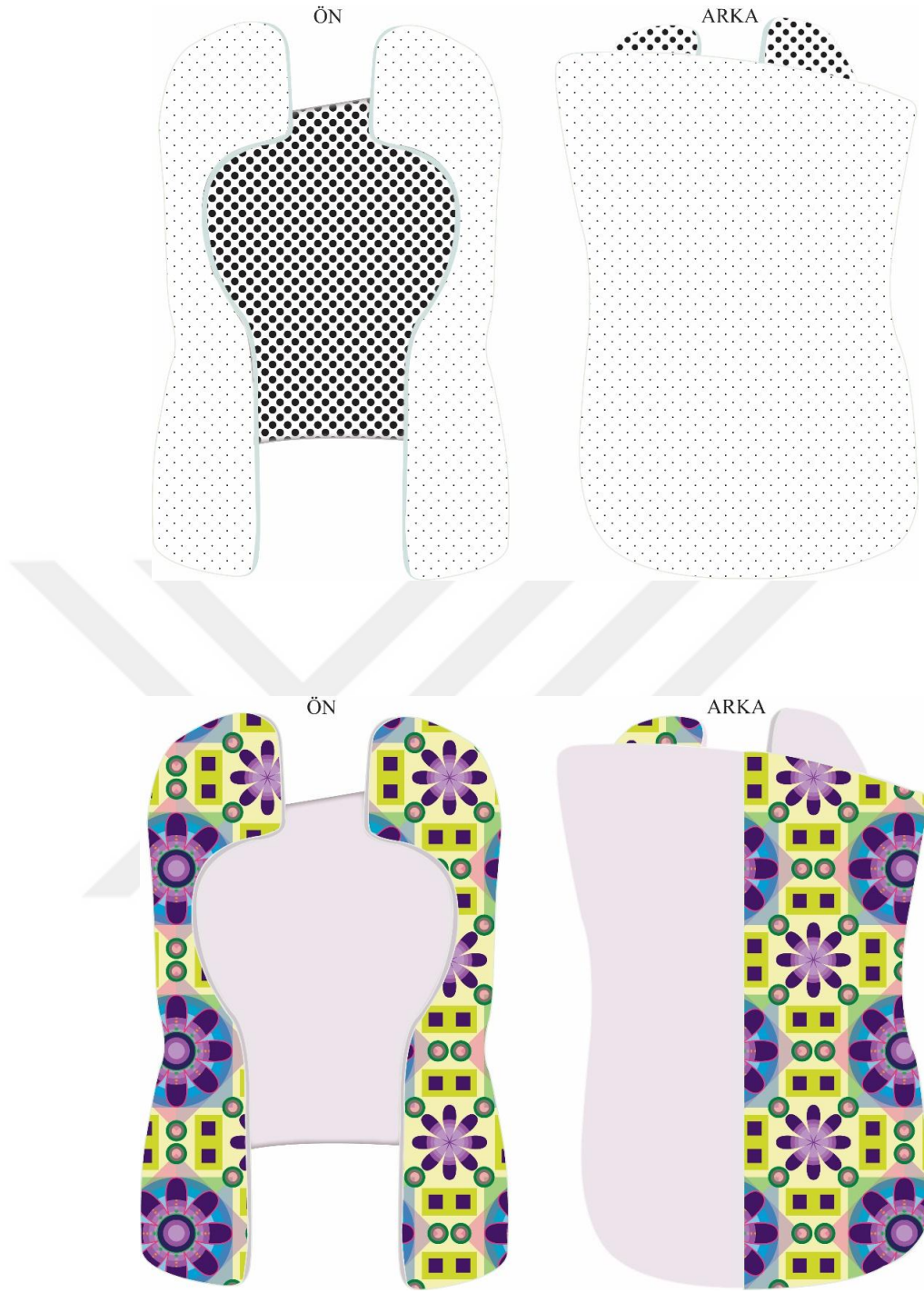
Şekil 6.5: Desen Çeşitliliği Örnekleri Termoplastik Korse Ön-Arka

Kaynak: Melike Okşak, 2018

Şekil 6.6: Desen Çeşitliliği Örnekleri Termoplastik Korse Ön-Arka

Kaynak: Melike Okşak, 2018

Şekil 6.7: Desen Çeşitliliği Örnekleri Termoplastik Korse Ön-Arka

Kaynak: Melike Okşak, 2018

KAYNAKLAR

- Alsancak, S.** (2015). *Ortez*. İstanbul: Hatiboğlu Yayınevi.
- Ayral, C.** (1993). *The Sütyen*. İstanbul: 1001 Tane Yayınları.
- Ayral, C.** (2006). *Sütyen; Geçmiş, Anıları Ve Öyküleri İle Cüneyt Ayral*. İstanbul: Büke Kitapları.
- Batur, E.** (1990). *Kediler Krallara Bakabilir*. İstanbul: Sel Yayıncılık.
- Baudot, F.** (2001). *Modanın Yüzyılı*. İstanbul: Güncel Yayıncılık.
- Boucher, F.** (1966). *A History Of Costume In The West*. London: Thames And Hudson Ltd.
- Bursalıgil, G.** (2009). *Antrajik Açından Giyim Kültürü. Yüksek Lisans Tezi*, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tekstil ve Moda Tasarım Ana Sanat Dalı, İstanbul
- Bağrıışen, Y. & Gönül, S. İ.** (2016). 20. Yy. Dan Günümüze Giyim Tasarımında Deneyisel Yaklaşımlar / *İdil Dergisi*, Cilt 6, Sayı 28.
- Chenoune, F.** (2005). *Hidden Underneat: A History of Lingerie*. Italy: Assoulıne.
- Cunningham, P. A.** (2003). *Reforming women's fashion 1850-1920 politics, health and art*. London: Kent State University Press.
- Çileroğlu, B. & Gündüz, F.** (1999). Geçmişten Günümüze Gepiyer (Büstiyer) ve Bir Örnek Uygulama. *Tekstil ve Konfeksiyon Dergisi* 1(1) 1999,69.
- Çalışkan, D.** (2012). *Geçmişten Günümüze İç Giyim Ve "Triumph" Markalaşma Süreci. Yüksek Lisans Tezi*, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çeliksap, S.** (2015). *Giyim ve Modanın Kısa Öyküsü*. Aydın Sanat Dergisi Yıl.1 Sayı.1.
- Dönmez, S.** (2017). Eski Yakındoğu'da Yılanlı Tanrıça Kültürü Üzerine bir Değerlendirme. *Tarih İncelemeleri Dergisi* 2(2) XXXII.
- Ertikin, Ç.** (2017). *Ulusoy ve Ayral'a Ait xix. Ve xx Yüzyıl Türk Kadın İç Giyim Koleksiyonlarındaki Bazı Örneklerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi*, Nişantasi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Fogg, M.** (2014). *Modanın Tüm Öyküsü* (E. Gözğü, çev.). İstanbul: Hayalperest Yayınları.
- Gültekin, M** (2018). Sözlü görüşme korse uygulaması, İstanbul Aydın Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Ortopedik Protez Ortez Bölümü, İstanbul (7 Mayıs 2018)
- Gültekin, N** (2018). Sözlü görüşme korse uygulaması, İstanbul Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Eğitim Araştırma Hastanesi, Ortez ve Protez Atölyesi, İstanbul (7 Mayıs 2018)
- Gürsoy, T. A.** (2009). *Dünden Bugüne Giyim Kültürü ve Moda*. İstanbul : Mithat Giyim A.Ş. 1.Basım.
- Gürsoy, T. A.** (2010). *Giyim Kültürü ve Moda (2. Cilt)*. İstanbul: Ömür Matbaacılık.
- Gürsoy, T. A.** (2015). *Giyim Kültürü ve Moda (3. Cilt) Erkek Modası*. İstanbul: Türkiye Tekstil Sanayi İşverenleri Sendikası.
- Hakko, C.** (1983). *Moda Olgusu*. İstanbul :Vakko Yayınları
- Hill, C.** (2014). *Exposed: A History of Lingerie*. New York:Yale University The Fashion Institute Of Technology.

- Himam Er, F. D.** (2009). Modanın Tasarım Nesnesi olarak “ Tasarı Bedenler”. *Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*, İzmir.
- Jones, S. J.** (2013). *Moda Tasarımı* (H. Kılıç, çev.). İstanbul: Kerasus Yayıncılık.
- Kaya, T.** (2018). Sözlü görüşme korse uygulaması, İstanbul Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Eğitim Araştırma Hastanesi, Ortez ve Protez Atölyesi, İstanbul (7 Mayıs 2018)
- Kawamura, Y.** (2016). *Modoloji* (Ş.Özüdoğru, çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Kolektif.** (2013). *Moda; Geçmişten Günümüze Giyim Kuşam ve Stil Rehberi* (D. Özen, çev.). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Lauder, V.** (2010). *Corsets: A Modern Guide*. İngiltere : Chartwell Ltd.
- Mackenzie, M.** (2017). *İzmler: Modayı Anlamak* (M. Tuna, çev.). İstanbul: Hayalperest Yayınları.
- Olgaç, P.** (2017). *Moda Tasarım Şekilleri*. İstanbul: Adeon Yayıncılık.
- Parlak Demir, S.** (2006). *Giyim Modasında Gerçeküstü Yaklaşımlar. Yüksek Lisans Tezi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Tekstil Ana Sanat Dalı, İzmir.
- Pendergast, S. & Pendergast, T.** (2004). *Fashion, Costume, And Culture: Clothing, Headwear, Body Decorations, And Footwear Through The Ages*. London: U•X•L.
- Peacock, J. & Lacroix, C.** (1993). *20th. Century Fashion: The Complete Sourcebook*.:Thames & Hudson Ltd.
- Polat, M.** (2018). Sözlü görüşme korse uygulaması, İstanbul Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Eğitim Araştırma Hastanesi, Ortez ve Protez Atölyesi, İstanbul (7 Mayıs 2018)
- Powell, P.** (2016). *Lingerie Design: A Complete Course*.:Laurence King Yayıncılık.
- Saltabaş, A.** (2015). *İç Çamaşırının Tarihi ve Günümüze Etkileri. Yüksek Lisans Tezi*, İstanbul Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tekstil ve Moda Tasarımı Ana Sanat Dalı, İstanbul.
- Singer Dikiş Ansiklopedisi. İç Çamaşırı - Pijama - Kimono Dikimi - Yaratıcı Düşünceler* Cilt 5. İstanbul: Bir Numara Yayıncılık
- Tekel, S.** (1990). *İç Giyim*. Ankara: Mesleki Eğitim Fakültesi Bizim Büro Basımevi.
- Uysal, H. H.** (2009). Ortopedi ve Travmatolojide Ortez Kullanımı. *TOTBİD (Türk Ortopedi ve Travmatoloji Birliği Derneği) Dergisi* Cilt: 8 Sayı: 1-2.
- Yakartepe, M. & Yakartepe, Z.** (1995). *Konfeksiyon Teknolojisi Kumaş'tan Hazırlanıyor* 'e. Tekstil ve Konfeksiyon Araştırma Merkezi (3).
- Willet, C. & Cunington, P.** (1992). *The History of Undercloths*. London: Michael Joseph Ltd.
- İnternet Kaynakları**
- <https://icgiyimcisi.blogspot.com.tr/2012/07/ic-camasr-tarihi.html> (Erişim Tarihi: 06.02.2018)
- <http://www.avictorian.com/fashion/corsetfashion4.html> (Erişim Tarihi:06.02.2018)
- <https://www.cicimod.com.tr> (Erişim Tarihi:06.02.2018)
- <http://trendkolik.blogspot.com.tr/2011/07/korse-hakkinda.html> (Erişim Tarihi: 06.02.2018)
- The Victoria and Albert Museum (Pinterest) <http://4.bp.blogspot.com/-> (Erişim Tarihi: 12.02.2018)
- <http://www.kaosgl.org/sayfa.php?id=22147> (Erişim Tarihi:06.02.2018)
- http://www.brandmaillive.com/2010/01/sayi_24/moda.html (Erişim Tarihi: 20.03.2018)

<http://www.aurafix.com/urunler/korseler/hamile-korsesi-ao-27.html> (Erişim Tarihi: 12.02.2018)
<http://www.medikal-saglik.com> (Erişim Tarihi: 21.02.2018)
<http://blog.aku.edu.tr/umitdundar/files/2012/01/Rehabilitasyonda-Ortez-ve-Protezler-5.pdf> (Erişim Tarihi: 06.02.2018)
<http://www.muratbezer.com/skolyoz> (Erişim Tarihi: 07.04.2018)
<http://www.drdenizdogan.com> (Erişim Tarihi: 07.04.2018)
<http://lemelson.mit.edu.tr> (Erişim Tarihi: 15.04.2018)
<http://korsetedavisi.com> (Erişim Tarihi: 15.04.2018)
<http://corsetmaking.blogspot.com/2015/01/what-is-corset-busk.html> (Erişim Tarihi: 15.04.2018)
<https://www.turkcebilgi.com/> (Erişim Tarihi: 20.04.2018)
<http://www.modaninmodasi.com/modatarihi/1960-1970/> (Erişim Tarihi: 06.02.2018)
<http://www.tdk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 01.05.2018)
<http://duygudanaci.blogspot.com.tr/p/fiziksel-saglk-nedir.html> (Erişim Tarihi: 01.05.2018)
<http://www.phd.org.tr> (Erişim Tarihi: 01.05.2018)
<http://www.ortotim.com/skolyoz-korse/> (Erişim Tarihi: 01.05.2018)
<http://drhurriyetyilmaz.com> (Erişim Tarihi: 01.05.2018)

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı ve Soyadı: Melike Okşak

Doğum Yeri ve Tarihi: Şişli /1994

E-Posta: oksakmelike@gmail.com

Eğitim Durumu

2016 – 2018 : İstanbul Aydın Üniversitesi, Görsel Sanatlar Yüksek Lisans Programı

2014 – 2016 : İstanbul Aydın Üniversitesi, Moda ve Tekstil Bölümü

2012 – 2014: İstanbul Aydın Üniversitesi, Anadolu Bil M.Y.O. Moda Tasarım Programı